

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
BASHKIA SHKODËR

Nr. 154P Prot

Shkodër, më 23.01.2026

Lënda: Dërgohet projekt- vendim dhe relacion

KËSHILLIT BASHKIAK, SHKODËR

Të nderuar këshilltarë,

Bashkëngjitur ju dërgojmë për kompetencë shqyrtimi projekt-vendimin dhe relacionin:

Per “ Miratimin e Planit Lokal të Veprimit për Zbutjen dhe Përshtatjen ndaj Ndryshime Klimatike 2026-2036 ”

Duke ju uruar punë të mbarë.

Me respekt,

KRYETAR
Benet BECI

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
BASHKIA SHKODËR

Nr. _____ Prot

Shkodër, më _____._____.2026

PROJEKT-VENDIM

NR. _____, DATË _____._____.2026

PER

**MIRATIMIN E “PLANIT LOKAL TË VEPRIMIT PËR ZBUTJEN DHE
PËRSHTATJEN NDAJ NDRYSHIME KLIMATIKE 2026-2036”**

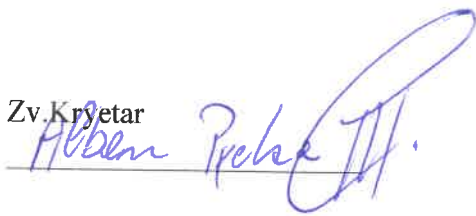
Këshilli Bashkiak Shkodër në mbledhjen e tij të datës _____._____.2026, me propozim të Kryetarit të Bashkisë, mbështetur nenin 9 pika 1.2 shkronja ‘c’, nenin 27 pika 5, nenin 54 shkronja ‘k’ të ligjit nr.139 datë 17.12.2015 “Për vetëqeverisjen vendore” i ndryshuar neni 18, neni 23, neni 29 pika 1 e ligjit nr 155/2020 “ Për ndryshimet klimatike” i ndryshuar VKM nr 466 dt 03.07.2019 “ Për miratimin e dokumentit strategjik dhe planeve kombetare per zbutjen e gazeve me efekt serre dhe per pershtatjen ndaj ndryshimeve klimatike” dhe sipas relacionit të Drejtorisë së Mjedisit dhe Energjisë së Rinovueshme nr _____prot, datë _____

VENDOSI

1. Të miratojë “ Planin Lokal të Veprimit për Zbutjen dhe Përshtatjen ndaj Ndryshime Klimatike 2026-2036”, sipas materialit bashkëlidhur.
2. Për zbatimin e këtij vendimi ngarkohet Kryetari i Bashkisë Shkodër.
3. Ky vendim hyn në fuqi 10 ditë pas shpalljes.

KRYETAR
Benet BECI

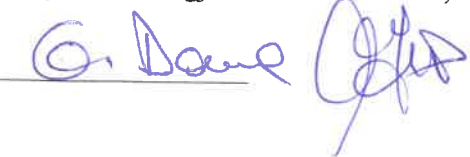
Zv. Kryetar

Drejtoria e Mjedisit dhe Energiisë së Rinovueshme

Drejtoria e Përgjithëshme Juridike, Burimeve Njerezore dhe Shërbimeve Mbeshtetëse

Drejtoria Juridike

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

BASHKIA SHKODËR

DREJTORIA E MJEDISIT DHE ENERGJISË SË RINOVUESHME

Nr. 1549 prot

Shkoder me 23.01.2026

RELACION

PER

**“ MIRATIMIN E LOKAL TË VEPRIMIT PËR ZBUTJEN DHE PËRSHTATJEN
NDAJ NDRYSHIME KLIMATIKE 2026-2036 ”**

Plani Lokal për Zbutjen e Ndryshimeve Klimatike i Bashkisë së Shkodrës forcon angazhimin e bashkisë për leadershipin e klimës dhe mbështet vizionin e saj afatgjatë për zhvillim të qëndrueshëm, integrim evropian dhe përmirësimin e cilësisë së jetës për qytetarët. Duke u bazuar në Planin Bashkiak të Veprimit për Energjinë dhe Klimën (MECAP) të miratuar në vitin 2023, ky dokument plotëson dhe përmirëson strategjinë e klimës së bashkisë duke identifikuar veprimet prioritare, duke mbyllur boshllëqet diagnostikuese (detajuar në kapitullin 2: Analiza kritike e diagnozës MECAP të Shkodrës) dhe duke përgatitur Shkodrën për mundësitë e ardhshme të financimit dhe investimit.

Shkodra është një nga bashkitë më të cenueshme ndaj klimës në Shqipëri, duke u përballur me rreziqe në rritje nga përmbytjet, thatësira, valët e të nxehtit dhe degradimi i mjedisit. Në të njëjtën kohë, ajo mban asete të rëndësishme natyrore dhe ekonomike që mund të shfrytëzohen për një tranzicion të gjelbër. Ky plan veprimi përputhet me strategjinë kombëtare të klimës dhe detyrimet e ardhshme të BE-së, duke siguruar që Shkodra të mbetet e pranueshme për financimin ndërkombëtar të klimës, mbështetjen e donatorëve dhe programet e bashkëpunimit ndërkufitar.

Për të adresuar këto sfida, Bashkia tani ka:

- 89 masa të zhvilluara tashmë në kuadër të MECAP, në energji, transport, mbetje, bujqësi/pylltari dhe shërbime.
- **Një listë e shkurtër prioritare e veprimeve urgjente, me ndikim të lartë që kërkojnë vëmendje të menjëhershme politike dhe mobilizim të burimeve.**
- **Masa të reja plotësuese të prezantuara në këtë plan për të përforcuar zonat nën përgjegjësi të drejtpërdrejtë Bashkiake: planifikimi i gjelbër urban, prokurimi i qëndrueshëm publik, mbrojtja e pyjeve dhe biodiversitetit, menaxhimi i ujërave të rrugëve dhe shiut, zhvillimi ekonomik dhe mbështetja për familjet që përballen me varfëri energjetike.**

Këto veprime të kombinuara ofrojnë një rrugë realiste drejt objektivave klimatike të Bashkisë 2030 dhe 2040.

Një vizion pozitiv për të ardhmen e Shkodrës

Duke zbatuar këtë plan, Shkodra mund:

- Ulja e kostove të energjisë për familjet dhe institucionet publike.
- Përmirësimi i cilësisë së ajrit dhe shëndetit publik.
- Forcimi i qëndrueshmërisë së tij ndaj ngjarjeve ekstreme të motit.
- Krijoni vende pune të gjelbra dhe mundësi ekonomike lokale.
- Rritja e cilesise se jetesës, lëvizshmërisë dhe shërbimeve publike për qytetarët.
- Demonstrimi i leadershipit midis bashkive shqiptare dhe të Ballkanit Perëndimor.

Plani i rishikuar i Veprimit Lokal për Zbutjen i ofron Shkodrës një kornizë të fortë, të besueshme dhe të zbatueshme për avancimin e tranzicionit të saj klimatik dhe energjetik. Ai u jep udhëheqësve politikë një grup të qartë prioritetesh, rrugësh investimi dhe mekanizmash qeverisjeje për të ofruar ndryshime kuptimplota dhe të dukshme për komunitetin - duke përafruar bashkinë me standardet evropiane dhe qëllimet afatgjata të neutralitetit klimatik.

Inventari aktual i gazeve serave të MECAP përfshin emetimet e lidhura me konsumin e energjisë. Burimet e tjera të emetimeve të gazrave serrë nuk janë përfshire. Kjo çon në një nënvlerësim të emetimeve nga këta sektorë, të cilat mund të jenë dytësore në vëllim, por mbeten të rëndësishme për një inventar të plotë dhe të saktë.

Kategoritë e mëposhtme jo-energjetike, siç përcaktohen në udhëzimet e IPCC, u identifikuan si të munguara:

Proceset industriale (kategoria 2 në udhëzimet e IPCC Paneli Nderqeveritar për ndryshimet klimatike): emetimet e gazeve serrë që ndodhin nga aktivitete industriale përveç djegies së karburantit, kryesisht për shkak të transformimeve kimike, përpunimit të materialeve dhe përdorimit të produkteve.

Bujqësia: mbulon emetimet e gazeve serrë që rezultojnë nga blegtoria, prodhimi i bimëve dhe menaxhimi i tokës bujqësore, duke përjashtuar ato tashmë të llogaritura nën përdorimin e energjisë. Këto emetime përfshijnë kryesisht metanin (CH₄) dhe oksidin e azotit (N₂O), të cilat janë veçanërisht të rëndësishme për ndryshimet klimatike për shkak të potencialit të tyre të lartë të ngrohjes globale.

Përdorimi i tokës, ndryshimi i përdorimit të tokës dhe pylltaria (LULUCF): emetimet dhe heqjet e gazeve serrë që rezultojnë nga mënyra se si menaxhohet toka dhe si ndryshon ajo me kalimin e kohës.

Mbetjet: emetimet e gazeve serrë të krijuara nga asgjësimi dhe trajtimi i mbetjeve të ngurta dhe ujërave të zeza, si dhe nga disa procese të djegies së mbetjeve. Emetimet vijnë kryesisht

nga dekompozimi biologjik i materialit organik, trajtimi kimik i mbetjeve dhe trajtimi i ujërave të zeza.

Ky plan shoqerohet me Planin e Veprimit si edhe me planin financiar.

Plani Vendor i Përshtatjes (PVP) i ofron bashkisë një kuadër strategjik për të mbrojtur popullsinë, për të garantuar sigurinë e aseteve ekonomike dhe për të orientuar zhvillimin e qëndrueshëm.

Shkodra është një nga bashkitë më të ekspozuara ndaj rreziqeve klimatike në Shqipëri. Përmbytjet, valët e të nxehtit, rrëshqitjet e dherave dhe zjarret në natyrë tashmë po ndikojnë në sigurinë e qytetarëve, bujqësis, infrastrukturë dhe në ekonominë vendase. Me përshpejtimin e ndryshimeve klimatike, këto ndikime pritet të intensifikohen gjatë dekadave në vijim. Per kete aresye ***përshtatja ndaj ndryshimeve klimatike është një prioritet politik***

Vulnerabiliteti i Shkodrës ndaj ndryshimeve të klimes ka pasoja të drejtpërdrejta për financat publike, jetesën, infrastrukturën dhe zhvillimin e territorit. Arsyt kryesore që kërkojnë veprim të menjëhershëm politik përfshijnë:

- Përmbytjet e përsëritura, të cilat rrezikojnë banesat, tokat bujqësore dhe asetet kryesore të bashkisë.
- Rritja e temperaturave, që shton rreziqet për shëndetin publik dhe rrit presionin mbi sistemet e ujit dhe energjisë.
- Rreziqet e rrëshqitjes së dherave, që kanë ndikim tek komunitetet rurale dhe zonat turistike.
- Shtimi i zjarreve në natyrë, si rezultat i verave më të nxehta dhe më të thata.
- Degradimi ekologjik i Liqenit të Shkodrës dhe zonave të mbrojtura.
- Brishtësia socio-ekonomike, e cila ul aftësinë e komuniteteve për t'u përshtatur dhe për t'u rimëkëmbur ndaj fenomeneve ekstreme të klimës.

Per kete aresye Plani Vendor i Përshtatjes (PVP) ofron:

- Një vlerësim gjithëpërfshirës të rreziqeve klimatike.
- Prioritete të qarta sektoriale, të harmonizuara me politikat dhe dokumentet kombëtare.
- Një portofol masash konkrete dhe të zbatueshme.
- Një metodologji prioritizimi për të drejtuar në mënyrë efikase alokimin e burimeve financiare.
- Një kuadër monitorimi dhe raportimi, që mundëson llogaridhënie dhe rrit aksesin në financime.

Ndërsa Prioritetet Strategjike të Bashkisë Plani përcakton gjashtë fusha kryesore prioritare:

1. Mbrojtja nga përmbytjet dhe menaxhimi i burimeve ujore.
2. Mbrojtja e shëndetit të qytetarëve dhe grupeve vulnerabël.
3. Infrastrukturë dhe mobilitet të qëndrueshëm ndaj klimës.
4. Bujqësi dhe zhvillim rural elastik (resilient) ndaj ndryshimeve klimatike.
5. Mbrojtja e ekosistemeve dhe pasurive natyrore.
6. Forcimi i qeverisjes vendore dhe kapaciteteve institucionale.

Përfitimet për të ardhmen e Shkodrës

Zbatimi i PVP-së do të:

- Reduktojë humbjet ekonomike dhe njerëzore të lidhura me ndikimet klimatike.
- Përmirësojë shërbimet dhe infrastrukturën publike.
- Mbrojë pasuritë natyrore që mbështesin turizmin dhe mjetet e jetesës.
- Nxisë rritjen e interesit për investime.

- Mundësojë akses më të madh në financime kombëtare dhe ndërkombëtare.

Realizimi me sukses i ketyre planeve kërkon:

- Mbështetje të fortë politike.
- Integrimin e masave të përshtatjes në procesin e buxhetimit.
- Koordinim me institucionet qendrore dhe partnerët.
- Komunikim të qartë dhe të vazhdueshëm me qytetarët.
- Angazhim për monitorimin dhe raportimin e progresit.

Keshtu Shkodra mund të shndërrohet në një nga bashkitë më të qëndrueshme dhe më të gatshme për sfidat e së ardhmes në Shqipëri.

Kjo është një përmbledhje e shkurtër e asaj çfarë përfaqëson ky plan. Bashkëlidhur keni materialin e plotë të këtij Plani si edhe Planin Financiar.

Mbështetur nenin 27 pika 5 e ligjit nr. 139 datë 17.12.2015 “Për vetëqeverisjen vendore” i ndryshuar , neni 18, neni 23, neni 29 pika 1 e ligjit nr 155/2020 “ Për ndryshimet klimatike” VKM nr 466 dt 03.07.2019 “ Për miratimin e dokumentit strategjik dhe planeve kombetare per zbutjen e gazeve me efekt serre dhe per pershtatjen ndaj ndryshimeve klimatike”

Kërkojmë

“Miratimin e Planit Lokal të Veprimit për përshtatjen (adaption) dhe zbutjen (mitigation) ndaj ndryshimeve klimatike të bashkisë Shkodër 2026-2036” sipas materialit bashkëlidhur.

Duke ju falenderuar, ju ftojme në miratimin e projekt vendimit,

Drejtorja e Mjedisit dhe Energjisë së Rinovueshme
Aida Shllaku

PLANI LOKAL PËR ZBUTJEN E NDRYSHIMEVE KLIMATIKE PËR BASHKINË E SHKODRËS

1. Konteksti.....	5
1.1. Hyrje.....	5
1.2. Bashkia e Shkodrës	5
1.2.1. Karakteristikat gjeografike	5
1.2.2. Karakteristikat lokale	7
1.2.3. Zonat urbane	10
1.2.4. Treguesit ekonomikë dhe prioritetet e ardhshme.....	11
1.2.5. Kushtet socio-ekonomike	11
1.3. Konteksti kombëtar dhe kuadri rregullator	15
1.3.1. Profili i qeverisjes së Shkodrës.....	15
1.3.2. Lidhjet me strategjinë kombëtare dhe kuadrin rregullator	18
2. Analiza kritike e diagnozës MECAP të Skodra	19
2.1. Metodologjia.....	19
2.1.1. Analiza e plotësisë së diagnostikimit (inventari bazë dhe konteksti territorial):....	19
2.1.2. Analiza e plotësisë së planit të veprimit (strategjitë, masat dhe rrugët e zbatimit):	19
2.1.3. Sintetizimi i konsultimit me palët e interesuara	21
2.2. Analiza e plotësisë së diagnostikimit.....	22
2.2.1. Përmbledhje e MECAP	22
2.2.2. Plotësia e emetimeve të gazeve serrë	24
2.2.2.1. Llogaritjet e GHG	25
2.2.2.2. Të dhënat që mungojnë	27
3. Analiza kritike e planit të veprimeve MECAP të Skodrës.....	27
3.1.1. Sinteza e strukturimit të planit të veprimit MECAP	27
3.1.2. Plotësia e planit të veprimit	28
3.1.2.1. Veprimet e përfshira drejtpërdrejt në fushën e përgjegjësisë të Bashkisë	28
3.1.2.2. Veprimet jashtë zonës së përgjegjësisë së Bashkisë	41
4. Plani i veprimit për zbutjen	47
4.1. Sintetizimi i planit të veprimit - MECAP	47
4.2. Sinteza e planit të veprimit – veprime plotësuese	68

Dokumenti

NN/Réf.	Ind.	Data	Shkrimtar	Veprimi
		01/10/2025	Théo Tommasini	Shkrimi
		10/10/2025	Matthieu Claus	Korrigjimi
		18/11/2025	Théo Tommasini	Korrigjimi
		20/11/2025	Matthieu Claus	Korrigjimi

PËRMBLEDHJE EKZEKUTIVE

Plani *Lokal për Zbutjen e Ndryshimeve Klimatike i Bashkisë së Shkodrës* forcon angazhimin e bashkisë për lidërsipin e klimës dhe mbështet vizionin e saj afatgjatë për zhvillim të qëndrueshëm, integrim evropian dhe përmirësimin e cilësisë së jetës për qytetarët. Duke u bazuar në Planin Bashkiak të Veprimit për Energjinë dhe Klimën (MECAP) të zhvilluar në vitin 2023, ky dokument plotëson dhe përmirëson strategjinë e klimës së bashkisë duke identifikuar veprimet prioritare, duke mbyllur boshllëqet diagnostikuese (detajuar në kapitullin 2: Analiza kritike e diagnozës MECAP të Shkoderit) dhe duke përgatitur Shkodrën për mundësitë e ardhshme të financimit dhe investimit.

Një dokument strategjik në përputhje me prioritetet kombëtare të BE-së dhe Shqipërisë

Shkodra është një nga bashkitë më të cenueshme ndaj klimës në Shqipëri, duke u përballur me rreziqe në rritje nga përmytjet, thatësira, valët e të nxehtit dhe degradimi i mjedisit. Në të njëjtën kohë, ajo mban asete të rëndësishme natyrore dhe ekonomike që mund të shfrytëzohen për një tranzicion të gjelbër. Ky plan veprimi përputhet me strategjinë kombëtare të klimës dhe detyrimet e ardhshme të BE-së, duke siguruar që Shkodra të mbetet e pranueshme për financimin ndërkombëtar të klimës, mbështetjen e donatorëve dhe programet e bashkëpunimit ndërkufitar.

Një udhërrëfyes i qartë për reduktimin e emetimeve dhe tranzicionin e energjisë

Plani konfirmon se ndërtesat (61% e konsumit të energjisë), furnizimi me ujë dhe mbetjet (20%) dhe shërbimet e mbetjeve dhe pastrimit (9%) janë burimet kryesore të emetimeve të gazrave serrë në Shkodër. Ai forcon MECAP duke shtuar elementë që mungojnë (122 ktCO₂e për emetimet e shtuara, kundrejt 350 ktCO₂e për llogaritjen e MECAP) - të tilla si rrjedhja e ftohësit, përmirësimet e menaxhimit të mbetjeve dhe proceset industriale - për të siguruar një pamje të plotë dhe të saktë të emetimeve.

Për të adresuar këto sfida, Bashkia tani ka:

- **89 masa të zhvilluara tashmë në kuadër të MECAP**, në energji, transport, mbetje, bujqësi/pylltari dhe shërbime.
- **Një listë e shkurtër prioritare e veprimeve urgjente, me ndikim të lartë që kërkojnë vëmendje të menjëhershme politike dhe mobilizim të burimeve.**
- **Masa të reja plotësuese të prezantuara në këtë plan** për të përforcuar zonat nën përgjegjësi të drejtpërdrejtë Bashkiake: planifikimi i gjelbër urban, prokurimi i qëndrueshëm publik, mbrojtja e pyjeve dhe biodiversitetit, menaxhimi i ujërave të

rrugëve dhe shiut, zhvillimi ekonomik dhe mbështetja për familjet që përballen me varfëri energjetike.

Këto veprime të kombinuara ofrojnë një rrugë realiste drejt objektivave klimatike të Bashkisë 2030 dhe 2040. Plani i veprimit për zbutjen do të çojë në një reduktim prej 18.3% të emetimeve deri në vitin 2030, krahasuar me nivelet e vitit 2021.

Një axhendë qeverisjeje dhe investimesh

Plani thekson nevojën për qeverisje të fortë për të nxitur veprimin për klimën. Rekomandimet kryesore përfshijnë:

- Vendosja e përgjegjësive të qarta në departamentet Bashkiake.
- Krijimi i partneriteteve të strukturuar me institucionet kombëtare, operatorët e energjisë, bizneset dhe shoqëritë civile.
- Përmirësimi i menaxhimit të të dhënave për të mbështetur vendimmarrjen dhe monitorimin më të mirë.
- Sekuencimi i veprimeve në **fitore të shpejta, projekte infrastrukturore afatmesme dhe transformime strukturore afatgjata**.

Nevojat kryesore për investime janë të përqendruara në tre fusha strategjike:

1. **Rinovimi i ndërtesave publike dhe rezidenciale**, duke përfshirë vendosjen në shkallë të gjerë të fotovoltaikeve diellorë në çati.
2. **Përmirësimet e rrjetit elektrik dhe projektet e energjisë së rinovueshme**, thelbësore për reduktimin e humbjeve dhe zgjerimin e furnizimit me energji të pastër.
3. **Lëvizshmëria e qëndrueshme**, duke përfshirë përmirësimet e transportit publik, infrastrukturën e automjeteve elektrike dhe rrjetet rrugore më të sigurta dhe rezistente ndaj klimës.

Këto investime përputhen me objektivat kombëtare dhe do të ndihmojnë në pozicionimin e Shkodrës si një kandidate e pranueshme për fondet e BE-së, programet e donatorëve dhe mekanizmat e financimit të klimës.

Një vizion pozitiv për të ardhmen e Shkodrës

Duke zbatuar këtë plan, Shkodra mund:

- Ulja e kostove të energjisë për familjet dhe institucionet publike.
- Përmirësimi i cilësisë së ajrit dhe shëndetit publik.
- Forcimi i qëndrueshmërisë së tij ndaj ngjarjeve ekstreme të motit.
- Krijoni vende pune të gjelbra dhe mundësi ekonomike lokale.
- Rritja e jetesës, lëvizshmërisë dhe shërbimeve publike për qytetarët.
- Demonstrimi i leadershipit midis bashkive shqiptare dhe të Ballkanit Perëndimor.

Përfundim

Plani i rishikuar i Veprimit Lokal për Zbutjen i ofron Shkodrës një kornizë të fortë, të besueshme dhe të zbatueshme për avancimin e tranzicionit të saj klimatik dhe energjetik. Ai u jep udhëheqësve politikë një grup të qartë prioritetesh, rrugësh investimi dhe mekanizmesh qeverisjeje për të ofruar ndryshime kuptimplota dhe të dukshme për komunitetin - duke përafëruar bashkinë me standardet evropiane dhe qëllimet afatgjata të neutralitetit klimatik.

1. KONTEKSTI

1.1. HYRJE

Bashkia Shkodër tashmë ka hartuar një **Plan Bashkiak Veprimi për Energjinë dhe Klimën (MECAP)** midis **2022 dhe 2023**, në bashkëpunim të ngushtë me **Sekretariatit Shtetëror Zviceran për Çështjet Ekonomike (SECO)**. Ky dokument fokusohet kryesisht në **komponentin zbutës** të veprimit klimatik dhe përfshin një portofol prej **93 veprimesh** të dizajnuara për të reduktuar **konsumin e energjisë** dhe **emetimet e gazeve serrë (GHG)** të komunitetit. Masat mbulojnë sektorë të shumtë – ndërtesat, transporti, furnizimi me energji, mbetjet dhe shërbimet publike – dhe ofrojnë një bazë solide për zbatimin e strategjive të dekarbonizimit në nivel lokal.

Kjo do të thotë se procesi i zhvillimit të një plani gjithëpërfshirës për zbutjen e ndryshimeve klimatike nuk po fillonte **nga e para**. MECAP përfaqëson një **bazë thelbësore të punës**, duke siguruar që Shkodra tashmë të ketë adoptuar një qasje të strukturuar për reduktimin e emetimeve. Prandaj, dokumenti i ri duhet të konsiderohet si një **komponent plotësues dhe plotësues**, duke u bazuar në kornizën zbutëse të MECAP.

Konkretisht:

- **MECAP** ofron një **kornizë gjithëpërfshirëse zbutjeje**, duke detajuar veprimet sektoriale për të arritur reduktime afatshkurtra dhe afatmesme të emetimeve.
- **Dokumenti aktual** zgjeron këtë bazë duke adresuar **masa shitesë dhe leva ndërsektoriale** që u identifikuan si të munguara ose të pazhvilluara në planin e parë, duke siguruar përafrim më të fortë me praktikatat më të mira evropiane dhe standardet ndërkombëtare.
- Së bashku, të dy dokumentet përbëjnë një **udhërrëfyes gjithëpërfshirës dhe koherent** për bashkinë, duke kombinuar **rrugët sasiore të reduktimit të emetimeve me përmirësime cilësore** në qeverisje, qëndrueshmëri dhe integritet sektorial.

Duke integruar 93 veprimet e MECAP me masat plotësuese të identifikuar rishtazi, Bashkia Shkodër siguron që politika e saj klimatike të jetë **e plotë dhe largpamëse**. Kjo qasje e kombinuar forcon aftësinë e qytetit për të përmbushur **objektivat e tij të dekarbonizimit 2030 dhe 2040**, duke hedhur gjithashtu bazat për një **trajektore afatgjatë drejt neutralitetit të karbonit**.

1.2. BASHKIA E SHKODRËS

1.2.1. Karakteristikat gjeografike

Bashkia e Shkodrës ndodhet në pjesën veriperëndimore të Shqipërisë. Kufizohet me Komunën e Malësisë së Madhe në veri, Malin e Zi në perëndim, me Komunën e Tropojës në lindje dhe me Bashkiat e Vaut të Dejës dhe Lezhës në jug. Në pjesën veriperëndimore të Bashkisë Shkodër shtrihet **Liqeni i Shkodrës**, i cili me sipërfaqe prej 368 km² është liqeni më i madh në Ballkan. Nga liqeni rrjedh **lumi Buna** (44 km i gjatë), i cili derdhet në detin Adriatik dhe, përgjatë rrjedhës së tij të poshtme, shënon kufirin me Malin e Zi. Buna bashkohet me **lumin Drin** rreth 2 km në jugperëndim të qytetit. Në lindje, qyteti kufizohet nga **lumi Kir**, i cili ngrihet në Malësinë e Veriut dhe shtrihet për 43 km përpara se të derdhet në Drin, i cili rrethon Shkodrën nga jugu. Sipërfaqja kryesore e sheshtë e qytetit sot mbulon **1,150 hektarë**, ndërsa zona kodrinore mbulon **350 hektarë**.

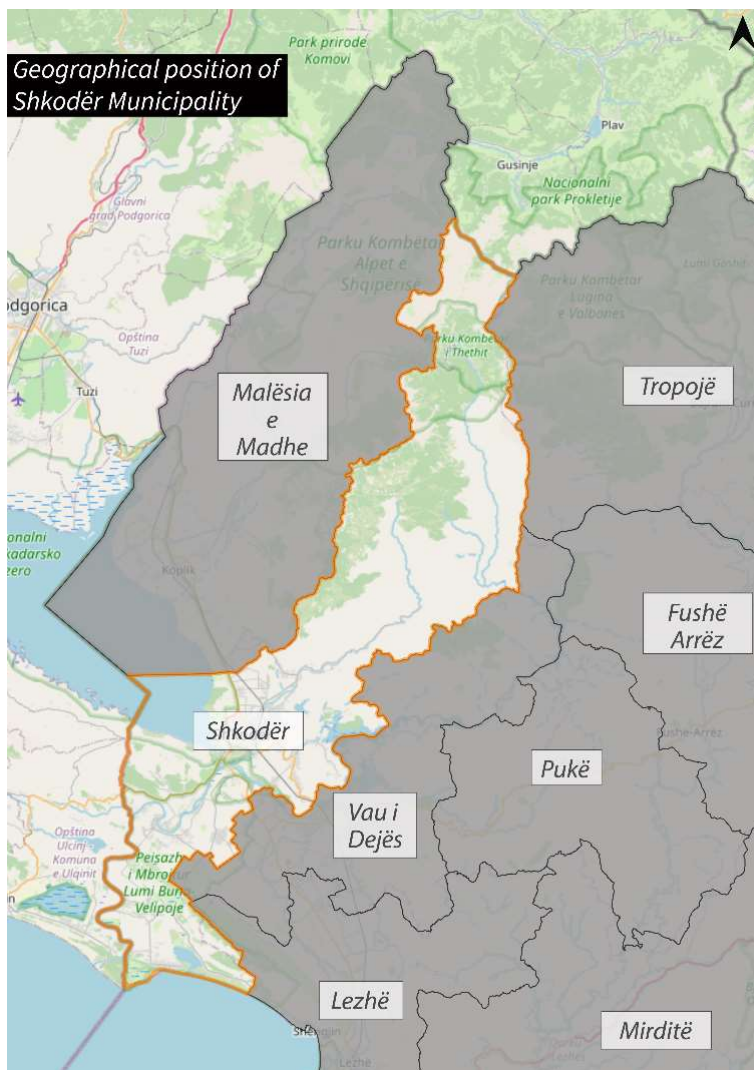

Figura 1 Pozicioni gjeografik i Bashkisë së Shkodrës

Bashkia e Shkodrës u krijua me reformën territoriale të miratuar me **ligjin nr.115/2014¹ "Përndarjen administrative-territoriale të njësive të qeverisjes vendore në Republikën e Shqipërisë"**, duke bashkuar disa njësi administrative në një organ më të madh të qeverisjes vendore. Bashkia shtrihet në një territor prej **873.8 km²**, duke mbuluar rreth **3.04% të sipërfaqes totale** të vendit. Bashkia e Shkodrës përbëhet nga **11 njësi të qeverisjes vendore**: Shkodër, Ana e Malit, Bërdicë, Dajç, Guri i Zi, Postribë, Pult, Rrethinat, Shalë, Shosh dhe Velipojë. Secila nga njësitë administrative lokale përfshin qytete ose fshatra brenda territorit të tyre siç përshkruhet më poshtë:

Tabela 1 Njësitë administrative, qytetet dhe fshatrat e bashkisë Shkodër

Njësitë administrative	Qytetet dhe fshatrat në rajon
Shkodër	Qyteti i Shkodrës

¹ <https://www.prefektishkoder.gov.al/wp-content/uploads/2023/11/4.Ligji-115-2014-Per-ndarjen-administrativo-territoriale-te-NJVV-ne-RSH.pdf>

Ana e Malit	Fshatrat: Oblikë, Babot, Muriqan, Shtuf, Dramosh, Oblikë e Epërme, Obot, Vallas, Velinaj, Vidhgar
Bërdicë	Fshatrat: Bërdice e Madhe, Bërdice e Mesme, Bërdice e Epërme, Trush, Beltojë, Mali Hebaj
Dajç	Fshatrat: Dajç, Samrisht i Ri, Samrisht i Epërm, Belaj, Mali i Gjymtit, Pentar, Rrushkull, Mushan, Darragjat, Suka-Dajç, Shirq
Guri i Zi	Fshatrat: Guri i Zi, Juban, Ganjollë, Kuç, Rrencë, Vukatanë, Gajtan, Rragam, Sheldi, Mazrek, Shpor
Postribë	Fshatrat: Mes, Dragoç, Boks, Kullaj, Myselim, Drisht, Ura e Shtrenjtë, Domen, Shakotë, Prekal, Vilëz
Pult	Fshatrat: Pog, Kir, Gjuraraj, Plan, Xhan, Bruçaj, Mgull
Rrethinat	Fshatrat: Dobraq, Grudë e Re, Shtoj e Re, Guci i Ri, Shtoj i Vjetër, Zues, Golem, Hoti i Ri, Bleran, Bardhaj
Shalë	Fshatrat: Breg-Lumi, Abat, Nicaj-Shalë, Lekaj, Vuksanaj, Pecaj, Theth, Nderlysaj, Gimaj, Nënnavriq, Lotaj
Shosh	Fshatrat: Ndrejaj, Nikaj-Shosh, Palaj, Pepsumaj, Brashtë
Velipojë	Fshatrat: Velipojë, Pulaj, Luarzë, Baks-Rrjoll, Gomsiqe, New Baks, Pulaj, New Reç, Ças, Mali Kolaj

1.2.2. Karakteristikat lokale

Bashkia e Shkodrës është pjesë e prefekturës së Shkodrës, e cila përfshin edhe bashkitë Vau i Dejës, Malësi e Madhe, Pukë dhe Fushë Arrëz. Sipas Regjistrimit të popullsisë dhe banesave në vitin 2023², numri i popullsisë së prefekturës Shkodër është **154,479 banorë**. Dendësia e popullsisë së prefekturës Shkodër është **43.4 banorë për km²**. Bashkia Shkodër është njësi vendore më e madhe dhe më me ndikim brenda Prefekturës së Shkodrës dhe përfaqëson jo vetëm një qendër demografike, por edhe një qendër kulturore dhe ekonomike në veri të Shqipërisë. Me **102,434 banorë**, vetëm Bashkia Shkodër përbën rreth **dy të tretat (66.3%) të popullsisë së prefekturës**. Dendësia e popullsisë së Bashkisë është **117 banorë për km²**.

Ky rol dominues nënvizohet më tej nga karakteri urban dhe përqendrimi i shërbimeve, shkollave, spitaleve dhe aktiviteteve ekonomike. Popullsia e bashkisë Shkodër ka pësuar **një rënie prej 33,178 banorësh**, krahasuar me popullsinë sipas Regjistrimit të vitit 2011³, që ishte 135,612 banorë. Në të gjithë prefekturën, popullsia është pothuajse e ndarë në mënyrë të barabartë midis burrave dhe grave. Balanca gjinore është e qëndrueshme: burrat përbëjnë rreth **49-53%** dhe gratë rreth **47-51%**, në varësi të Bashkisë. Në **bashkinë e Shkodrës**, gratë janë pak më të mëdha se burrat (**51% deri në 49%**), duke reflektuar jetëgjatësinë më të gjatë të grave dhe ndoshta emigrimin e burrave më të rinj jashtë vendit.

Në tabelën e mëposhtme janë dhënë të dhënat për numrin e popullsisë dhe shpërndarjen gjinore në pesë bashki të prefekturës Shkodër.

² <https://www.instat.gov.al/media/14322/cens-2023-shkodra.pdf>

³ <https://portavendore.al/bashkia-shkoder/pasaporta-e-bashkise-shkoder/>

Municipalities of Shkodra region

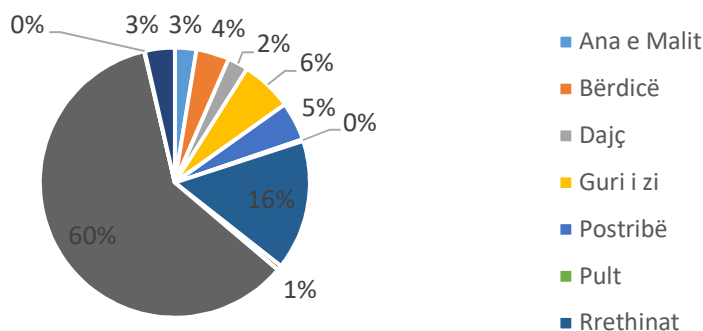
Figura 2 Bashkitë e qarkut Shkodër [Burimi: ASIG]

Tabela 2. Shpërndarja e popullsisë dhe shpërndarja gjinore në qarkun e Shkodrës
[Burimi: CENSUS 2023]

Bashkia	Numri i popullsisë më 18 shtator 2023	Mashkull (%)	Femra (%)
Fushë Arrëz	4,878	53.0%	47.0%
Malësi e Madhe	21,684	50.2%	49.8%
Pukë	6,222	50.8%	49.2%
Shkodër	102,434	49.0%	51.0%
Vau i Dejës	19,261	49.5%	50.5%
Rajoni total	154,479	~49.5%	~50.5%

Sa i përket shpërndarjes së popullsisë brenda territorit të Bashkisë Shkodër, qyteti i Shkodrës ka numrin më të lartë të popullsisë (**61,633 banorë**), i ndjekur nga njësia administrative Rrethinat (**15,968 banorë**), njësia administrative Guri i zi (**6,315 banorë**), njësia administrative Postribë (**4,744 banorë**), njësia administrative Berdicë (**4,062 banorë**), dhe njësitë e tjera administrative me më pak se 4,000 banorë.

Distribution of the population in Shkodra administrative units

Grafiku 1. Përqindja e shpërndarjes së popullsisë në njësitë administrative të Shkodrës, [Burimi: CENSUS 2023]

Profili demografik i **Bashkisë Shkodër**, me një popullsi totale prej 102,434 banorësh, zbulon një shpërndarje relativisht të balancuar gjinore, ku femrat përfaqësojnë 51% dhe meshkujt 49% të popullsisë së përgjithshme. Struktura e moshës dominohet nga grupmosha e punës (15-64 vjeç), e cila përbën 63.6% të banorëve, e ndjekur nga popullsia e moshuar (65+) me 20.7% dhe fëmijët (0-14 vjeç) me 15.7%. Kjo shpërndarje nxjerr në pah një komunë që gradualisht po plakët, me një përqindje në rritje të banorëve të moshuar në krahasim me grupet më të reja.

Tabela 3. Shpërndarja e popullsisë sipas njësive administrative, grupmoshës dhe gjinisë [Burimi: Regjistrimi 2023⁴]

Njësia administrative	Popullsia	Grupmosha			Seksi	
		0-14	15-64	65+	Mashkull	Femër
Ana e Malit	2,652	354	1,706	592	1,327	1,325
Bërdicë	4,062	722	2,587	753	2,058	2,004
Dajç	2,494	322	1,497	675	1,263	1,258
Guri i zi	6,315	1,196	4,013	1,106	3,127	3,188
Postribë	4,744	823	3,021	900	2,349	2,395
Pult	245	40	160	45	128	117
Rrethinat	15,968	2,856	10,251	2,861	7,897	8,071
Shalë	584	92	378	114	308	276
Shkodër	61,633	9,141	39,205	13,287	29,944	31,689
Shosh	90	15	52	23	47	43
Velipojë	3,647	564	2,222	861	1,804	1,843
Bashkia Shkodër (Total)	102,434	16,125	65,092	21,217	50,225	52,209

Qyteti i Shkodrës, që përbën pothuajse 60% të popullsisë totale, demonstroi një ekuilibër demografik më të favorshëm me një bazë të fortë në moshë pune. Në të kundërt, disa njësi administrative rurale si **Shosh, Shalë dhe Pult** paraqesin baza shumë të vogla popullore, struktura të dominuara nga meshkujt dhe përqindje disproporcionale të larta të të moshuarve, duke i vendosur ata në rrezik të konsiderueshëm të shpopullimit dhe rënies socio-ekonomike. Njësitë e tjera, përfshirë **Ana e Malit dhe Velipojë**, karakterizohen në mënyrë të ngjashme nga plakja e popullsisë, me përqindje të të moshuarve që tejkalojnë 22%. Anasjelltas, **Guri i Zi**,

⁴ <https://www.instat.gov.al/media/14322/cens-2023-shkodra.pdf>

Bërdicë dhe Rrethinat shfaqin përqindje relativisht më të larta të fëmijëve, gjë që mund të tregojë elasticitet më të madh demografik në krahasim me zonat e tjera rurale.

Sa i përket **projeksioneve të popullsisë për periudhën 2011–2031**, bazuar në të dhënat e INSTAT, vlerësohet se popullsia e Bashkisë Shkodër do të pësojë një rënie të ndjeshme, e cila mesatarisht për periudhën 2015–2031 llogaritet të jetë rreth -1% në vit, ndërsa rënia e përgjithshme e popullsisë në vitin 2031 krahasuar me vitin 2015 pritet të jetë edhe më e madhe, konkretisht rreth -14%. Rënia e parashikuar e popullsisë rezidente nga viti 2015 deri në vitin 2031 është një trend i përhapur në të gjitha njësitë administrative.

Disa faktorë pritet të vazhdojnë të formësojnë peizazhin demografik në vitet e ardhshme. Në veçanti, **migrimi** shquhet si një përcaktues kyç, me një fluks të vazhdueshëm të rinjve nga sektori i bujqësisë. Ky fenomen përkeqësohet nga migrimi i studentëve që shpesh zgjedhin të qëndrojnë jashtë vendit edhe pas përfundimit të ndjekjeve të tyre akademike. Lindshmëria përgjithësisht **e ulët** kontribuon më tej në tkurrjen e popullsisë.

1.2.3. Zonat urbane

Në bashkinë Shkodër janë gjithsej 28,097 ndërtesa të përdorura për qëllime banimi, duke strehuar 31,598 banesa konvencionale dhe 33,267 familje. Kjo tregon se Shkodra mban pjesën më të madhe të infrastrukturës rezidenciale brenda prefekturës, duke theksuar përqendrimin e popullsisë dhe banesave në bashki në krahasim me zonat e tjera si Malësi e Madhe, Vau i Dejës, Pukë dhe Fushë Arrëz. Të dhënat pasqyrojnë diversitetin e llojeve të banesave dhe kërkesën e konsiderueshme për shërbime strehimi në Shkodër, duke nënvizuar rëndësinë e sigurimit të infrastrukturës elastike dhe planifikimit efektiv Bashkiak.

Tabela 4 Shpërndarja e shtëpive dhe ndërtesave të Bashkive në qarkun e Shkodrës.
[Burimi: Regjistrimi 2023]

Bashkia	Ndërtesat për qëllime banimi (Numri)	Banesat konvencionale të banuara (Numri)	Familjet (numri)
Fushë Arrëz	1,511	1,257	1,302
Malësi e Madhe	8,633	6,293	6,510
Pukë	2,219	1,851	1,892
Shkodër	28,097	31,598	33,267
Vau i Dejës	7,519	5,512	5,708
Prefektura totale	47,979	46,511	48,679

Numri i lartë i ndërtesave të banimit dhe familjeve në Shkodër nënvizon gjithashtu ekspozimin e mundshëm ndaj rreziqeve të lidhura me klimën, si përmytjet, rrëshqitjet e dheut ose nxehtësia ekstreme, duke pasur parasysh përzierjen e terrenit të ulët dhe kodrinor të bashkisë. Sigurimi që këto banesa të mirëmbahen në mënyrë adekuate dhe elastike ndaj rreziqeve të tilla do të jetë thelbësore për mbrojtjen e sigurisë së banorëve, mbështetjen e mirëqenies së komunitetit dhe mbështetjen e iniciativave afatgjata të planifikimit urban. Për më tepër, përqendrimi i familjeve thekson nevojën për shërbime Bashkiake të synuara, duke përfshirë ujën, energjinë dhe menaxhimin e mbetjeve, për të përmbushur kërkesat e një popullsie të dendur duke u përshtatur me presionet klimatike të ardhshme.

1.2.4. Indikatorët ekonomikë dhe prioritetet e ardhshme

Në vitin 2022, PBB-ja rajonale për frymë Shkodër vlerësohej në 41,600 lekë. që është relativisht e ulët në krahasim me rajonet më të zhvilluara ekonomikisht si Tirana. Kjo tregon se, ndërsa Shkodra kontribuon në ekonominë kombëtare, rajoni përballet me sfida në gjenerimin e të ardhurave, diversifikimin ekonomik dhe mundësitë e punësimit.

Plani Vendor i Zhvillimit të Shkodrës (LDP) është një dokument i rëndësishëm për zhvillimin e bashkisë që identifikon prioritetet kryesore ekonomike. LDP-ja e parë e Shkodrës u miratua me Vendim të Ministrit të Territorit Kombëtar më **16.10.2017**, por më pas u miratua për shqyrtim edhe një herë me Vendim të Ministrit të Territorit Kombëtar më **28.12.2020**. Bashkia Shkodër po punon në mënyrë aktive për tërheqjen e investimeve të reja me qëllim rigjallërimin e ish-zonave industriale dhe stimulimin e rritjes së qëndrueshme ekonomike. Duke i përafuar këto investime me prioritetet moderne të zhvillimit, bashkia synon të përmirësojë standardet e jetesës, të inkurajojë rritjen e produkteve lokale dhe të forcojë rolin e Shkodër si qendër ekonomike rajonale. Sipas strategjisë së zhvillimit të territorit, janë identifikuar disa zona ekonomike prioritare. Këto përfshijnë: zonën e ish-aeroportit, zonën tradicionale industriale të Shkodrës dhe korridorin Bahçallek-Bërdicë, i cili po shfaqet si një bosht kyç ekonomik.

Zona shtesë strategjike ndodhen përgjatë rrugëve **Shkodër-Koplik dhe Shkodër-Vau i Dejës, rrugës Shkodër-Ana e Malit-Muriqan dhe rrugës bregdetare Shiroka-Zogaj**. Pika të tjera qendrore përfshijnë **bypass-in perëndimor, zonën qendrore urbane dhe zonën bregdetare Velipojë-Rrjoll**. Për të zhbllokuar potencialin e plotë të këtyre zonave, Bashkia është angazhuar të promovojë mundësitë e investimit dhe të krijojë një klimë të favorshme si për sipërmarrësit vendas ashtu edhe për investitorët e huaj. Për më tepër, integrimi i Shkodrës në korniza më të gjera rajonale, si rajoni ndërkufitar Podgoricë-Shkodër dhe rajoni ekonomik Shkodër-Lezhë i përcaktuar në Planin e Përgjithshëm Kombëtar, rrit rolin e saj si një qendër lidhëse. Këto lidhje midis qendrave kryesore urbane ofrojnë mundësi të forta për bashkëpunim dhe zhvillim ekonomik rajonal. Këto janë në kuadër të Objektivave Strategjike pjesë e masterplanit vendor⁵ të Shkodrës konkretisht, **Objektivi Strategjik nr.1 "Përmirësimi i aksesit dhe marrëdhënieve rajonale"**. Bashkë me këtë objektiv vijnë edhe të tjera të rëndësishme për zhvillimin e planit kombëtar të përshtatjes. Konkretisht: **Objektivi Strategjik nr.3 "Konkurrenca dhe zhvillimi ekonomik"**, **Objektivi Strategjik nr.4 "Standardet e larta të jetesës dhe zhvillimi urban"** **Objektivi Strategjik nr.5 "Mbrojtja e mjedisit dhe aftësia për t'u përshtatur, mbrojtur dhe rikuperuar nga rreziqet natyrore"**.

1.2.5. Kushtet socio-ekonomike

Varfëria dhe treguesit shëndetësorë

Matja e fundit e pabarazive rajonale në Shqipëri daton në vitin 2012. Këto të dhëna treguan se qarku i Shkodrës ka një shkallë varfërie rreth 17.5%. Krahasuar me rajonet e tjera, qarku i Shkodrës renditet në rajonet me shkallën më të lartë të varfërisë (pas qarqeve të Kuksit, Lezhës, Fierit dhe Durrësit). Një pjesë e rëndësishme e kujdesit shëndetësor është kujdesi dhe mbështetja që u ofrohet personave me aftësi të kufizuara. Identifikimi i individëve në këtë kategori, si dhe struktura e aftësisë së kufizuar sipas rajoneve, është një tregues kyç për hartimin e politikave të përshtatshme që synojnë të sigurojnë ndihmën dhe përfshirjen e tyre në arsim, punësim dhe aktivitete të ndryshme sociale. Të dhënat administrative për personat me aftësi të kufizuara bazohen në raportet mjeko-ligjore të lëshuara nga mjekët.

⁵<https://planifikimi.gov.al/index.php?elID=dumpFile&t=f&f=3907&token=cff20c1fadd4a40a00610dda2b8158166beb3a44>

Në të gjithë rajonet, profili sipas llojit të aftësisë së kufizuar është pothuajse identik, me më shumë se 60%⁶ të personave të regjistruar me aftësi të kufizuara që bien në kategorinë e "aftësisë së kufizuar mendore dhe fizike". Në qarkun e Shkodrës, shpërndarja është përgjithësisht në përputhje me këtë trend kombëtar: 13.6% vuajnë nga dëmtimet e shikimit (verbëria), 8.3% janë paraplegjikë ose tetraplegjikë ndërsa shumica, 78.1%, janë persona me aftësi të kufizuara mendore dhe fizike. Në qarkun e Shkodrës, gjithsej 5,091 individë janë përfitues të pagesave të aftësisë së kufizuar. Shpërndarja e këtyre përfituesve sipas llojit të aftësisë së kufizuar nxjerr në pah një mbizotërim të fortë të aftësive të kufizuara mendore dhe fizike, të cilat përbëjnë 78% të të gjitha rasteve. Kjo tregon se shumica e personave që marrin mbështetje në rajon përballen me kushte komplekse që kërkojnë ndihmë të qëndrueshme. Një pjesë më e vogël e përfituesve janë persona me dëmtim të shikimit (verbëri), që përfaqësojnë 14% të totalit, ndërsa 8% janë individë me dëmtime të rënda të lëvizshmërisë, veçanërisht me aftësi të kufizuara paraplegjike ose tetraplegjike. Përqindja relativisht e ulët e këtyre dy grupeve, krahasuar me prevalencën e lartë të aftësive të kufizuara mendore dhe fizike, sugjeron se nevojat më urgjente shëndetësore dhe sociale në Shkodër lidhen me forma të kombinuara ose të shumëfishta të aftësisë së kufizuar.

Tabela 5. Numri mesatar i përfituesve të pagesës së aftësisë së kufizuar sipas llojit të aftësisë së kufizuar dhe rajonit, 2023 [Burimi: INSTAT]

Rajoni	Përfituesit e pagesës së aftësisë së kufizuar	Sipas llojit të aftësisë së kufizuar, në %		
		Dëmtimet e shikimit	Paraplegjik-tetraplegjik	Aftësitë e kufizuara mendore dhe fizike
Shkodër	5.091	14	8	78

Shërbimet e kujdesit shëndetësor parësor përfaqësojnë pikën e parë të kontaktit për popullatën në adresimin e nevojave shëndetësore. Institucionet kryesore që ofrojnë këto shërbime përfshijnë poliklinikat, qendrat shëndetësore, njësitë ambulatorie lokale dhe shërbimet e specializuara të konsultimit për fëmijët dhe gratë. Përqendrimi më i madh i institucioneve të tilla gjendet në qarqet me numrin më të lartë të popullsisë, veçanërisht në Tiranë, Elbasan dhe Fier.

Tabela 6. Numri i shërbimit parësor të shëndetit publik, 2023 [Burimi: INSTAT]

Rajoni	Qendrat shëndetësore totale	Numri i mjekëve në kujdesin parësor	Numri i infermierëve në kujdesin parësor	Numri i spitaleve	Shtretërit spitalorë
Shkodër	31	106	603	4	581

Në qarkun e Shkodrës, rrjeti i kujdesit shëndetësor parësor përbëhet nga 31 qendra shëndetësore, me staf 106 mjekë dhe 603 infermierë. Kujdesi dytësor ofrohet përmes 4

⁶ <https://www.instat.gov.al/media/irylsxdj/vjetari-statistikor-rajonal-2024.pdf>

spitaleve me gjithsej 581 shtretër. Krahasuar me rajonet më të mëdha si Tirana, Elbasani apo Fieri, Shkodër ka një infrastrukturë shëndetësore më të vogël në shifra absolute.

Treguesit e punësimit

Sipas analizës ekonomike Pse të investohet në Shkodër, në Bashkinë Shkodër, fuqia punëtore përfshin të gjithë individët nga mosha 15 deri në 64 vjeç, përveç atyre që nuk janë ekonomikisht aktivë, si nxënësit, studentët apo personat me aftësi të kufizuara. Marrëdhëniet e punës rregullohen përmes kontratave individuale në përputhje me Kodin e Punës dhe Ligjin Nr. 153/2013 për Nëpunësit Civilë. Gjatë gjysmës së parë të vitit 2016, Bashkia regjistroi gjithsej 25,058 persona të punësuar. Prej tyre, 8,021 ishin të punësuar në sektorin publik, ndërsa 17,037 punonin në sektorin privat. Punësimi është më i përqendruar në vetë qytetin e Shkodrës, i ndjekur nga Njësia Administrative e Rrethinës. Në të kundërt, njësitë e Postribës, Pultit, Shalës dhe Shoshit raportuan nivelet më të ulëta të punësimit. Në përgjithësi, shpërndarja e punësimit në vitin 2016 tregon se rreth 32% e vendeve të punës ishin në sektorin publik, ndërsa 68% e mbetura ishin në ndërmarrje private.

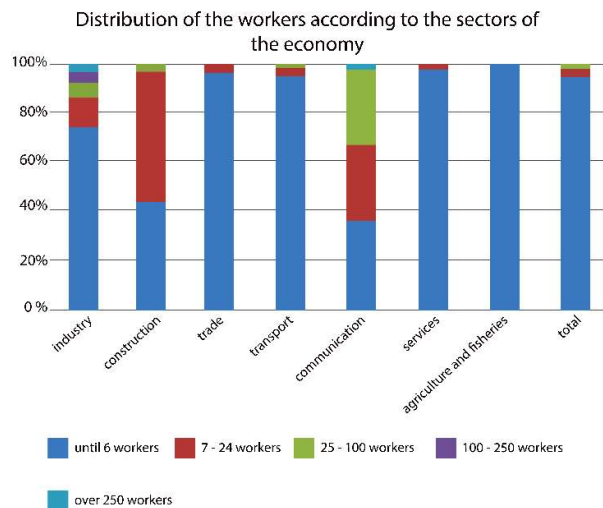
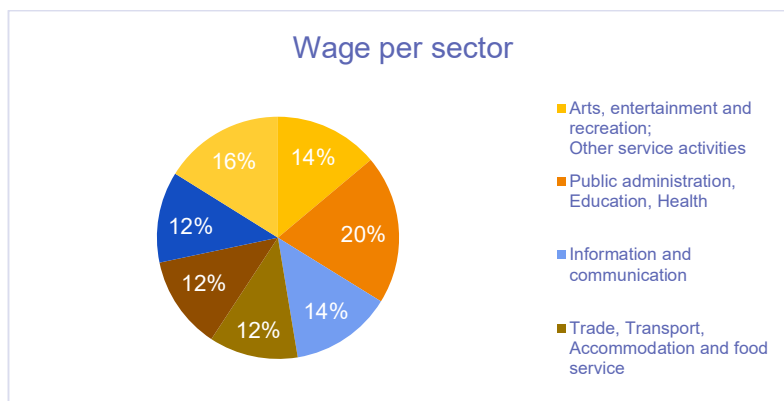

Figura 3. Shpërndarja e punëtorëve sipas sektorëve të ekonomisë.
[Burimi: Pse të investoni në Shkodër]

Sipas INSTAT, ⁷paga mesatare mujore për të punësuar është 57,170 lekë dhe shkalla e papunësisë së personave +15 vjeç për qarkun e Shkodrës është 6.3.

⁷ https://www.instat.gov.al/media/11124/regional-statistical-yearbook-2022_04.pdf

Grafiku 2. Niveli i pagave sipas rajoneve dhe grupeve të aktivitetit ekonomik, 2023 [Burimi: INSTAT]

Treguesit arsimorë

Në Shqipëri në përgjithësi, për vitin shkollor 2023-24, gjithsej 66,711 fëmijë u regjistruan në arsimin parashkollor, duke shënuar një rënie prej 4.4% krahasuar me vitin e kaluar dhe një rënie prej 14.3% krahasuar me vitin shkollor 2019-20. Në të njëjtin vit shkollor, 258,072 nxënës u regjistruan në arsimin bazë nëntëvjeçar, duke reflektuar një rënie prej 3.4% nga viti i kaluar dhe një rënie prej 12.5% krahasuar me 2019-20.

Sa i përket arsimit të mesëm, 15% e nxënësve ndjekin shkollat private në nivel kombëtar. Dallime të rëndësishme ekzistojnë midis rajoneve: Shkodra, së bashku me Vlorën, Fierin, Lezhën, Tiranën dhe Durrësin, tregojnë një nga përqindjet më të larta të arsimit të mesëm privat, duke treguar një prani më të fortë të opsioneve të shkollave private në krahasim me rajonet e tjera.

Tabela 7 Treguesit e arsimit publik për rajonin dhe bashkinë e Shkodrës [Burimi:INSTAT]

Rajoni/ Bashkia	Fëmijët në kopsht	Studentët në Arsimi 9- vjeçar	Studentët raporti për klasë në shkollat 9-vjeçare	Raporti nxënës-mësues në arsimin 9- vjeçar	Studentët në shkollat e mesme
Qarku i Shkodrës	3,576	16,203	14.7	8.5	6,386
Bashkia Shkodër	2,213	11,842	16.8	9.8	5,227

Objekti arsimor	Regjistruar 2023-2024	Regjistruar 2021-2022
Kopshti i fëmijëve	2.213	2.410
Arsimi fillor dhe arsimi i mesëm i ulët (arsimi 9-vjeçar)	11.842	12,770
Shkolla e mesme (e përgjithshme)	5,227	5,795

Tabela 8. Regjistrimi i nxënësve në të gjitha nivelet arsimore në bashkinë Shkodër

Në vitin shkollor 2023-24, bashkia Shkodër pa një rënie të regjistrimit të nxënësve në të gjitha nivelet e arsimit krahasuar me 2021-22. Regjistrimi në kopsht ra nga 2,410 në 2,213 fëmijë, duke reflektuar një reduktim modest të pjesëmarrjes në fëmijërinë e hershme. Regjistrimi në arsimin fillor dhe të mesëm të ulët (arsimi 9-vjeçar) ra nga 12,770 në 11,842 nxënës, duke treguar një trend të rënies së popullsisë në moshë shkollore. Në mënyrë të ngjashme, regjistrimi i përgjithshëm në shkollën e mesme u ul nga 5,795 në 5,227 studentë. Këto tendenca nxjerrin në pah nevojën për të monitoruar ndryshimet demografike dhe për të marrë parasysh politikatat për të mbështetur qasjen e qëndrueshme në arsim në të gjithë komunën.

1.3. KONTEKSTI KOMBËTAR DHE KUADRI RREGULLATOR

1.3.1. Profili i qeverisjes së Shkodër

Korniza aktuale e qeverisjes vendore është rezultat i një sërë reformash institucionale që synojnë decentralizimin dhe forcimin e autonomisë lokale. Ky proces u konsolidua më tej përmes miratimit të Kushtetutës dhe ratifikimit të Kartës Evropiane të Vetëqeverisjes Lokale. Në Shqipëri, pushteti vendor është themeluar dhe funksionon bazuar në parimin e autonomisë vendore. Njësitë e vetëqeverisjes vendore përbëhen nga Bashkiat dhe qarqet. Bashkia përfaqëson njësinë bazë të vetëqeverisjes vendore, ndërsa qarku përbën një njësi të nivelit të dytë. Pas miratimit të Ligjit Nr. 115/2014, "*Për Ndarjen Administrative-Territoriale të Njërive të Qeverisjes Vendore në Republikën e Shqipërisë*", struktura e re territoriale krijoi 61 bashki dhe 12 qarqe si njësi të qeverisjes vendore. Bashkia e Shkodrës është pjesë e Qarkut Shkodër dhe përbëhet nga 11 njësi të qeverisjes vendore (Shkodër, Rrethina, Shalë, Shosh, Pult, Postribë, Guri i Zi, Ana e Malit, Bërdicë, Dajç dhe Velipojë). Së bashku, këto njësi administrative përfshijnë **një qendër urbane dhe 93 fshatra**.

Çdo komunë përbëhet nga një organ përfaqësues dhe një organ ekzekutiv. Organi **ekzekutiv është Kryetari i Bashkisë**, ndërsa organi përfaqësues është Këshilli Bashkiak. Ky i fundit përbëhet nga **51 këshilltarë**, që përfaqësojnë entitete të ndryshme politike të zgjedhura përmes zgjedhjeve lokale. **Organigrami i Bashkisë Shkodër** udhëhiqet nga Kryetari i Bashkisë, mbështetur nga një Kabinet dhe disa **nënkryetarë** bashkie. Nën këtë udhëheqje, institucioni është i strukturuar në **Drejtori të Përgjithshme**, secila përgjegjëse për fusha specifike të qeverisjes. Përditësimi i fundit i organigramit të Bashkisë u bë në vitin 2024⁸. **Drejtorja e Përgjithshme e Planifikimit dhe Kontrollit** të Territorit menaxhon zhvillimin hapësinor, duke përfshirë planifikimin, kontrollin e përdorimit të tokës dhe mbrojtjen e mjedisit përmes Drejtorisë së Mjedisit dhe Energjisë së Rinovueshme.

Drejtorja e Përgjithshme e Zhvillimit të Qëndrueshëm Ekonomik mbulon bujqësinë, zhvillimin rural, turizmin dhe përmirësimin e klimës së biznesit. Stabiliteti financiar trajtohet nga Drejtorja e **Përgjithshme e Menaxhimit Financiar**, përgjegjëse për buxhetimin, financat dhe taksat vendore. **Drejtorja e Përgjithshme e Shërbimeve Ligjore, Burimeve Njerëzore dhe Mbështetëse** siguron çështjet ligjore, prokurimet, policinë Bashkiake, burimet njerëzore dhe sistemet e TIK-ut. Mirëqenia sociale mbështetet nga Drejtorja e **Përgjithshme e Çështjeve Sociale dhe Rinisë**, duke u fokusuar në programet e ndihmës, strehimit, shëndetit, aftësisë së kufizuar dhe rinisë. Arsimi, kultura dhe sporti promovohen nga **Drejtorja e Përgjithshme e Kulturës dhe Sportit**, e cila mbikëqyr edhe Teatrin "Migjeni" dhe shkollat Bashkiake.

Drejtorja e Përgjithshme e Mirëmbajtjes së Objekteve Publike fokusohet në planifikimin, menaxhimin dhe mbështetjen e brendshme për infrastrukturën Bashkiake. Ai përfshin njësi që

⁸ https://bashkiashkoder.gov.al/wp-content/uploads/Organograma-B_2024.pdf

trajtojnë shërbimet financiare dhe administrative, si dhe planifikimin dhe mirëmbajtjen e investimeve publike. Ndërmarrja **e Shërbimeve Publike dhe Punëve** funksionon si krah praktik i Bashkisë, duke kryer drejtpërdrejt shërbime të tilla si ndriçimi rrugor, sinjalistika e trafikut, mirëmbajtja dhe monitorimi i infrastrukturës. Ai gjithashtu ofron shërbime mbështetëse për të siguruar që operacionet e përditshme të funksionojnë në mënyrë efektive. Në nivel lokal, **Njësitë Administrative dhe Administratorët e Lagjes** lidhin shërbimet me qytetarët, ndërsa **Njësia e Auditimit** siguron transparencë dhe llogaridhënie.

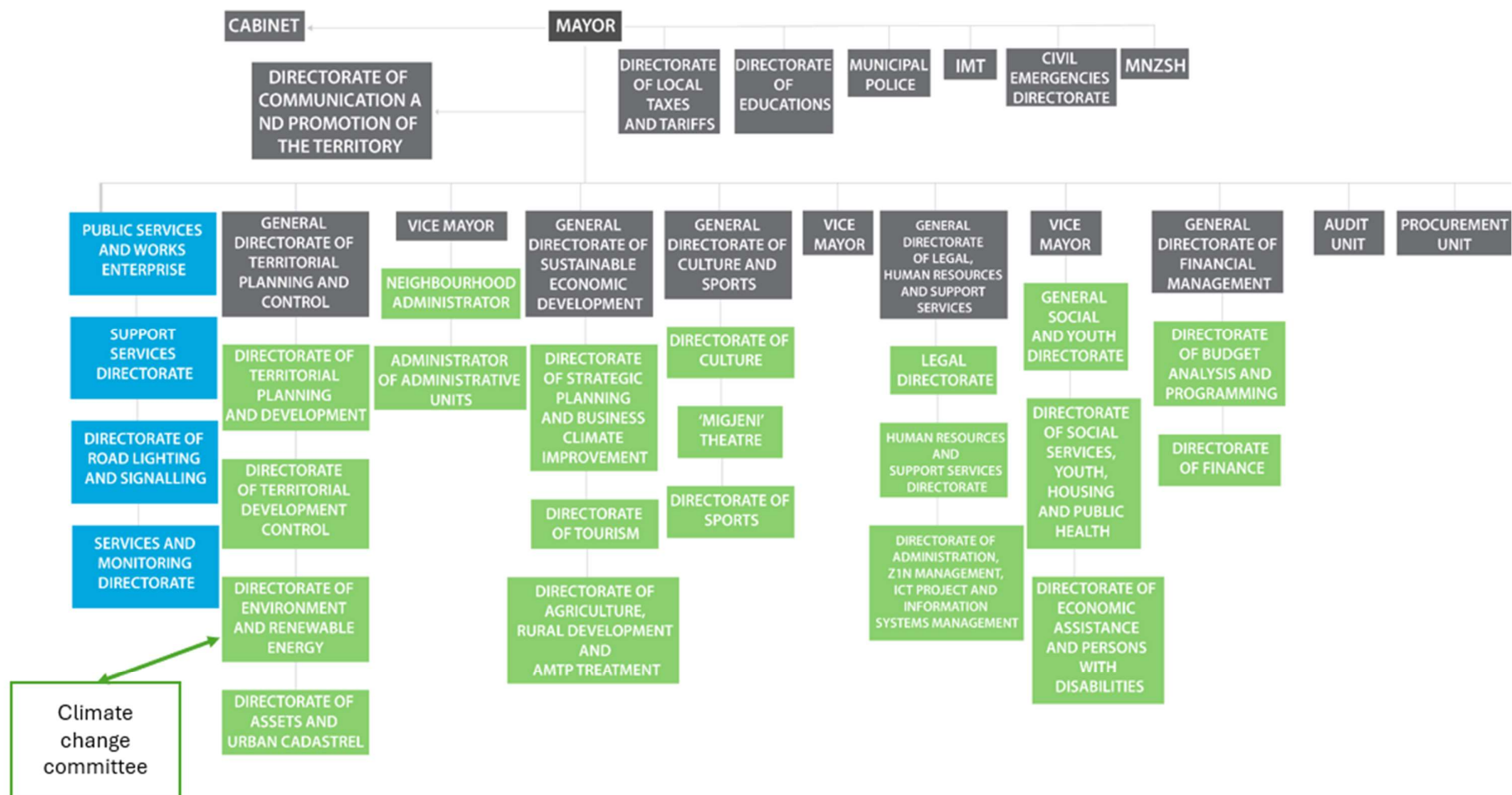

Figura 4. Organigrami i Shkodër Bashkia [Burimi: Bashkia Shkodër]

1.3.2. Lidhjet me strategjinë kombëtare dhe kuadrin rregullator

"**Strategjia Kombëtare e Ndryshimeve Klimatike (NCCS)⁹**" (2019) përfaqëson kornizën e parë gjithëpërfshirëse kombëtare të Shqipërisë për trajtimin e sfidave të ndryshimeve klimatike. Dokumenti u hartua nën udhëheqjen e Ministrisë së Turizmit dhe Mjedisit, në bashkëpunim me një Grup Punues Ndërmintor për Ndryshimet Klimatike dhe mbështetur nga partnerë ndërkombëtarë si BE dhe UNDP. Ai u miratua zyrtarisht nga Këshilli i Ministrave më 24 korrik 2019, me Vendim të Këshillit të Ministrave (VKM) Nr. 630, datë 24.07.2019¹⁰. Strategjia njeh cenueshmërinë e lartë të Shqipërisë si një vend mesdhetar, duke u përballur me rritjen e temperaturave, rënien e reshjeve, përmytjet dhe thatësitat e shpeshta dhe erozionin e përshpejtuar bregdet, të cilat kërcënojnë sektorët kryesorë të ekonomisë. Bujqësia, burimet ujore, pylltaria, energjia (veçanërisht hidrocentralet), turizmi, infrastruktura dhe shëndeti publik identifikohen si zonat më të rrezikuara. Për t'iu përgjigjur, Shqipëria është përafuar me Marrëveshjen e Parisit (nënshkruar në 2016) dhe politikën klimatike të BE-së, duke e pozicionuar veprimin klimatik si një domosdoshmëri mjedisore dhe një pjesë integrale të procesit të anëtarësimit në BE. Strategjia është ndërtuar mbi dy shtylla qendrore: **zbutjen dhe përshtatjen**.

Shtylla e zbutjes fokusohet në reduktimin e emetimeve të gazeve serrë dhe drejtimin e Shqipërisë drejt një ekonomie **me karbon të ulët deri në vitin 2050**, në përputhje me objektivat e BE-së për klimën. Ai mbulon katër sektorë kryesorë: **energjinë, transportin, bujqësinë dhe përdorimin e tokës/pylltarinë (LUCF)**, të cilat së bashku përbëjnë rreth 80% të emetimeve të gazrave serrë të vendit. Në total, janë përshkruar **222 masa zbutëse**, shumica në energji (77) dhe transport (71), ndjekur nga pylltaria (53), bujqësia (17) dhe veprimet ndërsektorale (4). Veprimet kryesore përfshijnë promovimin e energjisë së rinovueshme, përmirësimin e efikasitetit të energjisë, dekarbonizimin e transportit, mbështetjen e menaxhimit të qëndrueshëm të tokës dhe rritjen e mbulesës pyjore.

Shtylla e përshtatjes njeh se Shqipëria është shumë e prekshme ndaj ndikimeve klimatike si përmytjet, thatësitat, mungesa e ujit dhe erozioni bregdetar. Përmes Planit **Kombëtar të Përshtatjes (NAP)**, strategjia përcakton **15 veprime prioritare** që synojnë mbrojtjen e burimeve ujore, forcimin e bujqësisë rezistente ndaj klimës, mbrojtjen e pyjeve dhe biodiversitetit, përmirësimin e menaxhimit të rrezikut të fatkeqësive dhe adresimin e rreziqeve të shëndetit publik nga moti ekstrem. Përshtatja është një proces afatgjatë që kërkon koordinim të fortë institucional, përfshirje të komunitetit dhe financim të qëndrueshëm, duke përfshirë aksesin në fondet ndërkombëtare të klimës. Tema e përshtatjes trajtohet në një kapitull të dedikuar të planit të klimës.

⁹ https://turizmi.gov.al/wp-content/uploads/2021/10/2.-Strategjia-e-Ndryshimeve-Klimatike-dhe-Planet-e-Veprimit_Qershor-2019_-1.pdf

¹⁰ https://sane27.com/wp-content/uploads/DCM-no.466-of-03.07.2019.pdf?utm_source=chatgpt.com

2. ANALIZA KRITIKE E DIAGNOZËS MECAP TË SKODRËS

2.1. METODOLOGJIA

Objektivi nuk ishte të rindërtonte MECAP nga e para, por të ndërtonte mbi kornizën ekzistuese, të verifikonte plotësinë e tij dhe ta pasuronte atë aty ku ishte e nevojshme. Procesi u strukturua në dy hapa kryesorë:

2.1.1. Analiza e plotësisë së diagnostikimit (inventari bazë dhe konteksti territorial):

Inventari bazë MECAP i emetimeve të gazeve serrë për komunën u krahasua me **Udhëzimet e IPCC 2006 për Inventarët Kombëtarë të Gazeve Serrë** dhe diagnostikimin e detajuar që NEPSEN ka prodhuar tashmë për Bashkiat franceze në kontekste të krahasueshme. Ky krahasim i dyfishtë siguroi rigorozitet metodologjik (përafrimi me standardet ndërkombëtare) dhe rëndësi operationale (përputhje me praktikën e autoriteteve lokale evropiane).

U krye një **analizë e hendekut sektor pas sektori**, duke mbuluar furnizimin me energji, rezidencën, terciar, industrinë, transportin, bujqësinë, pylltarinë dhe mbetjet. Për secilin sektor u ndërmorën hapat e mëposhtëm:

- **Kontrolli i kryqëzuar me kategoritë e IPCC:** verifikimi që të gjitha burimet e detyrueshme janë llogaritur, me theks në fushën 1 (emetimet direkte) dhe fushën 2 (emetimet indirekte nga përdorimi i energjisë).
- **Krahasimi me linjat bazë Bashkiake të NEPSEN:** për të identifikuar mospërputhjet në mbulimin e kategorive (p.sh., emetimet e arratisura, ftohësit, makineritë jashtë rrugës ose burime të vogla bujqësore).
- **Identifikimi i kategorive që mungojnë ose të nënvlerësuara:** duke përfshirë kontribuesit e vegjël por potencialisht të rëndësishëm si trajtimi i ujërave të zeza, përdorimi i materialeve të ndërtimit ose transporti jorrugor.

Kjo analizë theksoi se ndërsa emetimet kryesore të lidhura me energjinë (ndërtesat dhe lëvizshmëria) ishin të përfaqësuara mirë, **burimet dytësore dhe difuze** (proceset industriale, ftohësit, zinxhirët e furnizimit në rrjedhën e sipërme) u kapën vetëm pjesërisht.

Prandaj, rishikimet e ardhshme të MECAP duhet të përfshijnë:

- Një **vlerësim i rëndësisë** për çdo kategori që mungon, duke përcaktuar sasinë e kontributit të saj të mundshëm në emetimet totale (testi i rëndësisë).
- Një vlerësim i rëndësisë së tij **strategjike** për arritjen e neutralitetit (p.sh., menaxhimi i ftohësit si një levë kryesore për gazrat jo-CO₂).
- Kontrolli i kryqëzuar me të dhënat lokale të disponueshme (anketat statistikore, të dhënat e shërbimit publik, observatorët rajonalë) për të përcaktuar nëse treguesit kombëtarë mund të zëvendësohen realisht nga grupet e të dhënave Bashkiake ose rajonale.
- Një propozim për **integrimin progresiv** të kategorive që mungojnë, duke balancuar qëndrueshmërinë me fizibilitetin, duke siguruar që përditësimet e mëvonshme të MECAP të jenë **gjithëpërfshirëse dhe të ankoruara në nivel lokal**.

2.1.2. Analiza e plotësisë së planit të veprimit (strategjitë, masat dhe rrugët e zbatimit):

MECAP aktualisht përfshin një **portofol prej 89 masave** ("lista e gjatë"), që mbulojnë të gjithë sektorët kryesorë, në përputhje me objektivat e neutralitetit klimatik të Bashkisë për 2030 dhe 2040.

Një **nëngrup me përparësi ("lista e shkurtër")** identifikon masa urgjente dhe me ndikim të lartë që kërkojnë planifikim të menjëhershëm operacional dhe shpërndarje të burimeve.

Plani i veprimit u krahasua me një **kornizë referimi që rrjedh nga metodologjia e Çmimit Evropian të Energjisë (EEA)**, e pasuruar me praktikën operationale të NEPSN në **planifikimin lokal të klimë-energjisë**. Kjo referencë siguron mbulimin e spektrit të plotë të burimeve të emetimeve dhe lavamanëve, si dhe levave ndërsektoriale (planifikimi urban, qeverisja, angazhimi i qytetarëve).

Territoire Engagé pour la Transition Écologique (TETE) është një program kombëtar francez i udhëhequr nga ADEME që ofron një kornizë të strukturuar për autoritetet lokale për të planifikuar, zbatuar dhe vlerësuar politikat e tyre të tranzicionit ekologjik. Është ndërtuar mbi dy referenca: *Climat-Air-Énergie* dhe *Économie Circulaire*. Këto mbulojnë fusha të tilla si planifikimi urban, ndërtesat publike, menaxhimi i energjisë, lëvizshmëria, qeverisja e brendshme, angazhimi i palëve të interesuara, reduktimi i mbetjeve, riciklimi dhe zhvillimi i ekonomisë qarkulluese. Përmes auditimeve dhe një sistemi vlerësimi të bazuar në yje, programi ndihmon territoret të kryejnë një diagnozë, të vendosin objektiva strategjike, të hartojnë plane veprimi dhe të monitorojnë progresin me kalimin e kohës, duke siguruar një qasje gjithëpërfshirëse dhe koherente të tranzicionit.

Çmimi Evropian i Energjisë (EEA) është i lidhur drejtpërdrejt me këtë kornizë, pasi *referenca Climat-Air-Énergie* e TETE është përshtatja franceze e metodologjisë EEA. Duke marrë pjesë në TETE, Bashkiat franceze i bashkohen sistemit më të gjerë evropian të menaxhimit të energjisë-klimës që përdoret në disa vende. Parimet e vlerësimit - auditimet e pavarura, pikëzimi kundrejt kritereve të strukturuar dhe përmirësimi i vazhdueshëm - janë në përputhje me standardin evropian. Ky përafrim siguron krahasueshmëri midis territoreve në nivel evropian duke i lejuar Francës të përshtatë qasjen me prioritetet kombëtare përmes ADEME.

Analiza e plotësisë së planit të veprimit ndoqi këto hapa:

- **Vlerësimi i mbulimit:** Çdo sektor (ndërtesat, transporti, industria, bujqësia/pylltaria, mbetjet, qeverisja) u kontrollua kundrejt kornizës së ZEE-së për të konfirmuar praninë e masave zbutëse, përshtatëse dhe mundësuese.
- **Thellësia e operacionalizimit:** Për çdo masë të përzgjedhur, vlerësimi nëse niveli i detajeve (piketa historike, përgjegjësitë, treguesit, burimet e financimit) është i mjaftueshëm për zbatim afatshkurtër.
- **Identifikimi i masave që mungojnë:** Boshllëqe u gjetën veçanërisht në fusha ndërsektoriale si konsumi i qëndrueshëm, ekonomia qarkulluese, përshtatja e bazuar në ekosistem dhe mekanizmat e financimit të gjelbër.
- **Krahasimi me praktikën më të mirë:** Krahasimi me MECAP-të e Bashkiave të tjera dhe Planet Territoriale Klimatike-Energjie Franceze (PCAET) për të siguruar që asnjë zonë strategjike nuk do të anashkalohet.

Për çdo masë të munguar ose të pazhvilluar, u përgatitën **përmbledhje prej një faqeje**, duke përfshirë:

- Arsyeimi strategjik dhe lidhja me burimet/lavamanët.
- Kontributi i pritshëm në reduktimin ose qëndrueshmërinë e GHG.
- Shembuj të rrugëve të zbatimit (bazuar në projektet ekzistuese dhe praktikën më të mirë).
- Tregues të sugjeruar për monitorim.

Për "listën e ngushtë" prioritare, u zhvilluan **udhëzime shtesë operationale**, duke mbuluar strukturat qeverisëse, partneritetet e mundshme, mundësitë e financimit (programet kombëtare, fondet e BE-së,

mekanizmat e financimit të klimës) dhe sekuencën e veprimeve (fitore të shpejta kundrejt masave strukturore).

Kjo analizë e plotësisë i siguron Bashkisë një **udhërrëfyes të strukturuar** për të përmirësuar progresivisht planin e saj të veprimit, duke siguruar jo vetëm mjaftueshmëri sasiore (mbulimi i të gjitha burimeve kryesore të emetimeve dhe lavamanëve), por edhe **qëndrueshmëri cilësore** (masa të realizueshme, të financuara dhe të monitoruara me pronësi të fortë politike).

2.1.3. Sinteza e konsultimit me palët e interesuara

Tabela 9 - Konsultimi kryesor i palëve të interesuara

Jo.	Afati kohor	Vendi	Aktivitetet e ndërmarra dhe fushëveprimi
1	30.06.2025	Takim online	Fillimi i takimit me Bashkinë e Shkodrës Takimi fillestar me Bashkinë e Shkodrës prezantoi palët e interesuara dhe prezantoi metodologjinë për zhvillimin e Planit të Përshtatjes dhe Zbutjes së Ndryshimeve Klimatike. Diskutimet u përqendruan në hartën e palëve të interesuara, marrëveshjet e komunikimit dhe momentet kryesore, duke përfshirë mbledhjen e të dhënave, përkufizimin e rrezikut klimatik dhe opsionet e financimit për të siguruar përafrimin me standardet e BE-së.
2	16.07.2025	Bashkia Shkodër	Takim mobilizues me stafin e bashkisë Diskutimet kryesore u përqendruan në burimet ekzistuese si MECAP 2023, strategjitë kombëtare, objektivat e Marrëveshjes së Gjellbër të BE-së dhe veprimet e kaluara Bashkiake. Fushëveprimi mbulonte mbledhjen e të dhënave, analizën e nevojave të zbutjes dhe përshtatjes (përfshirë rreziqet klimatike si valët e të nxehtit, përmbytjet dhe mungesën e ujit) dhe krijimin e një plani financimi të qëndrueshëm për të siguruar përafrimin me kërkesat e BE-së.
3	17.07.2025	Tiranë	Takim me Ministrinë e Mjedisit dhe Agjencinë Kombëtare të Mbrojtjes Civile (NCPA) Ministria theksoi se plani Bashkiak i klimës duhet të përputhet me strategjitë kombëtare, veçanërisht Planin Kombëtar të Përshtatjes dhe angazhimet e Shqipërisë në kuadër të Kontributit të Përcaktuar Kombëtar (NDC). Për Bashkinë Shkodër, MPB identifikoi fushat prioritare të përshtatjes duke përfshirë menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet, mbrojtjen e burimeve ujore dhe adresimin e ndikimeve të valëve të të nxehtit. Takimi me NCPA u fokusua në planet kombëtare për menaxhimin e rreziqeve të lidhura me klimën si përmbytjet, rrëshqitjet e dheut, zjarret pyjore, valët e të nxehtit dhe mungesa e ujit. Institucioni konfirmoi se veprimet udhëhiqen nga Strategjia Kombëtare për Reduktimin e Rrezikut nga Fatkeqësitë (NSDRR 2023-2030).

Jo.	Afati kohor	Vendi	Aktivitetet e ndërmarra dhe fushëveprimi
			NEPSEN dhe ETMI ndanë veprimet plotësuese të propozuara për bashkinë. Komuniteti përzgjedhi veprimet për t'u integruar si prioritet, të cilat korrespondojnë me ato që lidhen drejtpërdrejt me aftësitë e ushtruara.
4	Gusht 2025	Korresponden cë elektronike	Mbledhja e të dhënave nga bashkia e Shkodrës dhe dokumentet përkatëse Staf i Bashkisë siguroi të gjitha dokumentet përkatëse të miratuara nga bashkia duke përfshirë (Planin e Përgjithshëm të Zhvillimit Vendor, Planin e Veprimit Bashkiak për Energjinë dhe Klimën, Planin e Biodiversitetit, Draft Planin e Menaxhimit të Rrezikut nga Përmbytjet (2023-2028). Mbledhja e të dhënave u bazua edhe në të dhënat zyrtare të siguruar nga INSTAT.
5	05.09.2025	Takimi i monitorimit	Ekipi prezantoi metodologjinë për vlerësimin e cenueshmërisë dhe ekspozimeve ndaj rreziqeve kryesore klimatike, duke përfshirë përmbytjet, zjarret dhe valët e të nxehtit. Diskutimet u përqendruan në rishikimin e listës së rreziqeve, analizimin e hartave të rrezikut dhe të dhënave të ekspozimit dhe mbledhjen e reagimeve nga Bashkia për t'i dhënë përparësi sektorëve dhe rreziqeve që duhen adresuar. Vendimet u morën për hapat e ardhshëm, të cilët përfshijnë vlerësime të mëtejshme të ndjeshmërisë së përmbytjeve, rrëshqitjeve të dheut dhe zjarreve, dhe hartimin e një liste fillestare të veprimeve të përshtatjes për rishikimin Bashkiak.
6	6.11.2025	Bashkia Shkodër	Takim prezantimi me stafin Bashkiak dhe OJQ-të Prezantimi i rezultateve diagnostikuese dhe diskutimet mbi veprimet për t'i dhënë përparësi. Takimi zgjati një ditë të plotë dhe i mundësoi Bashkisë të vërtetojë veprimet që do të jepen përparësi. Bashkia përshkroi qartë kufizimet e saj në aspektin e pjekurisë në çështje dhe burimet njerëzore në dispozicion. Komiteti i klimës do të përmirësojë objektivat operacionale që lidhen me veprimet plotësuese.

2.2. ANALIZA E PLOTËSISË SË DIAGNOSTIKIMIT

2.2.1. Përmbledhje e MECAP

Plani Bashkiak i Veprimit për Energjinë dhe Klimën (MECAP) i Bashkisë Shkodër, i zhvilluar në kuadër të Projektit **Smart Energy Municipality (SEMP)** mbështetur nga **SECO**, shërben si një udhërrëfyes gjithëpërfshirës për të adresuar ndryshimet klimatike, për të avancuar praktikatat e qëndrueshme të energjisë dhe për të forcuar menaxhimin mjedisor. I rrënjësor në vizionin e përafrimit të objektivave globale të klimës me veprimin lokal, MECAP i përgjigjet sfidave specifike mjedisore me të cilat përballlet komuniteti shkodër dhe ofron një kornizë të integruar për arritjen e Objektivave të Zhvillimit të Qëndrueshëm (SDGs).

Objektivat kryesore të planit janë reduktimi i emetimeve të gazeve serrë (GHG), rritja e efikasitetit të energjisë, zgjerimi i përdorimit të energjisë së rinovueshme dhe inkurajimi i praktikave miqësore me mjedisin në të gjithë sektorët. Gjithashtu i jep përparësi **angazhimit të komunitetit dhe bashkëpunimit të palëve të interesuara**, duke siguruar pjesëmarrje kolektive në ndërtimin e një të ardhmeje elastike dhe të qëndrueshme për Shkodrën.

MECAP përcakton kontributin e Shkodrës në objektivat kombëtare të Shqipërisë, siç përcaktohet në **Planin Kombëtar të Energjisë dhe Klimës (NECP)** dhe në përputhje me **qëllimet e anëtarësimit në BE**:

- reduktimi i emetimeve të gazeve serrë me **18.7%**,
- Reduktimi i konsumit përfundimtar të energjisë me **8.4%** dhe
- Pjesa e energjisë së rinovueshme prej **54.4%** në kërkesën përfundimtare për energji deri në **vitin 2030**.

Duke mbuluar periudhën **2023-2040**, MECAP do të rishikohet **çdo pesë vjet** nga **Njësia Bashkiake e Menaxhimit të Energjisë (MEMU)** e Shkodrës.

Seksioni A paraqet Planin e **Veprimit për Energjinë**, i cili përfshin **89 masa** të afta për të kursyer deri në **185 GWh/vit** energji përfundimtare dhe për të gjeneruar **113 GWh/vit** energji të rinovueshme deri në vitin 2040 – ekuivalente me **24%** të konsumit bazë të Bashkisë për vitin 2021 (1,230 GWh/vit). Kursimet **vjetore të vlerësuara të kostonë së energjisë** për buxhetin Bashkiak janë **6.9 milionë euro**, me **600,000 euro** shtesë në kursime operative dhe mirëmbajtjeje, duke çuar në **kursime kumulative prej 75 milionë eurosh** midis 2024 dhe 2040. Reduktimi i mundshëm i emetimeve arrin në **42 ton CO₂ ekuivalent në vit**.

Seksioni B ofron një vlerësim të detajuar të situatës aktuale energjetike të Bashkisë. Shpenzimet vjetore për energji arrijnë në rreth **5.8 milionë euro**, ku lëndët **djegëse druri për ndërtesat publike (35%)** dhe **energji elektrike për furnizimin me ujë (25%)** përfaqësojnë nxitësit kryesorë të kostonë.

MECAP miraton një **qasje të shumëanshme**, duke u fokusuar në:

- Zgjerimi i infrastrukturës së energjisë së rinovueshme;
- Zbatimi i teknologjive me efikasitet energjetik;
- Prezantimi i standardeve të ndërtimit të gjelbër;
- Përmirësimi i sistemeve të transportit publik; dhe
- Përmirësimi i menaxhimit të qëndrueshëm të mbetjeve dhe ujërave të zeza.

Sektorët prioritarë për reduktimin e energjisë dhe CO₂, siç përcaktohet nga këshilli bashkiak, përfshijnë:

- Ndërtesat Bashkiake,
- Transporti publik,
- Ndriçimi i rrugëve,
- Menaxhimi i mbetjeve të ngurta,
- Furnizimi me ujë, dhe
- Menaxhimi i ujërave të zeza.

Plani gjithashtu nënvizon rëndësinë e **ndërgjegjësimit dhe edukimit publik**, duke inkurajuar banorët të adoptojnë zakone të qëndrueshme – të tilla si mbjellja e pemëve në hapësira publike dhe praktikatat e përditshme të ndërgjegjshme për mjedisin – për të reduktuar gjurmën ekologjike të qytetit.

Zbatimi efektiv mbështetet në **qeverisje të fortë, mekanizma të dedikuar financimi dhe partneritete aktive** midis organeve qeveritare, ndërmarrjeve private dhe organizatave të shoqërisë civile. Përmes një **kuadri të fuqishëm të menaxhimit të energjisë** – frymëzuar nga **Çmimi Evropian i Energjisë** – dhe një **MEMU të mirëstrukturuar** brenda administratës bashkiake, Shkodra do të monitorojë dhe raportojë progresin çdo vit në Këshillin Bashkiak, do të gjurmojë treguesit kryesorë të performancës dhe do të përshtatet me teknologjitë në zhvillim dhe kushtet mjedisore.

Në fund të fundit, **zbatimi i MECAP-it të Shkodrës** përfaqëson një hap transformues drejt kalimit nga një ekonomi tradicionale në një ekonomi të **qëndrueshme dhe të gjelbër**, në përputhje të plotë me **Agjendën e Gjelbër të BE-së**.

2.2.2. Plotësia e inventarit të emetimeve të GHG

Inventari aktual i serave të MECAP përfshin emetimet e lidhura me konsumin e energjisë. Burimet e tjera të emetimeve të gazrave serrë nuk përfshihen ose vlerësohen. Kjo çon në një nënvlerësim të emetimeve nga këta sektorë, të cilat mund të jenë dytësore në vëllim, por mbeten të rëndësishme për një inventar të plotë dhe të saktë.

Kategoritë e mëposhtme jo-energjetike, siç përcaktohen në udhëzimet e IPCC, u identifikuan si të munguara:

- **Proceset industriale (kategoria 2 në udhëzimet e IPCC):** emetimet e gazeve serrë që ndodhin nga aktivitete industriale përveç djegies së karburantit, kryesisht për shkak të transformimeve kimike, përpunimit të materialeve dhe përdorimit të produkteve. Këto emetime lindin kur lëndët e para transformohen kimikisht ose fizikisht, ose kur produkte të caktuara lëshojnë gazra gjatë përdorimit ose asgjësimit të tyre. Shembujt përfshijnë CO₂ të çliruar gjatë prodhimit të çimentos ose gëlqeres (nga kalcinimi i karbonateve), N₂O nga prodhimi i acidit nitrik ose adipik, PFC të emetuara në shkrirjen e aluminut dhe HFC dhe SF₆ të përdorura në ftohje, ajër të kondicionuar ose pajisje elektrike. Kategoria përfshin gjithashtu emetimet nga industria elektronike (p.sh. prodhimi i gjysmëpërçuesve), aplikimet e produkteve si shkumat, aerosolet dhe sistemet e mbrojtjes nga zjarri, si dhe sektorë të tillë si pula dhe letra ose ushqimi dhe pijet
- **Bujqësia:** mbulon emetimet e gazeve serrë që rezultojnë nga blegtorja, prodhimi i bimëve dhe menaxhimi i tokës bujqësore, duke përfshirë ato tashmë të llogaritura nën përdorimin e energjisë. Këto emetime përfshijnë kryesisht metanin (CH₄) dhe oksidin e azotit (N₂O), të cilat janë veçanërisht të rëndësishme për ndryshimet klimatike për shkak të potencialit të tyre të lartë të ngrohjes globale. Burimet kryesore përfshijnë fermentimin enterik në bagëti (p.sh. bagëti, dele, dhi, derra, deve, shpendë), menaxhimin e plehut dhe kultivimin e orizit në kushte përmytjeje, të cilat të gjitha lëshojnë sasi të konsiderueshme CH₄. Përveç kësaj, tokat bujqësore lëshojnë N₂O përmes aplikimit të plehrave sintetike dhe organike, depozitimit të plehut nga kafshët kullota, menaxhimit të mbetjeve të të korrave dhe kultivimit të tokave organike. Kategoria gjithashtu llogarit emetimet nga djegia e biomasës (djegia e mbetjeve të kulturave në terren), si dhe nga zymimi dhe plehërimi i uresë, të cilat çlojnë CO₂.
- **Përdorimi i tokës, ndryshimi i përdorimit të tokës dhe pylltaria (LULUCF):** emetimet dhe heqjet e gazeve serrë që rezultojnë nga mënyra se si menaxhohet toka dhe si ndryshon ajo me kalimin e kohës. Ai llogarit rolin e ekosistemeve si burime dhe lavaman të karbonit, duke reflektuar CO₂ të çliruar kur pyjet pastrohen ose tokat shqetësohen, si dhe CO₂ të absorbuar

përmes proceseve si rritja e pyjeve. Kategoria është e strukturuar rreth gjashtë llojeve të përdorimit të tokës: tokë pyjore, tokë bujqësore, kullota, ligatina, vendbanime dhe tokë tjetër, secila më e ndarë në tokë "të mbetur" dhe tokë që është konvertuar nga një përdorim tjetër. Shembujt përfshijnë emetimet e CO₂ nga shpyllëzimi, sekuestrimi i karbonit në pyjet në rritje, emetimet N₂O nga tokat organike të kulluara dhe CH₄ nga ligatinat.

- **Mbetjet:** emetimet e gazeve serrë të krijuara nga asgjësimi dhe trajtimi i mbetjeve të ngurta dhe ujërave të zeza, si dhe nga disa procese të djegies së mbetjeve. Emetimet vijnë kryesisht nga dekompozimi biologjik i materialit organik, trajtimi kimik i mbetjeve dhe trajtimi i ujërave të zeza. Gazrat kryesorë të përfshirë janë metani (CH₄) nga dekompozimi anaerobik në vendet e depozitimit të mbetjeve të ngurta (landfille) dhe në trajtimin e ujërave të zeza, oksidi i azotit (N₂O) nga menaxhimi i ujërave të zeza dhe ujërat e zeza dhe dioksidi i karbonit (CO₂) nga djegia e materialeve të mbeturinave që përmbajnë karbon fosil (siç është plastika). Për shembull, CH₄ i lëshuar nga deponitë Bashkiake, N₂O nga ujërat e zeza shtëpiake të patrajtuara dhe CO₂ nga djegia e paketimit plastik llogariten të gjitha në këtë kategori

2.2.2.1. Llogaritjet e GHG

Këtu janë të dhënat që ishin të mundur të mblidheshin dhe llogariteshin, për vitin 2024.

- **Blegtoria**

Blegtori a	Të dhënat e kërkuara	Sasia	Burimi i të dhënave (dokument)	Ofruesi i të dhënave	Faktori i emetimit	Emetimet e GHG
Bagëti	Numri i bagëtime	24.5	https://data.aza.instat.gov.al:8083/p_xweb/sq/DS_T/START_BL/BL08/table/tableViewLayout1/	INSTAT	6,049 kgCO ₂ e/vit.kafshë	148 tCO ₂ e
Shpendët	Numri i shpendëve	599,140	Numri i krerëve sipas Qarku, Blegtori, Treguesi dhe Viti. PxWeb	INSTAT	22 kgCO ₂ e/kafshë.vit	13,181 tCO ₂ e
Dhi	Numri i dhive	38,100	Numri i krerëve sipas Qarku, Blegtori, Treguesi dhe Viti. PxWeb	INSTAT	1,259 kgCO ₂ e/Kafshë.vit	47,968 tCO ₂ e

Dele	Numri i deleve	37,680	<u>Numri i krerëve sipas Qarku, Blegtori, Treguesi dhe Viti. PxWeb</u>	INSTA T	720 kgCO ₂ e/Kafshë.vit	27,130 tCO ₂ e
Derrat	Numri i derrave	25,160	<u>Numri i krerëve sipas Qarku, Blegtori, Treguesi dhe Viti. PxWeb</u>	INSTA T	251 kgCO ₂ e/Kafshë.vit	6,315 tCO ₂ e

- Përdorimi i tokës, ndryshimi i përdorimit të tokës dhe pylltaria (LULUCF)

Ndryshimi i përdorimit të tokës	Të dhënat e kërkuara	Sasia	Burimi i të dhënave (dokument)	Ofruesi i të dhënave	Faktori i emetimit	Emetimet e GHG
Ndryshimi i drejtpërdrejtë i përdorimit të tokës (pyll në tokë të mbyllur)	Sipërfaqja e konvertuar në hektarë	95	https://www.globalforestwatch.org/dashboards/country/ALB/10/?category=climate&location=WyJjb3VudHJ5IiwQUxCIwiMTAiXQ%3D%3D&utm_source	Raporti global i Forest Watch	290,000 kgCO ₂ e/ha	27,550 tCO ₂ e

- Mbeturinat

Mbetjet e lidhura me emetimet	Të dhënat e kërkuara	Sasia	Burimi i të dhënave (dokument)	Ofruesi i të dhënave	Faktori i emetimit	Emetimet e GHG
Deponitë e mbetjeve të ngurta	kg mbetje të hedhura	31,360	https://www.portavendore.al/wp-content/uploads/2018/07/Plani-i-menxhimit-te-integruar-te-mbetjeve-te-ngurta-2017-2022.pdf	Plani Vendor për Menaxhimin e Integruar të Mbetjeve të Ngurta Urbane	1,450 kgCO ₂ e/ton	45 tCO ₂ e

Trajtimi i ujërave të zeza	kg ujëra të zeza të trajtuara	600,000	https://shqiptarja.com/uploads/ckedit/or/68b7d9ea76d93RGJM-2024-AKM-15.08.2025-3%20%281%29.pdf?utm_source	Raporti i gjendjes së mjedisit	0.26 kgCO ₂ e/m ³	<1 tCO ₂ e
-----------------------------------	-------------------------------	---------	---	--------------------------------	---	-----------------------

2.2.2.2. Të dhënat që mungojnë

Këtu janë të dhënat që donim të mblidhnim, por që nuk ishin të disponueshme në kohën e studimit.

- **Plehrat**

Pleh	Të dhënat e kërkuara	Ofruesi i mundshëm
Sasia e azotit në plehra	Ton plehra dhe sasi azoti	Ministria e Bujqësisë

- **Procesi industrial**

Emetimet e lidhura me procesin industrial	Të dhënat e kërkuara	Ofruesi i mundshëm
CO ₂ duke përjashtuar përdorimin e energjisë nga procesi	kg CO ₂ të emetuar	
Oksidi i azotit nga procesi	kg NO ₂ të emetuar	
Emetimet CH ₄ nga procesi	kg CH ₄ të emetuar	

Përfshirja e këtyre të dhënave do të përmirësonte saktësinë e studimit.

3. ANALIZA KRITIKE E PLANIT TË VEPRIMEVE MECAP TË SHKODRËS

3.1.1. Sinteza e strukturimit të planit të veprimit MECAP

Plani i veprimit përfshin mbi 100 masa, secila e kategorizuar me përpikëri sipas sektorit, fushëveprimit (direkt ose indirekt), fushës së ndërhyrjes dhe llojit - të tilla si komunikimi, investimi ose zhvillimi i politikave. Sektorët e mbuluar përfshijnë **komunikimin dhe bashkëpunimin, shërbimet dhe industrinë, furnizimin me energji elektrike, ndërtesat publike Bashkiake, lëvizshmërinë, ndriçimin e rrugëve publike dhe menaxhimin e mbetjeve**. Ky fushëveprim i gjerë siguron që plani të jetë gjithëpërfshirës dhe i adaptueshëm ndaj nevojave të ndryshme lokale.

Në fushën e **komunikimit dhe bashkëpunimit**, fokusi është kryesisht në masat indirekte që synojnë rritjen e ndërgjegjësimit, nxitjen e bashkëpunimit dhe organizimin e ngjarjeve. Këto veprime, të tilla si zhvillimi i planeve të komunikimit (CC-01, CC-02) dhe organizimi i seminareve (CC-03, CC-05), janë krijuar për të ndërtuar një bazë të fortë njohurish dhe angazhimi midis palëve të interesuara. Buxheti për këto iniciativa është relativisht modest, zakonisht varion nga disa mijëra deri në rreth 100,000 euro, duke reflektuar theksin e tyre në ngritjen e kapaciteteve dhe shpërndarjen e informacionit.

Sektori i **shërbimeve, industrisë dhe bujqësisë** i jep përparësi trajnimit, shpërndarjes së informacionit dhe programeve mbështetëse. Veprimet kryesore përfshijnë promovimin e menaxhimit

të kërkesës (COM-01) dhe mbështetjen e adoptimit të energjisë së rinovueshme në ndërmarrjet e vogla dhe të mesme (COM-03). Këto masa janë thelbësore për nxitjen e ndryshimit të sjelljes dhe adoptimit teknologjik, me buxhete që variojnë midis 28,000 dhe 283,000 euro.

Për **furnizimin me energji elektrike**, plani kombinon masa direkte dhe indirekte për modernizimin e infrastrukturës dhe promovimin e energjisë së rinovueshme. Veprimet e dukshme përfshijnë rehabilitimin e rrjeteve elektrike (EL-01), reduktimin e humbjeve të energjisë (EL-02) dhe promovimin e projekteve diellore dhe të erës (EL-03, EL-05). Buxheti për këto nisma është më i konsiderueshëm, duke reflektuar natyrën kapital-intensive të projekteve të infrastrukturës energjetike, me disa masa që tejkalojnë 7 milionë euro.

Sektori **i ndërtesave publike Bashkiake** karakterizohet nga veprime të drejtpërdrejta që synojnë përmirësimin e efikasitetit të energjisë dhe integrimin e burimeve të rinovueshme të energjisë. Kjo përfshin rinovimin e shkollave dhe ndërtesave administrative (MPB-01, MPB-02) dhe instalimin e sistemeve fotovoltaike diellore (MPB-05). Buxheti për këto projekte varion gjerësisht, nga 122,000 euro në mbi 7 milionë euro, duke nënvizuar investimet e konsiderueshme të nevojshme për përmirësimin e infrastrukturës publike.

Në sektorin e **lëvizshmërisë**, plani thekson masat direkte dhe indirekte për të promovuar transportin e qëndrueshëm. Veprimet përfshijnë vendosjen e infrastrukturës së karikimit të automjeteve elektrike (OT-01), përmirësimin e transportit publik (PT-01) dhe optimizimin e rrjeteve të transportit (PT-02). Buxhetet për këto iniciativa janë përgjithësisht të moderuara, duke reflektuar një qasje të ekuilibruar ndaj zhvillimit të infrastrukturës dhe zbatimit të politikave.

Sektori **rezidencial** fokusohet në masa të drejtpërdrejta për të përmirësuar efikasitetin e energjisë dhe për të promovuar përdorimin e energjisë së rinovueshme në shtëpi. Veprimet kryesore përfshijnë rinovimin e ndërtesave të banimit (RB-01) dhe promovimin e instalimeve diellore fotovoltaike (RB-03). Buxheti për këto masa ndryshon ndjeshëm, me disa projekte që tejkalojnë 15 milionë euro, duke theksuar rëndësinë e efikasitetit të energjisë rezidenciale në arritjen e qëllimeve më të gjera klimatike.

Për **ndriçimin publik të rrugëve**, plani i jep përparësi modernizimit dhe përmirësimit të efikasitetit. Kjo përfshin zëvendësimin e sistemeve të vjetruara të ndriçimit me LED (SL-01) dhe integrimin e teknologjive inteligjente të ndriçimit (SL-02). Buxheti për këto projekte është relativisht modest, zakonisht varion nga disa mijëra deri në rreth 1.8 milionë euro.

Së fundi, sektori i **menaxhimit të mbetjeve** fokusohet në rritjen e efikasitetit dhe promovimin e riciklit. Veprimet përfshijnë modernizimin e objekteve të klasifikimit të mbetjeve (SW-02) dhe optimizimin e rrugëve të grumbullimit të mbetjeve (SW-06). Buxheti për këto masa është përgjithësisht i ulët, duke reflektuar natyrën e tyre operacionale dhe logjistike.

3.1.2. Plotësia e planit të veprimit

3.1.2.1. Veprimet e përfshira drejtpërdrejt në fushën e përgjegjësiave të bashkisë

Masat e mëposhtme janë drejtpërdrejt në fushën e përgjegjësiave të Bashkisë. Ato janë identifikuar si të zhdukur nga NEPSen dhe janë vërtetuar nga Bashkia. Ato janë të detajuara në seksionin tjetër. Si përmbajtja e tyre ashtu edhe treguesit përkatës (kur është e nevojshme) për matjen dhe gjurmimin e tyre përmbledhen në një përmbledhje prej 1-2 faqesh. Nënveprimet dhe detyrat ndahen në tre faza:

- **Angazhohu:** përcaktoni një bazë bazë, vendosni objektiva të qarta dhe vendosni qeverisjen.

- **Zbatoni:** kthejeni strategjinë në veprime konkrete, monitoroni progresin dhe angazhoni palët e interesuara.
- **Konsolidoni:** vlerësoni rezultatet, përmirësoni strategjitë dhe integroni veprimet klimatike në politikat afatgjata.

Zona e ZEE	Titulli
Zona 6	Mbështetja e ruajtjes dhe menaxhimit të qëndrueshëm të pyjeve
Zona 2	Menaxhoni rrugët në mënyrë të qëndrueshme
Zona 3	Ruajtja e biodiversitetit dhe zhvillimi i hapësirave të gjelbra
Zona 6	Inkurajoni konsumin e përgjegjshëm dhe kufizoni ndikimin e reklamave
Zona 5	Jini shembullorë në prokurimin publik të përgjegjshëm ndaj mjedisit
Zona 6	Nxitja e aktiviteteve të qëndrueshme ekonomike
Zona 3	Optimizimi i menaxhimit të ujërave të shiut
Zona 5	Drejtimi dhe udhëheqja politike e politikës së klimës
Zona 1	Përdorimi i dokumenteve të planifikimit urban për të arritur objektivat klimë-ajër-energji dhe për të kufizuar mbylljen e tokës
Zona 6	Parandalimi dhe luftimi i varfërisë energjetike

Veprimi plotësues 1 : Mbështetja e ruajtjes dhe menaxhimit të qëndrueshëm të pyjeve

Qëllimi
Autoritetet lokale, përmes kompetencave dhe partneriteteve të tyre, mund të kontribuojnë në mënyrë aktive në mbrojtjen, restaurimin dhe menaxhimin e qëndrueshëm të pyjeve brenda territorit të tyre, qofshin publike apo private.

Treguesit kryesorë
Sekuestromi neto i karbonit në pyje (tCO _{2e})

Bashkia ka një plan 10-vjeçar të menaxhimit të pyjeve, i cili përfshin:

Angazhoni

Kryerja e një vlerësimi pyjor të territorit

Vlerësimi përfshin:

- Inventari sasior: sipërfaqja, speciet e pemëve, moshja, gjendja shëndetësore, biodiversiteti, kapaciteti i ruajtjes së karbonit, etj.
- Analiza cilësore: përdorimet dhe funksionet e pyjeve (prodhimi, koha e lirë, mbrojtja e ujit dhe tokës, biodiversiteti...), cenueshmëritë ndaj ndryshimeve klimatike, rreziqet e zjarreve, presionet e përdorimit të tokës.
- Harta e palëve të interesuara: pronarët e pyjeve, operatorët, shoqatat, përdoruesit, institucionet.
- Analiza e sektorëve lokalë të drurit: druri, druri i djegës, përpunimi, zinxhirët e shkurtër të furnizimit.

Angazhoni palët e interesuara rreth çështjeve pyjore

- Organizimi i takimeve midis pronarëve të pyjeve, menaxherëve, shoqatave, bizneseve, shërbimeve qeveritare, studiuesve, përdoruesve...
- Kryerja e veprimeve të ndërgjegjësimit të publikut: shëtitje me guidë, ekspozita, filma, konferenca...

- Inkurajimi i shkëmbimeve midis aktorëve për të zhvilluar projekte të përbashkëta (menaxhim i qëndrueshëm, mbrojtja e biodiversitetit, reduktimi i rrezikut, valorizimi lokal i drurit).

ZBATONI

Përmirësimi i qëndrueshmërisë së pyjeve dhe menaxhimit të qëndrueshëm

- Inkurajoni diversifikimin e specieve të pemëve dhe klasave të moshës për t'i bërë ballë më mirë rreziqeve klimatike.
- Zbatoni praktika silvikulturore që promovojnë ruajtjen e karbonit, biodiversitetin dhe ruajtjen e tokës (kufizimi i prerjeve, mbajtja e drurit të vdekur, inkurajimi i rigjenerimit natyror...).
- Mbështetni certifikimin mjedisor dhe planet e menaxhimit të qëndrueshëm.
- Parandaloni zjarret dhe rreziqet e tjera natyrore përmes mirëmbajtjes, krijimit të zjarreve, monitorimit dhe ndërgjegjësimit të përdoruesit.

Zhvilloni përdorime lokale dhe të qëndrueshme të drurit

- Mbështetni sektorët lokalë të përpunimit të drurit (ndërtim, mobilje, energji).
- Promovimi i drurit lokal në prokurimin publik dhe projektet e ndërtimit/rinovimit.
- Favorizoni zinxhirët e shkurtër të furnizimit për të kufizuar gjurmën e karbonit nga transporti.

Mbroni dhe rivendosni ekosistemet pyjore

- Ruajtja e zonave me vlerë të lartë ekologjike, pyjet bregdetare dhe pyjet e vjetra.
- Rivendosja e habitateve të degraduara (mbjellje e larmishme, kontrolli i specieve pushtuese).
- Ruajtja ose përmirësimi i lidhjes ekologjike dhe korridoreve pyjore.

KONSOLIDO

Monitorimi dhe arritja e objektivave ambicioze për pyjet (për t'u përfshirë në sistemin e përgjithshëm të monitorimit)

- Vendosni tregues monitorimi (sipërfaqja pyjore, biodiversiteti, shkalla e certifikimit, ruajtja e karbonit, rezistenca ndaj klimës...).
- Synoni për një përqindje të lartë të sipërfaqeve pyjore nën menaxhim të qëndrueshëm ose të certifikuar.
- Zhvilloni një program përshtatjeje ndaj ndryshimeve klimatike për pyjet me objektiva të matshme.
- Ruajtja dhe rritja e kapacitetit të sekuestrimit të karbonit të pyllit.

Veprimi plotësues 2 : Menaxhimi i rrugëve në mënyrë të qëndrueshme

Qëllimi
Autoriteti lokal menaxhon rrugët e tij në mënyrë të qëndrueshme duke minimizuar përdorimin e energjisë dhe emetimet e gazeve serrë gjatë gjithë ciklit jetësor të krijimit dhe mirëmbajtjes së rrugëve (nga zgjedhjet e materialeve në rrjedhën e sipërme dhe teknikat e ndërtimit deri te veprimet parandaluese dhe prioritizimi i rinovimit). Ai parashikon rreziqet e ndryshimeve klimatike dhe kontribuon në përshtatjen territoriale.
Treguesit kryesorë
Pjesa e materialeve të ricikluara të përdorura (% e tonëve)
Përqindja e projekteve që përdorin asfalt të ngrohtë ose të ftohtë (% e projekteve)
Pjesa e sipërfaqeve me materiale me ngjyrë të çelur (%)
Pjesa e projekteve që përdorin materiale të depërtueshme (%)
Materiali i blerë për rrugët për banorë (ton/pop)

Angazhoni

Njihni asetet tuaja rrugore

- Zbatimi dhe mbajtja e një inventari të rrugëve, duke identifikuar seksionet e rrugëve të papërdorura ose të braktisura që mund të zvogëlohen për de-artificializim të tokës ose të mbuluara me sipërfaqe që kufizojnë ruajtjen e nxehtësisë diellore (zgjedhja e albedos sipërfaqësore), rrjedhje, duke favorizuar biodiversitetin dhe përshkueshmërinë e tokës.
- Njihni gjatësinë totale të rrugëve të menaxhuara nga autoriteti lokal.
- Mblidhni informacion cilësor për gjendjen e secilës rrugë.

ZBATONI

Trajnimi dhe ndërgjegjësimi i stafit të menaxhimit të rrugëve

- Trajnimi i stafit për të kufizuar ndikimet mjedisore të projekteve rrugore.
- Nxiti shkëmbimet midis agjentëve të shërbimit rrugor dhe ekipeve të lëvizshmërisë/transportit për politika koherente që promovojnë ciklizmin, transportin publik dhe përdorimin e ekuilibruar të makinave.
- Vendosja e reduktimit të ndikimit në mjedis si një objektiv zyrtar i shërbimit rrugor, i mbështetur nga direktiva politike ose menaxheriale.

Miratoni një politikë parandaluese që kufizon ndërhyrjet kryesore

- Jepini përparësi mirëmbajtjes parandaluese mbi punën korrigjuese për të reduktuar ndërhyrjet e rënda.
- Integroni ndikimet e ndryshimeve klimatike në kriteret e qëndrueshmërisë së rrugëve dhe metodat e ndërtimit.
- Koordinoni punët me shërbime dhe partnerë të tjerë (rrjetet energjetike, telekomunikacionin, kanalizimet, ujin, hapësirat e gjelbra) për të kufizuar ndërhyrjet e përsëritura.

Reduktoni ndikimin mjedisor të materialeve rrugore

- Rritni përdorimin e materialeve aplikimi të depërtueshme, të ricikluara, me albedo të ulët dhe me temperaturë të ulët (asfalt i ftohtë ose i ngrohtë), si dhe lidhësve me bazë bimore.
- Planifikoni dhe zbatoni valorizimin e mbetjeve në fund të jetës (klasifikimi, riciklimi).
- Përfshini kriteret mjedisore në tenderët e ndërtimit dhe mirëmbajtjes së rrugëve.

Parashikoni dhe inkurajoni ndryshimin e sjelljes dhe ndryshimin modal përmes politikës rrugore

- Përshtatni projektet e reja për përdorim real, duke minimizuar hapësirën rrugore të rezervuar për makinat (standarde minimale).
- Kufizoni ndërtimin e rrugëve të reja në domosdoshmëri të rreptë; përjashtojnë projektet që përmirësojnë komoditetin ose shpejtësinë e makinës pa demonstruar reduktimin e GHG.

KONSOLIDO

Demonstrimi i reduktimit të ndikimit mjedisor të politikave rrugore

- Ndiqni në mënyrë sasiore progresin e politikave dhe vendosni objektivat: % materialet e ricikluara të përdorura (në ton), % projektet që përdorin asfalt të ngrohtë ose të ftohtë, % sipërfaqet me materiale me ngjyrë të çelët, % projektet duke përdorur materiale të depërtueshme (beton kullues, shtrues bari).
- Monitoroni një tregues që pasqyron efikasitetin, të tilla si sipërfaqja e rrugës për banor (m^2/pop) ose materialet e blera për banor (ton/pop).

Veprimi plotësues 3 : Ruajtja e biodiversitetit dhe zhvillimi i hapësirave të gjelbra

Qëllimi
Autoriteti lokal, përmes shërbimeve teknike dhe partneriteteve të tij, forcon njohuritë për biodiversitetin lokal dhe rrit ndërgjegjësimin midis palëve të interesuara. Ai vepron për të mbrojtur dhe rritur biodiversitetin dhe për të zhvilluar hapësirat e gjelbra përmes politikave të vegjetacionit, reduktimit të ndotjes nga drita, planifikimit urban të përshtatur dhe mjeteve kontraktuale. Kjo qasje ndërsektoriale gjithashtu kontribuon në objektivat e klimës, cilësisë së ajrit dhe energjisë
Treguesit kryesorë
Sasia vjetore e plehrave për m ² hapësira të gjelbra
Sasia vjetore e ujit për m ² hapësira të gjelbra

Angazhoni

Kuptoni çështjet e biodiversitetit dhe hapësirave të gjelbra

- Identifikimi i rezervuarëve dhe korridoreve ekologjike, duke siguruar krijimin dhe vazhdimësinë e rrjeteve të infrastrukturës së gjelbër dhe blu.

Rritja e ndërgjegjësimit për biodiversitetin dhe hapësirat e gjelbra

- Organizoni aktivitete ndërgjegjëse për një sërë audiencash.
- Ndani informacionin dhe veprimet lokale të biodiversitetit në buletine, faqe interneti dhe kanale të tjera.
- Mbështetni dhe bashkë-zhvilloni praktikën e menaxhimit të hapësirave të gjelbra përmes iniciativave, financimeve dhe konsultimeve.
- Ofroni trajnime të brendshme për menaxhimin e diferencuar dhe alternativat ndaj produkteve kimike.

ZBATONI

Reduktoni ndikimin e ndriçimit në biodiversitetin e natës

- Punoni me shoqata, ofruesit e energjisë dhe partnerët për të përafruar politikën e ndriçimit publik me mbrojtjen e biodiversitetit.
- Krijoni zona të qiellit të errët ose "korridore të errëta" dhe organizoni ngjarje kundër ndotjes nga drita.
- Zbatoni rregulloret për ndriçimin e shenjave komerciale.

Aplikoni menaxhimin e diferencuar të hapësirës së gjelbër

- Zbatoni metoda mirëmbajtjeje pa burime dhe pa kimikate.
- Favorizoni speciet bimore të qëndrueshme, të përshtatura lokalisht, rezistente ndaj klimës dhe me alergjen të ulët.
- Informoni dhe përfshini publikun në këto praktika.

Integroni biodiversitetin në një qasje ndërsektoriale

- Koordinoni midis planifikimit urban, rrugëve, mjedisit natyror dhe ekipeve të tranzicionit të energjisë.
- Integroni objektivat e biodiversitetit në strategjitë e klimës, ajrit dhe energjisë dhe planifikimin e rrjetit të gjelbër / blu.
- Vendosni kritere mjedisore për zhvilluesit e projekteve për të kufizuar ndikimet e biodiversitetit.
- Kombinoni ruajtjen e habitatit dhe korridoret ekologjike me dendësinë urbane, duke vendosur pragjet e papërshkueshmërisë së tokës.
- Përfshini cenueshmërinë e specieve në strategjitë e përshtatjes klimatike.

Veprimet e biodiversitetit për përshtatjen e klimës dhe cilësinë e jetës

- Restauroni ligatinat dhe promovoni çatitë dhe fasadat e gjelbra.
- De-asfaltoni dhe rivegjetoni zonat urbane si oborret dhe rrugët.
- Përmirësoni ekologjikisht hapësirat publike, parqet, parcelat e lira, fushat e braktisura dhe brigjet e lumenjve.

Përdorni mjete kontraktuale për rrjetet jeshile/blu

- Zhvilloni ose promovoni kontratat dhe marrëveshjet e menaxhimit të tokës duke i dhënë përparësi biodiversitetit dhe mbrojtjes së burimeve.

KONSOLIDO

Monitoroni menaxhimin e biodiversitetit dhe hapësirës së gjelbër

- Angazhoni shërbimet përkatëse në monitorimin e evolucionit të biodiversitetit.
- Përdorni observatorë ose atlase në bashkëpunim me organizatat lokale.
- Gjurmoni dhe synoni të reduktoni përdorimin vjetor të plehrave dhe ujit në hapësirat e gjelbra.

Veprimi plotësues 4 : Inkurajimi i konsumit të përgjegjshëm dhe kufizimi i ndikimit të reklamave

Qëllimi
Autoriteti lokal promovon sjellje eko-përgjegjëse midis qytetarëve dhe opinionistëve (parti politike, shoqata, OJQ), duke i inkurajuar ata të shërbejnë si modele në përputhje me objektivat lokale klimë-ajër-energji. Përpjekjet synojnë gjithashtu reduktimin e gjurmës mjedisore të reklamave.

Treguesit kryesorë
Numri i qytetarëve të arritur përmes fushatave ndërgjegjëse dhe eko-konsumit
Përqindja e ngjarjeve Bashkiake dhe publike që aplikojnë praktika eko-përgjegjëse (%)
Numri i zonave pa reklama ose veprimet zbatuese të rregulloreve të reklamimit
Numri i iniciativave lokale të konsumit ose shkëmbimit të eko-konsumit të mbështetur (kafenetë e riparimit, tregjet e përdorura, monedhat vendase, etj.)

Angazhoni

Organizimi i burimeve të brendshme dhe lokale për ngritjen e ndërgjegjësimit

- Caktoni një anëtar të trajnuar të stafit për të udhëhequr iniciativat e ndryshimit të sjelljes.
- Ndani buxhet për promovimin e konsumit eko-përgjegjës (blerjet, përdorimi, fundi i jetës, produktet e etiketës ekologjike të BE-së).
- Siguroni një hapësirë publike të aksesueshme për ndërgjegjësimin për klimë-ajër-energji përtej temave të rinovimit.

Informoni dhe angazhoni liderët e opinionit

- Ndani objektivat dhe politikat klimë-ajër-energji.
- Ftoni pjesëmarrjen në grupet e punës si udhëheqës ose mbështetës veprimi.
- Mbështetni një rrjet aktiv të shoqatave mjedisore përmes marrëveshjeve, forumeve dhe partneriteteve të përshtatura me kontekstet lokale.

ZBATONI

Rritja e ndërgjegjësimit të qytetarëve për konsumin ekologjik

- Promovoni përdorimin e moderuar të energjisë dhe materialeve.
- Jepni informacion përmes ekspozitave, filmave, broshurave dhe faqeve të internetit.

- Organizoni sfidat për të reduktuar përdorimin e energjisë në familje, duke përfshirë banesat në bashkëpronësi.
- Promovoni kalkulatorët e gjurmës ekologjike dhe gjurmoni përdorimin e tyre.
- Ndani mjetet për buxhetimin dhe përfitimet e konsumit të përgjegjshëm (të dorës së dytë, riparimet), duke përfshirë përfitimet ekonomike, shëndetësore dhe sociale.
- Monitoroni "familjet pilot" për zakonet e konsumit dhe mbeturinave.
- Nisja e projekteve pilot me dyqanet lokale për etiketimin mjedisor.

Udhëheqni me shembull në ngjarje

- Përdorni artikuj promovues të përgjegjshëm për mjedisin.
- Lidhni kursimin e energjisë me promovimin e ushqimit lokal/organik.
- Organizoni ngjarjet me përgjegjësi me udhëzues eko-gjeste dhe gjurmimin e konsumit.

Kufizoni ndikimin e reklamave

- Rritni ndërgjegjësimin me veprime të shpejta (p.sh., ngjitëse "Pa reklama").
- Zbatoni rregullat e shenjave të ndriçuara dhe reklamave, me mbështetjen e shoqatës.
- Aplikoni taksa lokale për reklamat e jashtme.
- Krijoni zona pa reklama.
- Miratoni rregulloret lokale të reklamimit.

Mbështetja e sistemeve lokale të konsumit dhe shkëmbimit të eko-konsumit

- Krijoni ose mbështesni monedhat vendase me karta mjedisore.
- Informoni banorët për përfitimet e monedhës vendase.
- Zhvilloni qarqe lokale ushqimore dhe iniciativa alternative të konsumit, duke ofruar vende kur është e nevojshme.

Veprimi plotësues 5: Jini shembullorë në prokurimin publik të përgjegjshëm ndaj mjedisit

Qëllimi
Autoriteti lokal integron efikasitetin e energjisë, reduktimin e ndikimit në mjedis (përfshirë cilësinë e ajrit) dhe kriteret e kostos së ciklit jetësor në prokurimin publik për mallra dhe shërbime të tilla si pajisjet e zyrës, furnizimet e mirëmbajtjes dhe blerjet e lidhura me klimën si ushqimi.
Treguesit kryesorë
Pjesa e kontratave publike duke përfshirë klauzolat mjedisore (%)

Angazhoni

Organizimi dhe mobilizimi brenda

- Emëroni dhe trajnoni një referent të qëndrueshëm prokurimi.
- Angazhoni zyrtarët e zgjedhur për kostot e ciklit jetësor, eko-etiketat dhe politikat e blerjes mjedisore.

Miratoni rezoluta formale

- Miratoni rezolutat për të përfshirë klauzolat mjedisore dhe sociale në prokurim, duke marrë parasysh energjinë, emetimet e GHG dhe kostot e ciklit jetësor.
- Jepni udhëzime për stafin dhe zyrtarët.

Promovoni përmbajtjen dhe efikasitetin e blerjes

- Para blerjeve të mëdha, vlerësoni nevojën, ndikimet mjedisore + energjetike dhe madhësinë në përputhje me rrethanat.
- Shmangni blerjet me ndikim të lartë nëse ato nuk zvogëlojnë energjinë totale dhe gjurmën e GHG.

ZBATONI

Aplikoni veprime të thjeshta

- Zëvendësoni produktet e shmangshme me alternativa më të gjelbra.
- Blini pajisje ekologjike zyre dhe produkte pastrimi (p.sh.
- Favorizoni ushqimin sezonal, lokal, organik për ngjarje.

Bashkohuni me rrjetet lokale të blerjeve të përgjegjshme

- Merrni pjesë aktive në rrjetet lokale dhe mbështesni platformat lokale të shpërndarjes.

Zhvilloni një plan blerjeje të përgjegjshme

- Hartoni furnizuesit lokalë dhe zyrtarizoni praktikrat dhe fushat e përmirësimit.
- Siguroni direktiva për furnizimet e zyrës, mirëmbajtjen e ndërtesave, automjetet, lëvizshmërinë dhe materialet e ndërtimit.

Integroni klauzolat mjedisore dhe kriteret e ciklit jetësor

- Inkurajoni ofertat elektronike.
- Vlerësoni furnitorët për angazhimet mjedisore gjatë kontratave.
- Kërkoni të dhëna GHG për produktet/shërbimet e blera.
- Përdorni kriteret ekologjike për mirëmbajtjen e ndërtesave dhe hapësirave publike.
- Jepini përparësi materialeve lokale të ndërtimit të qëndrueshëm.
- Zgjidhni materiale përfundimtare dhe mobilje me ndotje të ulët, duke përfshirë dorën e dytë.
- Merrni parasysh jetëgjatësinë e produktit dhe fundin e jetës në blerje.

Mbështetni furnizuesit lokalë dhe përmirësoni ofertat

- Informoni furnitorët për politikrat e përgjegjshme të blerjes përmes komunikimit të synuar + platformave.
- Rritja e pjesës së kontratave duke përfshirë klauzolat mjedisore dhe sociale sipas numrit dhe vlerës.

KONSOLIDO

Rishikoni të gjitha blerjet publike

- Rritja e vazhdueshme e përqindjes së kontratave (sipas numrit) duke përfshirë klauzolat mjedisore dhe sociale në specifikimet teknike ose kriteret e dhënies.
- Rritja e vazhdueshme e përqindjes së kontratave (sipas vlerës në €) duke përfshirë klauzolat mjedisore dhe sociale në specifikimet teknike ose kriteret e dhënies.

Veprimi plotësues 6 : Nxitja e aktiviteteve të qëndrueshme ekonomike

Qëllimi
Inicioni, mbështesni ose merrni pjesë në projekte me aktorë ekonomikë lokalë dhe rajonalë për të inkurajuar tranzicionin e aktiviteteve ekonomike drejt një modeli me karbon të ulët. Promovimi i ekologjisë industriale, ekonomisë qarkulluese dhe përmirësimi i cilësisë mjedisore të zonave të biznesit.

Treguesit kryesorë
Emetimet e gazeve serrë nga sektori terciar (CO ₂ e)
Emetimet e gazeve serrë nga industria duke përfshirë sektorin e energjisë (CO ₂ e)
Konsumi i energjisë së sektorit terciar (GWh)
Konsumi i energjisë së industrisë duke përfshirë sektorin e energjisë (GWh)

Angazhoni

Ndani strategjinë, njohuritë dhe sfidat me bizneset

- Puna ndërfunksionale midis shërbimeve të zhvillimit ekonomik dhe departamenteve të tjera në projekte të përbashkëta (p.sh., ekologjia industriale me menaxhimin e mbetjeve).

- Përcaktoni qartë fushën e përgjegjësi të zhvillimit ekonomik, duke siguruar përafrimin me strategjinë klimë-energji (tranzicioni në sektorë me karbon të ulët, reduktimi i konsumit të energjisë dhe emetimet e GHG/ndotësve, efikasiteti i burimeve).
- Zhvilloni argumente të qarta për të inkurajuar bizneset të ndërmarrin veprime të tranzicionit të klimës dhe energjisë.

Ndërtoni partneritete me aktorë të specializuar

- Identifikimi i aktorëve të specializuar që punojnë me bizneset (dhomat e tregtisë, shoqatat e artizanatit, agjencitë e punësimit, federatat profesionale) dhe prezantimi i politikës lokale klimë-energetike.
- Mblidhni praktikatat më të mira nga bizneset lokale, duke identifikuar "kompanitë kryesore" si shembuj dhe reletë.
- Trajnimi i zhvilluesve të biznesit për çështjet klimatike dhe energjisë dhe praktikatat e mira; Jepini përparësi çështjeve kryesore për t'u përcjellë kompanive dhe për t'u integruar në materialet mbështetëse dhe të hyrjes.

ZBATONI

Përmirësimi i cilësisë dhe diversitetit të zonave të biznesit

- Krijoni dhe përcaktoni misionet për menaxherët e zonave për të siguruar zhvillim të përshtatur dhe gjithëpërfshirës (p.sh., shërbime thelbësore si kujdesi për fëmijët, furrat e bukës në qendrat e punësimit).
- Përkthejnë orientimet strategjike për vendndodhjen dhe cilësinë mjedisore në dokumentet e planifikimit urban (p.sh., aksesit në transportin publik, papërshkueshmëria e kufizuar, përdorimi i fushave të braktitura).
- Merrni certifikata për zonat e biznesit (ISO 14001).

Përfshirja e kompanive në projekte të strukturuar të ekologjisë industriale

- Identifikoni perimetrat përkatës për ekologjinë industriale dhe ftoni bizneset të identifikojnë sinergjitë e mundshme (studimet e fizibilitetit, koordinatori i ekologjisë industriale, analiza e rrjedhës së materialeve, rikuperimi i nxehtësisë së mbeturinave).
- Formalizimi i angazhimeve të biznesit në projektet e ekologjisë industriale/ekonomisë qarkulluese (plane veprimi, karta, dokumente tenderi).
- Mbështetni miratimin e etiketave të ekonomisë qarkulluese ose iniciativave territoriale.
- Në territoret jashtë shtetit, kryeni veprime specifike për sektorin (p.sh., udhëzimet e eko-dizajnit të riciklimit të anijeve).

Ruajtja e dinamizmit ekonomik në përputhje me një shoqëri me karbon të ulët

- Forconi rolin e dyqaneve dhe artizanëve lokalë në drejtimin e klientëve drejt produkteve me ndikim të ulët dhe lokale.
- Mbështetni zejtarinë lokale dhe bizneset e vogla përmes stimulave tatimor, masave të planifikimit urban, promovimit të njohurive lokale dhe programeve të dedikuara
- Të mbështesin ose zhvillojnë atraktivitetin ekonomik të territorit në përputhje me nevojat e shoqërisë me karbon të ulët (p.sh., eko-industri, zgjidhje të teknologjisë së ulët, ekonomi sociale, ekonomi funksionale).

Veprimi plotësues 7 : Drejtimi dhe udhëheqja politike e politikës klimatike

Qëllimi

Krijimi i një komiteti drejtues legjitim dhe tërthor për të marrë vendime strategjike, për të siguruar udhëheqje të fortë politike dhe për të koordinuar politikën klimë-ajër-energji në nivelin më të lartë të autoritetit lokal.

Treguesit kryesorë

Ekzistenca e një komiteti drejtues formal dhe operacional për klimën (Po/Jo)
Numri i takimeve të komitetit drejtues të mbajtura në vit me procesverbale të dokumentuara
Niveli i pjesëmarrjes politike në komision
Përqindja e veprimeve ose objektivave klimë-ajër-energji të vërtetuara dhe monitoruara nga komiteti drejtues (%)

Angazhoni

Përcaktoni një komitet drejtues tërthor dhe legjitim

- Identifikoni një ose më shumë zyrtarë të zgjedhur si përfaqësues të klimës (duke përfshirë bashkë-udhëheqjen e mundshme ose qasjet e përbashkëta të qytetit/ndërBashkiave)
- Formalizoni përbërjen dhe rolin e komitetit drejtues përmes një vendimi të organit deliberativ, ekzekutivit ose një dokumenti tjetër zyrtar.
- Integroni komitetin drejtues përgjithmonë në proceset e qeverisjes dhe vendimmarrjes politike të autoritetit.
- Të caktojë drejtues teknikë dhe politikë; Në rastin e një komiteti të përbashkët qytet-ndërBashkia, përfshijnë zyrtarë të zgjedhur nga të dy entitetet.
- Përfshini zyrtarë të zgjedhur dhe përfaqësues kryesorë nga fusha të ndryshme (lëvizshmëria, planifikimi, energjia, uji, kanalizimet, organizimi i brendshëm, partneritetet, financat, etj.) për të siguruar mbulim transversal
- Ftoni aktorë të tjerë lokalë (shoqata, organe institucionale, etj.) të marrin pjesë në komitetin drejtues.

ZBATONI

Zhvilloni dhe vërtetoni objektivat klimatike në Komitetin Drejtues

- Thirrni komitetin drejtues të paktën dy herë në vit me një axhendë zyrtare dhe procesverbal të shkruar.
- Diskutoni dhe vendosni objektivat klimë-ajër-energji brenda komitetit (të paktën në gjashtë akset e kornizës).
- Sigurohuni që komiteti të luajë një rol aktiv dhe drejtues në përcaktimin e politikave ambicioze, nisjen e studimeve të reja dhe fillimin e veprimeve.
- Promovimi i objektivave në nivelin më të lartë politik përmes përfaqësuesve të zgjedhur (kryetari i Bashkisë ose kryetarit të autoritetit).
- Sigurohuni që kryetari i bashkisë ose presidenti të marrë pjesë në takime tëaktuara (ose t'i bashkëkryesojë ato) për të demonstruar angazhimin politik në nivelin më të lartë.

Siguroni zbatimin efektiv të vendimeve

- Organizoni ndjekjen e vendimeve të marra nga komiteti drejtues (p.sh., tabelat e monitorimit).
- Delegoni misione të jashtme për zbatimin e veprimeve kur është e nevojshme.
- Sigurohuni që drejtorët e shërbimeve të mbështesin zbatimin operacional të vendimeve dhe të veprojnë si stafetë brenda departamenteve.
- Komunikoni vendimet në mënyrë efektive për banorët dhe përdoruesit (përmes njoftimeve për shtyp, takimeve publike ose pjesëmarrjes së anëtarëve të komitetit).

Veprimi plotësues 8 : Zhvillimi i një strategjie partneriteti me shumë nivele

Qëllimi
Përcaktoni një strategji bashkëpunimi me shumë nivele (lokale, rajonale, kombëtare, evropiane dhe ndërkombëtare) me të gjithë aktorët që punojnë në temat klimë-ajër-energji. Promovimi dhe

mbrojtja e politikës së autoritetit klimë-ajër-energji përmes avokimit (p.sh., qëndrimet mbi ligjet dhe rregulloret) dhe duke zhvilluar veprime bashkëpunimi të decentralizuar.

Treguesit kryesorë

Pjesa e buxhetit të ndarë për projektet e bashkëpunimit të decentralizuar në lidhje me klimën, ajrin ose energjinë (%)

Pjesa e buxhetit të ndarë çdo vit për projekte të rëndësishme bashkëpunimi me shumë palë të interesuara për klimën, ajrin dhe energjinë (%)

Angazhoni

Identifikoni palët kryesore të interesit për t'u përfshirë

- Identifikoni dhe hartoni aktorët kryesorë publikë dhe privatë, të brendshëm dhe të jashtëm.
- Përfshini përgjegjësitë e bashkëpunimit në përshkrimet e punës së stafit përkatës (misionet e qarta dhe koha e caktuar).

ZBATONI

shkëmbimi dhe angazhimi në projekte përtej shkallës lokale

- Bashkëpunimi me territoret fqinje (Bashkiat, ndërBashkiat, parqet natyrore, forumet rajonale), veçanërisht përtej kufijve urbano-ruralë, për të ndarë burimet dhe ekspertizën.
- Angazhohuni me institucionet kombëtare dhe rajonale të përfshira në planifikimin klimë-ajër-energji për tema të tilla si cenueshmëria e klimës.
- Forcimi i bashkëpunimit me dhomat konsullore dhe platformat tematike të informacionit për aktorët lokalë.
- Merrni pjesë në grupet e punës të udhëhequra nga agjencitë rajonale klimë-ajër-energji.
- Bashkohuni me komisionet e monitorimit për vendet strategjike (p.sh., impiantet e mbetjeve në energji) për të siguruar cilësinë e mjedisit, veçanërisht cilësinë e ajrit.

Formalizoni strategjinë e partneritetit

- Planifikoni bashkëpunimin përmes marrëveshjeve formale të partneritetit (karta, rrjete aktorësh, takime të rregullta, grupe pune tematike).
- Forcimi i angazhimeve të partnerëve duke i përfshirë ata në monitorimin dhe vlerësimin e politikës klimë-ajër-energji, me objektiva të qarta dhe të datuara (p.sh., reduktimi i GHG, kursimi i energjisë).
- Ofroni mbështetje teknike për partnerët (përcaktimi i objektivave, vlerësimi i veprimeve).
- Miratimi dhe buxhetimi i planit të bashkëpunimit në baza shumëvjeçare.
- Zbatimi i të paktën dy partneriteteve të rëndësishme shumëpalëshe për klimë-ajër-energji brenda katër viteve të fundit (minimumi një projekt për Bashkiat < 3,000 banorë).

kontribuojnë në evolucionin e kuadrit rregullator dhe legjislativ

- Rritja e ndërgjegjësimit midis institucioneve përkatëse për pengesat legjislative dhe rregullatore të hasura.
- Angazhoni përfaqësues kombëtarë ose evropianë në lidhje me pengesat.
- Propozoni ndryshime rregullatore ose legjislative dhe iniciativa të reja.
- Të marrin qëndrime dhe të kontribuojnë gjatë proceseve të konsultimit publik (ligje, planifikim, infrastrukturë transporti), të dokumentuara përmes kontributeve me shkrim (letra, njoftime për shtyp, peticione, etj.).

Zbatimi i veprimeve të nivelit ndërkombëtar

- Merrni pjesë në projekte evropiane
- Rritja e ndërgjegjësimit midis zyrtarëve të zgjedhur, stafit dhe aktorëve lokalë për bashkëpunimin e decentralizuar (p.sh., ekspozita, ngjarje).

- Integrimi i çështjeve klimë-ajër-energji në marrëveshjet ekzistuese të bashkëpunimit të decentralizuar.
- Zhvillimi i një ose më shumë projekteve të bashkëpunimit të decentralizuar për temat klimë-ajër-energji.
- Ndani një pjesë të buxhetit për ndihmën zhvillimore dhe projektet e bashkëpunimit të decentralizuar.

Veprimi plotësues 9 : Përdorimi i dokumenteve të planifikimit urban për të arritur objektivat klimë-ajër-energji dhe për të kufizuar **vulosjen e tokës**

Qëllimi
Përafrimi i dokumenteve të planifikimit urban me strategjinë e autoritetit klimë-ajër-energji për ta përkthyer atë në hapësirë, për të promovuar parimet e ekonomisë qarkulluese dhe për të mbështetur solidaritetin rural-urban. Inkurajoni dizajnin bioklimatik, format kompakte urbane, lëvizshmërinë e qëndrueshme, efikasitetin e energjisë, energjinë e rinovueshme dhe rrjetet e ngrohjes/ftohjes, reduktimin e emetimeve, përshtatjen klimatike dhe ruajtjen e zonave natyrore, bujqësore dhe pyjore.

Treguesit kryesorë
Raporti vjetor i ndërtimeve të reja ose rehabilitimit në vendet e braktisura kundrejt ndërtimeve të reja në zgjerimin urban:
Pjesa e banesave të reja kolektive dhe individuale të grupuara
Pjesa e tokës së braktisur
Pjesa e sipërfaqeve bujqësore dhe natyrore (%)
Sipërfaqja vjetore e artificializuar (ha/vit)

Angazhoni

Organizimi i qeverisjes së dokumenteve të planifikimit urban

- Emëroni një zyrtar të zgjedhur dhe, kur është e mundur, një zyrtar planifikimi (urbanist) dhe një komision politik ad hoc.
- Integroni zyrtarin e zgjedhur përgjegjës për Planin e Klimës në komision.
- Përfshini zyrtarë të tjerë të zgjedhur që merren me planifikimin e territorit.
- Rritja e ndërgjegjësimit dhe trajnimit i zyrtarëve dhe teknikëve të zgjedhur për kryqëzimin e planifikimit urban të qëndrueshëm dhe çështjeve të energjisë.
- Angazhoni të gjitha shërbimet teknike për të siguruar një qasje ndërsektoriale në dokumentet e planifikimit urban.
- Mbajtja e dialogut të rregullt me aktorët e tjerë (strukturat ndërBashkiake, Bashkiat anëtare, agjencitë e planifikimit urban, ofruesit e banesave sociale, dhomat tregtare, etj.).

Kryerja e studimeve të nevojshme për integrimin klimë-ajër-energji

- Kryerja e analizave të kryqëzuara të çështjeve klimë-ajër-energji dhe planifikimit urban
- Përdorni mjetet e hartës për të ilustruar sfidat dhe dinamikat territoriale.
- Analizoni potencialin e dendësimit (fusha të braktisura, lote të lira, etj.).
- Inventarizoni kapacitetet e disponueshme të parkimit për automjetet e motorizuara, hibride/elektrike dhe biçikletat dhe vlerësoni potencialin për përdorim të përbashkët.

ZBATONI

Harmonizimi i objektivave të planifikimit dhe zhvillimit urban me politikën klimë-ajër-energji

- Përfshini angazhime të qarta për përshtatjen dhe zbutjen e klimës në PADD (hapësinore dhe sasiore nëse është e mundur, p.sh., rrjetet e rinovueshme të nxehtësisë, infrastruktura e gjelbër/blu).
- Aplikoni një strategji me shumë kritere duke marrë parasysh zonat e zhurmës dhe zonat ndotëse të ajrit për të kufizuar ekspozimin e popullsisë.
- Artikuloni strategjinë e planifikimit urban me masterplanin e energjisë (nëse është i disponueshëm).
- Krijoni një hierarki të zhvillimit urban bazuar në transportin publik dhe aksesin e lëvizshmërisë aktive.
- Koordinoni strategjinë e urbanizimit me kapacitetet e rrjetit energjetik, ujë dhe kanalizim.
- Jepini përparësi zhvillimit të mbushjes dhe fushave të braktisura për të kufizuar shtrirjen urbane.

Përkthejeni angazhimet klimë-ajër-energji në dokumente të detyrueshme të planifikimit urban

- Përdorni orientimet e zhvillimit dhe programimit të PLU (OAP) për të promovuar zhvillimin e qëndrueshëm në fushat kryesore.
- Ndani zonat e urbanizueshme për të përshtatur rregulloret me çështje specifike territoriale.
- Numëroni dhe racionalizoni zonat e hapura për urbanizim.
- Prodhimi i dokumenteve vendimtare hartografike që theksojnë zonat që i nënshtrohen recetave energjetike ose urbane (hartat e strategjisë ajrore, rrjetet jeshile/blu).

Mbroni zonat natyrore, bujqësore dhe pyjore nga mbyllja e tokës përmes planifikimit urban dhe politikës së tokës

- Monitoroni tokën dhe ndërtesat bujqësore në shkallë ndërBashkiake dhe kryeni diagnostikimin pjesëmarrës të tokës.
- Njohja e vlerës së tokave natyrore, bujqësore dhe pyjore në dokumentet e planifikimit dhe planifikimit urban.
- Kufizimi i ulosjes afatgjatë të tokës përmes mbrojtjes rregullatore dhe mjeteve të ndërhyrjes në tokë

KONSOLIDO

Gjurmimi i treguesve të planifikimit urban të qëndrueshëm dhe arritja e objektivave të përcaktuara

- Mbani një tregues pozitiv të kompaktësisë së formës urbane.
- Sigurohuni që të mos jetë ulje e përqindjes së sipërfaqeve natyrore dhe bujqësore në raport me territorin total.
- Zvogëloni sipërfaqen vjetore të artificializuar (mesatarja për shumë vite nëse monitorimi nuk është vjetor).
- Rritja e përqindjes së ndërtesave të vlerësuara për konsumin e energjisë dhe performancën klimatike deri në njohjen pothuajse të plotë të stokut të ndërtesave (>80%).

Veprimi plotësues 10 : Parandalimi dhe luftimi i varfërisë energjetike

Qëllimi
Zbatimi i një politike për parandalimin dhe reduktimin e varfërisë energjetike në lidhje me strehimin dhe lëvizshmërinë, duke e integruar atë në dokumentet e planifikimit strategjik. Autoriteti lokal identifikon aktorët kryesorë, koordinon burimet njerëzore në dispozicion dhe angazhohet në veprime të bazuara në partneritet për të mbështetur familjet në nevojë.
Treguesit kryesorë
Ekzistenca e një strategjie zyrtare lokale ose plani veprimi për trajtimin e varfërisë energjetike (Po/Jo)

Numri i familjeve të identifikuara ose të mbështetura përmes programeve për parandalimin e varfërisë energjetike
Numri i organizatave partnere të përfshira në mënyrë aktive në mekanizmat e koordinimit dhe mbështetjes
Shuma e ndihmës financiare ose asistencës teknike të ofruar për familjet në varfëri energjetike (€ në vit ose numri i ndërhyrjeve)

Angazhimi

Vlerësoni varfërinë energjetike në lidhje me strehimin dhe lëvizshmërinë

- Identifikoni dhe listoni aktorët që punojnë në varfërinë energjetike, të cilët mund të kontribuojnë në ndërhyrjet e lidhura me strehimin dhe lëvizshmërinë.
- Kryerja e një diagnostikimi për të identifikuar dhe karakterizuar familjet në varfëri energjetike: sasifikimi i rasteve, lokalizimi i tyre, regjistrimi i karakteristikave sociodemografike, llojet e ngrohjes, sistemet e rinovimit të ajrit, banorët për m²
- Hartoni zonat e ndërhyrjes dhe krahasojini ato me zonat statistikisht në rrezik të varfërisë energjetike.

ZBATONI

Miratoni një strategji për të luftuar varfërinë energjetike

- Përfshirja e varfërisë energjetike si një çështje prioritare në politikat territoriale dhe dokumentet kryesore strategjike
- Vendosni dhe formalizoni objektivat dhe orientimet në dokumentet e planifikimit për të ulur kostot e energjisë për përdoruesit.

Mobilizoni palët e interesuara rreth parandalimit të varfërisë energjetike

- Koordinoni dhe bashkoni aktorët lokalë që adresojnë varfërinë energjetike për strehim dhe lëvizshmëri përmes takimeve të rregullta, rrjetëzimit dhe mjeteve të përbashkëta.
- Rritja e ndërgjegjësimit midis zyrtarëve të zgjedhur dhe shërbimeve Bashkiake për çështjet e varfërisë energjetike.
- Informimi dhe edukimi i familjeve për varfërinë energjetike në lidhje me strehimin dhe lëvizshmërinë
- Komunikoni për mjetet dhe burimet e disponueshme për familjet.
- Sensibilizoni aktorët dhe banorët për ndikimet shëndetësore të cilësisë së dobët të ajrit të brendshëm.

Formalizoni një sërë mjetesh për familjet në varfëri energjetike

- Zhvillimi dhe ofrimi i ndihmës financiare lokale për familjet në varfëri energjetike (p.sh., mbështetje për rinovimin për pronarët e shtëpive).
- Zbatimi i veprimeve monitoruese dhe mbështetëse për familjet vulnerabël.
- Koordinoni me aktorët e strehimit për të ulur faturat e energjisë, për të promovuar ndërtimin dhe rinovimet me efikasitet energjetik dhe për të inkurajuar zgjidhje të përballueshme të energjisë duke marrë parasysh cilësinë e ajrit të brendshëm.
- Krijoni partneritete për të ofruar zgjidhje alternative për të reduktuar udhëtimin e detyruar me makinë për popullatat vulnerabël (p.sh., transport publik falas/reduktuar, transport sipas kërkesës, qira biçikletash për punëkërkuar ose të moshuarit, shërbime transporti për agjencitë e punësimit).

3.1.2.2. Veprimet jashtë zonës së përgjegjësisë së Bashkisë

Masat e mëposhtme janë jashtë fushës së përgjegjësisë të Bashkisë. Kjo do të thotë se Bashkia ka më pak leva direkte në dispozicion, por se mund të kontribuojë në veprim me partnerët e duhur. Ato janë identifikuar si të zhdukur nga NEPSSEN dhe janë vërtetuar nga Bashkia. Ato janë të detajuara në

seksionin tjetër. Si përmbajtja e tyre ashtu edhe treguesit përkatës (kur është e nevojshme) për matjen dhe gjurmimin e tyre përmbledhen në një përmbledhje prej 1-2 faqesh. Nënveprimet dhe detyrat ndahen në tre faza:

- Angazhimi përputhet me kërkesën e ZEE-së për të kryer një vlerësim fillestar, për të përcaktuar një bazë dhe për të formalizuar angazhimin politik. Në procesin e EEA, kjo korrespondon me analizën e statusit, krijimin e një ekipi të menaxhimit të energjisë/klimës dhe miratimin e objektivave të qarta nga zyrtarët e zgjedhur.
- Zbatimi pasqyron fazën kryesore operacionale të EEA-s, ku ekzekutohet plani i veprimit, monitorohen masat dhe mobilizohen aktorët lokalë. Kjo korrespondon me theksin e EEA-s në menaxhimin e strukturuar të projektit, koordinimin ndër-departamental dhe ndjekjen e rregullt të progresit.
- Konsolidimi përputhet me ciklin e auditimit dhe certifikimit të ZEE-së, ku rezultatet vlerësohen, performanca vlerësohet dhe bëhen rregullime për të forcuar strategjinë afatgjatë. Kjo pasqyron auditimin e jashtëm të EEA, certifikimin dhe kërkesën për të përditësuar dhe përmirësuar vazhdimisht planin energjetik-klimë të Bashkisë.

Zona e ZEE	Titulli
Zona 6	Mbështetja e sistemeve më të qëndrueshme bujqësore dhe ushqimore
Zona 4	Optimizoni logjistikën dhe menaxhimin e fluksit të mallrave në territor
Zona 3	Rrjetet industriale të rikuperimit të nxehtësisë, kogjenerimit dhe ngrohjes/ftohjes

Veprimi plotësues 11 : Mbështetja e sistemeve më të qëndrueshme të bujqësisë dhe ushqimit

Qëllimi
Promovoni praktikat e qëndrueshme të bujqësisë dhe ushqimit me ndikim të ulët, zvogëloni ndikimet mjedisore, forconi qëndrueshmërinë lokale të ushqimit dhe siguroni akses universal në ushqim të shëndetshëm dhe të qëndrueshëm.

Treguesit kryesorë
Emetimet e gazeve serrë nga bujqësia (tCO ₂ e)
Konsumi i energjisë në bujqësi (GWh)
Emetimet direkte të ndotësve të ajrit nga bujqësia për hektar (ton/ha)
Pjesa e tokës bujqësore të certifikuar organike, në konvertim ose me vlerë të lartë mjedisore (%)
Përqindja e produkteve organike në kateringun kolektiv publik (%)
Sasia mesatare e mishit për vakt në kateringun publik kolektiv (g/vakt)
Përqindja e vakteve vegjetariane në kateringun kolektiv publik (%)
Sekuestrimi neto i dioksidit të karbonit në toka dhe pyje (tCO ₂ e)
Sekustrimi i karbonit në tokën bujqësore dhe kullotat (tCO ₂ e)

Angazhoni

Kryeni një vlerësim bujqësor dhe ushqimor

- Mbulon të gjithë zinxhirin ushqimor: prodhimin, përpunimin, shpërndarjen, kateringun, konsumin.

- Përcaktoni sasinë e përdorimit të energjisë, emetimeve të GHG dhe ndotësve të ajrit nga bujqësia.
- Identifikoni praktikën, nevojat dhe përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike.
- Përfshini kateringun publik dhe analizën e mbetjeve ushqimore.

Mobilizoni territorin

- Fillimi i dialogut: takime profesionale/publike.
- Rritja e ndërgjegjësimit: ngjarje, filma, punëtori, sfida.
- Lidhni palët e interesuara: prodhuesit-konsumatorët-hotelierët, aktorët e ndihmës ushqimore, sektorët shëndetësorë dhe socialë.

ZBATONI

Përmirësimi i performancës mjedisore të bujqësisë

- Reduktoni GHG: prisni plehrat sintetike, promovoni bishtajoret, ruajtjen më të mirë të plehut organik, cilësinë e tokës.
- Rritja e efikasitetit të energjisë: pajisjet bujqësore, energjia e rinovueshme në ferma.
- Rritja e sekuestrimit të karbonit: rotacioni i të korrave, kullotat, gardhet, agropylltaria.
- Ruani burimet ujore dhe kufizoni emetimet e amoniakut/grimcave.

Ri-territorializimi i sistemeve ushqimore dhe rritja e qëndrueshmërisë

- Diversifikoni prodhimin lokal (bishtajoret, produktet sezonale).
- Integroni ushqimin e qëndrueshëm në planifikimin urban.
- Mbështetni zinxhirët e shkurtër të furnizimit: dyqanet e fermerëve, tregjet lokale, fermat urbane, kopshtet, bletarinë.
- Ruani tokën bujqësore dhe siguroni qasje të barabartë në ushqim të shëndetshëm.

Ndryshoni zakonet ushqimore në kateringun kolektiv

- Prokurimi: $\geq 50\%$ i qëndrueshëm ($\geq 20\%$ organik), me përparësi lokale/sezonale/tregtia e drejtë.
- Diversifikimi i proteinave: bishtajore, opsione vegjetariane çdo javë.
- Luftoni mbetjet ushqimore: kontrolli i porcioneve, ndërgjegjësimi, matja e mbetjeve të pjatës.
- Trajnoni kuzhinierët, stafin dhe blerësit në prokurimin e qëndrueshëm dhe reduktimin e mbetjeve.
- Edukoni darkuesit, veçanërisht fëmijët, përmes seminareve dhe vizitave në fermë.

Mbështetni praktikën e qëndrueshme bujqësore

- Krijoni shërbime bujqësore Bashkiake ose përdorni qiratë mjedisore.
- Blini ose merrni me qira tokë për projekte të qëndrueshme bujqësore.
- Mbështetni mbajtësit shembullorë të projekteve dhe fermat e provës.

KONSOLIDO

Matni dhe arrini qëllime ambicioze

- Gjurmoni inputet, rendimentet, kostot dhe ndikimet mjedisore.
- Ulni mbetjet ushqimore në hotelieri me 50%.
- Arrini $\geq 75\%$ produkte të qëndrueshme në hotelieri ($\geq 40\%$ organike, $\geq 50\%$ lokale).
- Siguroni qasje universale në ushqim të shëndetshëm dhe të qëndrueshëm përmes programeve, kuponëve dhe rrjeteve të solidaritetit.
- Rritja e pjesës së sipërfaqes bujqësore të shfrytëzuar nën bujqësi organike.

Veprimi plotësues 12 : Rikuperimi industrial i nxehtësisë, kogjenerimi dhe rrjetet e nxehtësisë/ftohtës

Qëllimi

Shfrytëzoni mundësitë për rikuperimin industrial të nxehtësisë, kogjenerimin dhe rrjetet e nxehtësisë/ftohjes për të përmirësuar efikasitetin e energjisë, për të reduktuar emetimet e gazeve serrë dhe për të integruar zgjidhje energjetike me karbon të ulët në përputhje me objektivat e energjisë klimatike.

Treguesit kryesorë

Numri i vendeve industriale të identifikuar dhe të karakterizuara me potencial të rikuperueshëm të nxehtësisë së mbeturinave

Sasia totale e energjisë së rikuperuar ose të kogjeneruar (MWh/vit)

Numri i projekteve ose instalimeve operationale që përdorin teknologjitë e rikuperimit të nxehtësisë ose kogjenerimit

Pjesa e energjisë së rikuperuar ose të rinovueshme të integruar në rrjetet e ngrohjes dhe ftohjes qendrore (%)

Angazhoni

Vlerësoni potencialin e rikuperimit të nxehtësisë dhe kogjenerimit

- Karakterizoni burimet e nxehtësisë së mbeturinave dhe nevojat për energji në vend.
- Identifikoni veprimet e kursimit të energjisë dhe përcaktoni një plan veprimi.
- Përcaktoni strategjinë optimale për valorizimin e nxehtësisë (për prodhimin e të ftohtit ose energjisë elektrike) me objektiva sasiore të rikuperimit.
- Hartoni strukturën industriale lokale për të identifikuar industritë përkatëse dhe konsumatorët kryesorë.
- Identifikoni projektet ekzistuese, zonat e kërkesës për ngrohje/ftohtë dhe kryeni vlerësime cilësore dhe sasiore të shkarkimeve termike industriale.
- Kryeni studime të mundshme për vetëkonsum, mikro-kogjenerim dhe injektim në rrjetet ekzistuese të nxehtësisë.

ZBATONI

Mbështetni instalimet industriale të rikuperimit të nxehtësisë dhe kogjenerimit

- Vendosni dispozita detyruese dhe objektiva zhvillimi në planin lokal të energjisë.
- Këshilloni dhe shoqëroni zhvilluesit e projektit për aspektet teknike dhe organizative.
- Lehtësimi i lidhjeve midis kompanive për të identifikuar sinergjitë e mundshme brenda kornizave të ekologjisë industriale (të lidhura me masën 6.3.1).
- Promovoni mikro-kogjenerimin përmes fushatave ose programeve.
- Ofrimi i mbështetjes financiare për instalimet e lidhura me rrjetet urbane të ngrohjes.

KONSOLIDO

Monitoroni zhvillimin dhe arrini objektivat

- Sigurimi i instalimeve operationale në territor dhe gjurmimi i MWh të rikuperuar/prodhuar si shembuj.
- Shfrytëzimi i potencialit të plotë të identifikuar për rikuperimin industrial të nxehtësisë dhe kogjenerimin kryesor (duke përjashtuar mikro-kogjenerimin).
- Injektoni energjinë e rikuperuar në rrjetet e nxehtësisë aty pranë, duke monitoruar pjesën e energjisë së rinovueshme dhe të rikuperuar (lidhur me masën 3.2.2).

Veprimi plotësues 13 : Optimizimi i logjistikës dhe menaxhimit të fluksit të mallrave në territor

Qëllimi

Autoriteti lokal redukton konsumin e energjisë dhe emetimet e gazeve serrë duke përcaktuar rregulla dhe duke organizuar furnizimin dhe shpërndarjen e mallrave. Ai inkurajon zinxhirët lokalë të furnizimit dhe promovon transport më të qëndrueshëm të mallrave. Veprimet kombinojnë konsultimin, planifikimin, rregullimin dhe bashkëpunimin me palët e interesuara lokale, duke integruar logjistikën urbane në qëllimet më të gjera të klimës, cilësisë së ajrit dhe energjisë.

Treguesit kryesorë

Ekzistenca e një strategjie të integruar të logjistikës urbane ose kartës (Po/Jo)

Numri i palëve të interesuara logjistike (kompanitë, transportuesit, operatorët portualë, etj.) të përfshira në proceset e konsultimit dhe koordinimit

Numri i infrastrukturave logjistike të qëndrueshme operationale të krijuara

Reduktimi i emetimeve të gazeve serrë të lidhura me transportin e mallrave ose konsumit të energjisë (%)

Angazhoni

Angazhohuni në konsultim me palët e interesuara lokale për të identifikuar flukset dhe nevojat e mallrave

- Identifikoni, kontaktoni dhe lidhni palët e interesuara logjistike (autoritetet lokale, transportuesit, klientët, transportuesit, shitësit me pakicë, qytetarët dhe operatorët portualë).
- Hartoni flukset e mallrave, duke përfshirë trafikun tranzit të automjeteve të rënda.
- Vlerësoni modelet aktuale të dorëzimit të mallrave (flukset, llojet, operationet portuale, dërgesat e tregtisë elektronike, përdorimi i automjeteve komerciale të lehta) dhe nevojat përkatëse të parkimit.
- Rritja e ndërgjegjësimit të biznesit për çështjet e "miljes së fundit" dhe ndikimin e cilësisë së ajrit të automjeteve dhe kamionëve të vjetër, veçanërisht duke pasur parasysh zonat e mundshme me emetim të ulët.
- Caktoni një person kontakti të dedikuar brenda autoritetit për çështjet e logjistikës.
- Identifikoni zinxhirët e shkurtër lokalë të furnizimit dhe mbështesni vendosjen e tyre në qendrat e popullsisë.
- Kryerja e studimeve mbi efikasitetin e energjisë së pajisjeve portuale dhe nevojat e trajnimit për operatorët e vinçave, shoferët, etj.

Integroni optimizimin e transportit të mallrave në dokumentet e planifikimit

- Përfshirja e veprimeve specifike për transportin urban të mallrave në Planin e Lëvizshmërisë Urbane.
- Në dokumentet e planifikimit të territorit, jepini përparësi projekteve që zhvendosin mallrat nga rruga në hekurudhë, rrugët ujore, transportin detar ose transportin me distancë të shkurtër.
- Optimizoni skemat e logjistikës urbane për të kufizuar ndikimet në cilësinë e ajrit.

ZBATONI

Rregulloni, mbështesni dhe zbatoni menaxhimin e optimizuar të fluksit të mallrave

- Rregulloni aksesin në qendrat e qyteteve (periudha kohore, diferencimi sipas performancës mjedisore të automjeteve) dhe merrni parasysh krijimin e zonave me emetim të ulët në zona të caktuara.
- Promovoni zgjidhje alternative të transportit të mallrave: porte të dedikuara të mallrave, qendra shpërndarjeje urbane dhe mënyra aktive të dorëzimit (biçikleta mallrash, triçikleta).
- Krijoni qendra shpërndarjeje urbane (për Bashkiat > 50,000 banorë) dhe pikat e grumbullimit të parcelave në dyqane, kompani ose objekte të dedikuara.

- Zhvilloni shërbime të shpërndarjes së përbashkët për bizneset, entitetet publike dhe individët.
- Inkurajoni bashkimin e shërbimeve, të tilla si automjetet e përbashkëta të shitjes me pakicë të lëvizshme dhe shërbimet në zonat rurale (ushqimore, shërbime postare) ku përfitimet klimë-ajër-energji janë provuar.
- Në zonat rurale, punoni me palët kryesore të interesit (p.sh., fermerët) për të optimizuar transportin e mallrave.
- Në zonat portuale, zbatoni veprime të synuara si trajnimi i operatorëve të vinçave ose përmirësimi i efikasitetit të energjisë së automjeteve të transportit.

Rimendoni strategjitë e parkimit të automjeteve të mallrave

- Siguroni një rrjet koherent dhe të mjaftueshëm të vendeve të dorëzimit.
- Rregulloni kohëzgjatjen e dorëzimit dhe orët e autorizuar për të shmangur orët e pikut dhe për të reduktuar konfliktet e përdorimit.
- Monitoroni pajtueshmërinë dhe sigurohuni që vendet e dorëzimit të jenë të dimensionuara mirë dhe të vendosura siç duhet.

Inkurajimi dhe mbështetja e palëve të interesuara brenda një kornize formale

Zhvillimi i një karte lokale të "logjistikës urbane" në përputhje me kornizat kombëtare, duke përfshirë një plan veprimi për të reduktuar emetimet e GHG dhe ndotësve të ajrit.

4. PLANI I VEPRIMIT PËR ZBUTJEN

4.1. SINTETIZA E PLANIT TË VEPRIMIT - MECAP

Tabela e mëposhtme është një sintezë e veprimeve nga MECAP. Më shumë detaje janë në dispozicion në dokumentin e plotë të MECAP.

Urdhri i masave	Titulli	Fillo	Prioriteti	Përshkrim	Informacion specifik	Përgjegjësia	Departamenti
1.1.1 Objektivat e energjisë dhe klimës	Përcaktimi i qëllimeve (në përputhje me objektivat kombëtare) për EE, CO2 dhe BRES	01/01/2023	1	Bashkia duhet të përcaktojë objektivat në konvergencë me Planin Kombëtar të Veprimit për Energjinë dhe Klimën për: 1) reduktimin e CO2 eqv kundrejt skenarit bazë për vitin 2030; 2) Kursimi i energjisë kundrejt skenarit bazë për vitin 2030; 3) Kontributi i BRE-ve kundrejt skenarit bazë për vitin 2030; MECAP duhet të ndjekë këto hapa: 1) Faza e diagnostikimit të gjendjes së veprimit; 2) Krijimi i skenarit bazë për emetimet e energjisë dhe GS; 3) Përcaktimi i emetimeve të energjisë dhe GHG (përfshirë objektivat e kursimit të EE, objektivat e BRES dhe objektivat e CO2); 4) Përgatitja e të gjitha aspekteve të tjera duke përfshirë masat investuese	MEMU e mbështetur nga konsorciumi SEMP duhet të mbledhë të gjitha të dhënat dhe duhet të përgatisë llogaritjen paraprake të skenarëve ESMAP për arritjen e objektivave EE, RES dhe CO2 në kuadër të NECAP.	MEMU	Presidenti dhe Këshilli i Bashkisë

				dhe jo-investuese; 5) prezantimin e MECAP tek EEA dhe të gjitha palët e tjera të interesuara; 6) Rishikimi i MECAP sipas çdo rishikimi të mundshëm të EEA dhe aktorëve të tjerë relevantë; 7) Prezantimi i MKAP-së në Këshillin Bashkiak dhe marrja e miratimit përfundimtar; 8) Përgatitja e planit të parë trevjeçar të veprimit për zbatim dhe futja e tij në buxhetin afatmesëm.			
1.1.2 Programet e energjisë dhe klimës në efikasitetin e energjisë	Zhvilloni MECAP	01/06/2023	1	Me mbështetjen e ekipit të SEMP, përgatitni një MECAP (plani i punës, koncepti dhe përgjegjësitë për përgatitjen e MECAP)	MEMU i mbështetur nga konsorciumi SEMP po punon për: 1. Mbledhja e të dhënave (e finalizuar) 2. Kalibrimi i të dhënave (i finalizuar) 3. Kryerja e llogaritjes (e përfunduar) 4. Diskutimi i objektivave kryesore për EE/RES/CO2 bazuar në NECAP 5. Zhvilloni MECAP duke e diskutuar atë me MEMU 6. duke e paraqitur atë në Këshillin Bashkiak 7. Rishikimi i bazuar në	MEMU	Kryetari i Bashkisë dhe Këshilli Bashkiak

					reagimet e Agjencisë dhe MIE 8. Paraqitja përfundimtare në këshillin bashkiak dhe miratimi përfundimtar i tij 9. Miratimi i MECAP		
1.1.3 Skenari bazë dhe inventari i monitorimit të emetimeve	Institucionalizimi i mbledhjes së të dhënave	01/06/2023	2	MEMU duhet të bashkëpunojë me drejtoritë përkatëse të Bashkisë për të mbledhur të gjitha të dhënat e konsumit të energjisë në lidhje me sektorët e drejtpërdrejtë dhe të tërthortë (rezidencial, shërbime tregtare, industri, transport privat dhe bujqësi). Përcaktoni detyrat, procesin dhe përgjegjësitë për monitorimin dhe përditësimin e rregullt të të dhënave.	MEMU mbledhi të gjitha të dhënat për vitin 2021 dhe këto të dhëna janë kalibruar me mbështetjen e konsorciumit SEMP. MEMU duhet të vazhdojë të bashkëpunojë me drejtoritë përkatëse Bashkiake për të mbledhur të gjitha të dhënat e konsumit të energjisë në lidhje me sektorët e drejtpërdrejtë dhe të tërthortë (rezidencial, shërbime tregtare, industri, transport privat dhe bujqësi). MEMU i mbështetur nga konsorciumi SEMP ka mbledhur të dhëna për vitin 2022 dhe do t'i paraqesë ato në ENERCOACH sa më shpejt të jetë e mundur, mjeti do të jetë gati.	MEMU	Kryetari i Bashkisë dhe Këshilli Bashkiak

1.2.1 Ngrohja dhe ftohja e hapësirave dhe planet e tyre të suksesshme	Zhvillimi i një plani për ngrohjen/ftohjen e hapësirës	01/06/2023	1	Plani i ngrohjes/ftohjes së hapësirave do të hartohet si pjesë e Planit të Zhvillimit Urban/Territorial (miratuar nga Këshilli Bashkiak/Bashkiak dhe Këshilli Kombëtar i Territorit të Republikës), dhe miratohet me Vendim të Këshillit të Ministrave (legjislacioni sekondar).	Plani i ngrohjes/ftohjes së hapësirave për zonat urbane dhe veçanërisht rurale me qëllim reduktimin e konsumit të drurit dhe rritjen e mbrojtjes së pyjeve dhe rritjen e përdorimit të burimeve të pastra të rinovueshme të energjisë.	MEMU	Presidenti dhe Këshilli i Bashkisë
1.2.2 Plani i përgjithshëm i lëvizshmërisë dhe trafikut	Lëvizshmëria e qëndrueshme dhe planifikimi i trafikut	10/01/2023	1	Shkodra duhet të zhvillojë një plan të qëndrueshëm të lëvizshmërisë dhe trafikut për të përmirësuar transportin publik, për të reduktuar emetimet dhe për të rritur lëvizshmërinë.	Objektivat: 1. Përmirësimi i transportit publik në Bashkiat SEMP duke zhvilluar një plan të qëndrueshëm të lëvizshmërisë dhe transportit. 2. Reduktoni emetimet e gazeve serrë dhe shiut acid nga sektori i transportit duke zgjeruar linjat e autobusëve (transporti publik), duke instaluar stacione karikimi elektrik (të furnizuara nga Solar PV Automanufacturers) dhe duke zgjeruar korsitë e biçikletave, duke rezultuar në kosto më të ulëta, cilësi më të mirë të ajrit dhe reduktim të ndotjes akustike. 3. oT Rritja e lëvizshmërisë elektronike	MEMU	Drejtoria e Shërbimit Publik

					duke investuar në zhvillimin e stacioneve të karikimit të automjeteve elektrike (të furnizuara nga prodhuesit e automjeteve fotovoltaike dielllore).		
1.2.2 Plani i përgjithshëm i lëvizshmërisë dhe trafikut	Zhvillimi i korsive të biçikletave	01/01/2023	2	Zhvillimi i korsive të biçikletave dhe promovimi i transportit pa motor (sindikata e biçikletave, skuter)	Zhvillimi i korsive të biçikletave dhe promovimi i transportit jo të motorizuar (ndarje biçikletash, skuter) duke ndërtuar 2 linja çdo vit bazuar në planin e lëvizshmërisë elektronike.	MEMU	Drejtoria e Planifikimit Urban dhe Drejtoria e Transportit
2.1.1 Standardet e efikasitetit të energjisë për ndërtesat Bashkiake	Trajnimi për rinovimin EE në ndërtesa/Kërkesat minimale termike	09/01/2023	1	Programi i Ndërtimit të Kapaciteteve të Rinovimit EE, Koncepti i Kërkesave Minimale Termike, NZEB (përfshirë RES)	Programi i ngritjes së kapaciteteve të rinovimit EE, koncepti i Kërkesave Minimale Termike, NZEB (përfshirë RES) nuk ka filluar ende dhe do të kryhet nga SEMP. Pjesëmarrja aktive në trajnime duke kryer raste studimore të thjeshta.	MEMU	Drejtoria e Arsimit dhe Drejtoria e Shërbimit duke përfshirë Drejtorinë e Planifikimit Urban
2.1.1 Standardet e efikasitetit të energjisë për ndërtesat Bashkiake	Trajnimi MEMU për menaxhimin e ndërtesave publike Bashkiake	01/01/2023	2	Njësia Bashkiake e Menaxhimit të Energjisë që merret me Ndërtesat Publike Bashkiake	Trajnimet në punë për MEMU-në do të vazhdojnë, veçanërisht për trajtimin e menaxhimit të energjisë së ndërtesave publike Bashkiake, krijimin e bazës së të dhënave dhe krijimin e një liste të shkurtër të ndërtesave që do të rehabilitohen vit pas viti.	MEMU	Drejtoria e Shërbimit, MEMU dhe 2-3 ndërtesa të bashkisë

					Pjesëmarrje aktive në trajnime në vendin e punës duke kryer edhe raste të thjeshta studimore duke vizituar drejtpërdrejt 2-3 ndërtesa publike të Bashkisë.		
2.1.2 Auditim i mirë fillestar, monitorim dhe raportim i konsumit të ujit...	Përditësimi i inventarit të ndërtesave publike Bashkiake	01/01/2023	1	Përditësimi i bazës së të dhënave të inventarit të ndërtesave publike Bashkiake, monitorimi, raportimi dhe vlerësimi i rregullt i konsumit të energjisë	Përfshirja e të gjithë inventarit të ndërtesave publike me të gjitha karakteristikat e tyre dhe konsumin e energjisë (mujore/vjetore) në mjetin Enercoach. Për të gjitha ndërtesat publike të Bashkisë së Shkodrës, është përgatitur një inventar paraprak i të gjitha objekteve publike.	MEMU	MEMU mbështetur nga Drejtoria e Mjedisit
2.1.2 Auditimi i ri fillestar, monitorimi i konsumit dhe ujit dhe raportimi...	Përgatitja dhe menaxhimi i gazsjellësit EE/RES për ndërtesat Bashkiake publike	09/01/2023	1	Përgatitja dhe menaxhimi i auditimeve të rinovimit të gazsjellësit EE/RES të ndërtesave publike Bashkiake për të aplikuar Mekanizmin Kombëtar të Financimit	Përgatitja e tubacionit të auditimit të rinovimit të ndërtesave publike Bashkiake të mekanizmit kombëtar të financimit bazuar në konceptin e Kërkesave Minimale Termike, NZEB (përfshirë RES). Ky aktivitet nuk ka filluar ende dhe do të përfundojë pasi të përfundojë trajnimi. MEMU, mbështetur nga konsorciumi SEMP, duhet të mbledhë të gjitha të	MEMU	Drejtoria e Arsimit dhe Drejtoria e Shërbimeve

					dhënat që lidhen me stokun e ndërtesave publike të Bashkisë dhe po bashkëpunon në një mënyrë me ekipin e AEE dhe SEMP për përgatitjen e PPF-së për ndërtesat publike "Rinovimi i Bashkisë". MEMU, mbështetur nga konsorciumi SEMP, ka mbledhur rregullisht të gjitha të dhënat e detajuara në lidhje me stokun e shkollave Bashkiake duke bashkëpunuar me AEE për prezantimin e një pjese të tyre në "Programin e Rehabilitimit të Shkollave".		
2.1.2 Auditimi i ri fillestar, monitorimi i konsumit të ujit dhe raportimi...	Programi për përsheptimi n e masave të rinovimit të gjelbër në ndërtesat publike Bashkiake	04/01/2023	1	Ky aktivitet mbulon një sërë veprimesh për të përsheptuar procesin e rinovimit të ndërtesave publike: 1. Krijimi i bazës së të dhënave të ndërtesave publike 2. Përgatitja e një koncepti rinovimi për të gjitha ndërtesat publike 3. Përgatitja e auditimeve energjetike për ndërtesat e përzgjedhura 4. Zbatimi i konceptit të rinovimit (proces i vazhdueshëm)	Stoku i ndërtesave publike të Shkodrës përbëhet nga 127 ndërtesa publike me sipërfaqe totale 121,189 m2 me ambiente shkollore me 50% të sipërfaqes së sipërfaqes. Për shkak të efikasitetit të dobët të energjisë, kërkesa vjetore për energji (komoditet) është mjaft e lartë, afërsisht 155 kWh/m2*vit. Për të përmbushur kërkesat ligjore, Shkodër duhet të krijojë një program për zbatimin e masave	MEMU	Drejtoritë për Arsim, Kopsht dhe Kujdes Ditor, Shërbim Mbështetës, Prokurim

					EE/RES/Green për 2% të sipërfaqes totale të ndërtesave publike Bashkiake që plotësojnë kërkesat minimale për performancën energjetike. Si pilot bashkia e P MMM-së, Shkodër do të hartojë një MMPH. Për të arritur objektivat e reduktimit të GHG MECAP, Shkodra duhet të ketë një rinovim edhe më normativ. Në kuadër të SEMP, Shkodër ka kërkuar përgatitjen e një koncepti të rinovimit me fonde PPF.		
2.1.2 Auditimi i ri fillestar, monitorimi i konsumit të ujit dhe raportimi...	Zbatimi i detyrimit të sistemit të menaxhimit të energjisë për ndërtesat e bashkive të mëdha	01/01/2023	1	Implementimi i sistemit të detyrueshëm të menaxhimit të energjisë (ndërtesa të mëdha > 3000 m ²)	Sistemi i detyrueshëm i menaxhimit të energjisë së ndërtesës EE (m ² ndërtesa) është në zhvillim. Qëllimi: çdo vit 5-6 ndërtesa qendrore duke filluar me konsum më të lartë specifik të energjisë kWh/m ² në vit. Përgatitja e një trajnimi dhe kryerja e tij për MEMU-në dhe të gjithë menaxherët e menaxhimit të energjisë dhe mirëmbajtjes së mirë të ndërtesave publike.	MEMU	Drejtoria Rajonale e Arsimit dhe Drejtoria e Shëndetësisë

2.1.2 Auditimi i ri fillestar, monitorimi i konsumit dhe ujit dhe raportimi...	Trajnimi i Auditimeve të Energjisë Ndërtesat dhe objektet Bashkiake (ndriçimi rrugor)	08/01/2023	1	Trajnimi për ekspertët Bashkiake dhe të ZEE-së për Auditimet e Energjisë Ndërtesat dhe objektet Bashkiake Objektivi: Rritja e nivelit të njohurive të ekspertëve teknikë për të kuptuar, interpretuar dhe përdorur auditimet e informacionit energjetik për planifikimin dhe vlerësimin e duhur të projekteve.	Objektivat: 1) trajnimi i stafit teknik të Bashkisë mbi kuadrin ligjor dhe rregulloret përkatëse për kërkesën minimale dhe pothuajse zero të energjisë për ndërtesat e reja dhe të rehabilituara; 2) të trajnojë personelin teknik të Bashkisë në kuadrin ligjor dhe rregulloret përkatëse për Auditimet Energjetike për Bashkitë, Ndërtesat Publike, Ndërtesat Komerciale, Multi-Apartamentet (tre kategori të stokut të ndërtesave për secilën komunë); 3) Trajnim për analizën kosto-përfitim në lidhje me kërkesat minimale dhe pothuajse zero për energji të re dhe ndërtesa të rehabilituara; 4) trajnim se si të përdoren raportet për përgatitjen e Termave të Referencës për përgatitjen e Projekteve të Detajuara Inxhinierike, zbatimin dhe funksionimin e masave EE/BRE.	MEMU	Drejtoria Rajonale e Arsimit dhe Drejtoria e Shëndetësisë
---	---	------------	---	---	--	------	---

2.1.3 Koncepti i rinovimit të ndërtesave Bashkiake	Rehabilitimi EE i shkollave	01/01/2023	1	Rehabilitimi EE i shkollave duke përfshirë: a) Rinovimin e mbulesës së ndërtesës, b) Modernizimin e sistemit të ngrohjes	Rehabilitimi i EE të shkollave është në vazhdim dhe për të arritur objektivat zbatohen 9-10 shkolla çdo vit, duke filluar nga ato që kanë konsumin më të lartë specifik të energjisë kWh/m2 në vit. Detyrat: Inventari; Koncepti i ngrohjes, auditimet e energjisë, renditja e shkollave, DED, prokurimi, sigurimi i financave për rehabilitimin EE të shkollave.	MEMU	Drejtoritë e arsimit dhe shërbimeve të mbështetura nga Drejtoria e Mjedisit dhe Drejtoria e Financave
2.1.3 Koncepti i rinovimit të ndërtesave Bashkiake	Rehabilitimi EE i kopshteve	01/01/2023	1	EE rehabilitimi i kopshteve duke përfshirë: a) Rinovimin e mbulesës së ndërtesës, b) Modernizimin e ngrohjes	Rehabilitimi EE i kopshteve është në proces dhe për të arritur objektivat, çdo vit zbatohen 2 çerdhe dhe kopshte për fëmijë duke filluar nga ato që kanë konsumin më të lartë specifik të energjisë kWh/m2 në vit. Detyrat: Inventari, Koncepti i Ngrohjes, Auditimi i Energjisë, Rënditja e Shkollave, DED, Prokurimi, Sigurimi i financave për rehabilitimin e EE të kopshteve.	MEMU	Drejtoritë e arsimit dhe shërbimeve të mbështetura nga Drejtoria e Mjedisit dhe Drejtoria e Financave

2.1.3 Koncepti i rinovimit të ndërtesave Bashkiake	EE rehabilitimi i objekteve sociale	01/01/2024	2	Programi i rehabilitimit EE të ndërtesave sociale (konvikte, shtëpi për të moshuar, etj.)	Rehabilitimi EE i objekteve sociale është në proces dhe për të arritur objektivat çdo vit zbatohen 2 ndërtesa sociale duke filluar (një pjesë e tyre i përkasin Ministrisë së Çështjeve Sociale dhe një pjesë e tyre bashkisë) me ato që kanë konsumin më të lartë specifik të energjisë. Shpejtësia kWh/m2. Detyrat: Inventari, Koncepti i nevojave për ngrohje, Auditimet e Energjisë, Renditja e ndërtesave sociale, DED, Prokurimi, Sigurimi i financave për rehabilitimin EE të ndërtesave sociale.	MEMU	Drejtoria e Shërbimeve, Ministria e Çështjeve Sociale, Drejtoria e Mjedisit, Drejtoria e Financave
2.2.1 Pjesa e burimeve të rinovueshme të energjisë - për ujin	Programi i ujit të nxehtë diellor për mjediset sociale dhe të kopshtit	01/01/2023	2	Programi i ujit të nxehtë diellor për objektet sociale dhe kopshte, duke përfshirë rezervuarin e magazinimit (bazuar në kërkesat përkatëse të energjisë së ujit të nxehtë), sistemet e kontrollit dhe tubacioneve	Instalimi i Ujit të Nxehtë Diellor në çerdhe dhe kopshte, shkolla fillore dhe konvikt është në proces dhe për të arritur objektivat zbatohen çdo vit 3-4 ndërtesa duke filluar nga ato që kanë konsumin më të lartë specifik të energjisë për furnizimin me ujë të ngrohtë bazuar në kWh/m2. Përgjegjësitë: Koncepti i sigurimit të analizës së ujit të nxehtë, Auditimet e Energjisë, DED-për	MEMU	Drejtoria e Arsimit dhe Drejtoria e Shërbimeve me Drejtorinë e Mjedisit dhe Drejtorinë e Financave

					standardin SHWS, Prokurimin, Sigurimin e Financave për SHWS për kujdesin ditor, kopshtin dhe shkollat.		
2.2.1 Pjesa e burimeve të rinovueshme të energjisë - për ujin	Programi i zëvendësimit të kaldajave të drurit të ndërtesave publike	01/01/2023	2	Zëvendësimi i bojlerit të drurit të ndërtesave publike (ose ngrohësve elektrikë) me programin e peletit	Instalimi i kaldajave EE pelet/briket në çerdhe dhe kopshte dhe shkolla fillore dhe konvikt është në proces dhe për të arritur objektivat 5-6 ndërtesa zbatohen çdo vit duke filluar nga ato që kanë konsumin më të lartë specifik të energjisë për sigurimin e ngrohjes së hapësirës bazuar në kWh./m2 Vit. Detyrat: Analiza e ofrimit të ngrohjes së hapësirës përmes sistemit qendror efikas të biomasës duke përgatitur Konceptin standard, Auditimet e Energjisë, Standardet DED-for SHWS, Prokurimet, Sigurimi i financave për SHWS për kujdesin ditor, kopshtin dhe shkollat.	MEMU	Drejtoria e Shërbimit e mbështetur nga Drejtoria e Mjedisit dhe Drejtoria e Financave
2.2.2 Pjesa e burimeve të rinovueshme të energjisë - për energjinë elektrike	Programi fotovoltaiik diellor në çatinë e ndërtesave publike	01/01/2023	2	Programi Solar PV në çati të ndërtesave publike: PV vetë-gjenerues me kapacitet të instaluar që mbulon 70-100% të kërkesës	Instalimi i sistemeve fotovoltaike në ndërtesat publike është në proces dhe për të arritur objektivat, PV zbatohet çdo vit në 10-12 ndërtesa duke filluar nga	MEMU	Drejtoria e Shërbimit e mbështetur nga Drejtoria e Mjedisit dhe

					ato që kanë konsumin më të lartë specifik të energjisë elektrike bazuar në kWh/m2 në vit. Detyrat: Analizimi i mundësive të futjes së sistemit fotovoltaiik Automanufacturing, DED-për sistemet standarde fotovoltaike, Prokurimi, Sigurimi i financave për rehabilitimin EE të ndërtesave publike. Dy kopshte janë në proces të instalimit të sistemit fotovoltaiik 50 dhe 60 kW.		Drejtoria e Financave
2.2.4 Efikasiteti i prodhimit – në energji elektrike	Pajisjet elektrike me efikasitet energjetik në ndërtesat publike	01/01/2023	2	Programi për pajisje elektrike me efikasitet energjetik: kompjuterë, pajisje kuzhine, etj.	Përditësimi i pajisjeve elektrike për të gjitha ndërtesat publike është në proces dhe për të arritur objektivat, pajisjet zëvendësohen në 18-20 ndërtesa çdo vit, duke filluar nga ato që kanë konsumin më të lartë specifik të energjisë elektrike kWh/m2 në vit.	MEMU	Drejtoria e Prokurimit
2.3.1 Ndriçimi publik	Riparimi i rrugës + hapësirës publike: Programi i ndriçimit LED	01/01/2023	1	Programi i ndriçimit të rrugës LED + hapësirës publike, duke përfshirë zëvendësimin dhe përshtatjen e rrjetit të furnizimit me energji elektrike për ndriçimin e avancuar të rrugës LED:	Rehabilitimi/zgjerimi i ndriçimit të rrugëve është në proces dhe për të arritur objektivat rinovohen çdo vit 500-600 pika ndriçimi, duke përfshirë zëvendësimin dhe përshtatjen e rrjetit të	MEMU	Drejtoria e Shërbimit dhe Dekorimit, mbështetur nga Drejtoria e Mjedisit dhe Drejtoria e Financave

				rinovim, stabilizim i tensionit, instalime elektrike, koha, zbehje.	furnizimit me energji elektrike për ndriçimin e avancuar të rrugëve LED: rinovim, stabilizim të tensionit, instalime elektrike, koha, zbehje duke filluar nga ato që kanë konsumin më të lartë specifik të energjisë kWh/km në vit. Detyrat: Inventarizimi i Rrugëve Publike dhe Hapësirave Publike (Parqe), Koncepti EE LED, Auditimet e Energjisë, Shtrirja e Rrugëve dhe Parqeve, DED, Prokurimi, Sigurimi i Financave për Rehabilitimin EE të Rrugëve dhe Parqeve.		
2.3.1 Ndriçimi publik	Trajnimi i ekipit të funksionimit dhe mirëmbajtjes së ndriçimit	01/01/2024	1	Trajnim për përditësimin e inventarit të ndriçimit, monitorimin, raportimin dhe vlerësimin e konsumit të energjisë	Detyrat: trajnimi i ekipit të operimit dhe mirëmbajtjes për përditësimin e inventarit të ndriçimit, monitorimin e konsumit të energjisë, teknologjitë e avancuara, raportimin dhe vlerësimin për të gjithë sistemin e ndriçimit rrugor dhe mënyra të thjeshta të regjistrimit të të dhënave duke përdorur smartfonin e tyre dhe ofrimin e këtyre të dhënave për ekspertin përgjegjës të MEMU. Për	MEMU	Drejtoria e Shërbimit dhe Dekorimit mbështetur nga Drejtoria e Mjedisit

					Bashkinë e Shkodrës është përgatitur inventari paraprak i të gjitha rrugëve dhe parqeve publike.		
2.3.1 Ndriçimi publik	Zëvendësimi i mjeteve të mirëmbajtjes së shërbimit të ndriçimit rrugor	01/01/2024	2	Zëvendësimi i automjeteve të mirëmbajtjes së shërbimit SL (2)	Zëvendësimi i automjeteve të mirëmbajtjes së shërbimit SL do të bëhet për 1 automjet në 2024 dhe për një tjetër në 2025.	MEMU	Drejtoria e Shërbimit dhe Dekorimit
2.3.1 Ndriçimi publik	Instalimi i ndriçimit efikas në hapësirat publike të MAB	01/01/2023	2	Ndriçim efikas në hapësirat publike të ndërtesave të banimit me shumë apartamente (shkallë, të jashtme (LED dhe sensorë)	Rehabilitimi i EE prej 150 MAB në vit duke përfshirë ndriçimin efikas në hapësirat publike të ndërtesave të banimit me shumë apartamente (shkallë dhe jashtë (LED dhe sensorë) duke filluar nga ato që kanë konsumin më të lartë specifik të energjisë kWh/m2 në vit. Detyrat: Auditimet e Energjisë, Shtrirja e rrugëve dhe parqeve, DED, Prokurimi, Sigurimi i financave për rehabilitimin e EE të MAB-ve.	MEMU	Drejtoria e Planifikimit Urban dhe Zyra/Drejtoria e Komunikimit të

3.2.1 Efikasiteti i energjisë në sistemin e furnizimit me ujë, përfshin sistemin fotovoltaiik	Programi i Zbulimit Aktiv Menaxhimi i rrjedhjeve dhe presionit	01/01/2023	2	Softuer aktiv për zbulimin e rrjedhjeve dhe menaxhimin e presionit	Programi i Zbulimit Aktiv të Rrjedhjeve dhe Menaxhimit të Presionit është në proces dhe për të arritur objektivat, 2-3 pika shpërndarjeje uji rinovohen/mirëmbahen çdo vit, duke filluar nga ato që kanë humbjet më të larta të ujit dhe konsumin specifik të energjisë kWh/m ³ në vit. Programi i Zbulimit Aktiv të Rrjedhjeve dhe Menaxhimit të Presionit është një nga veprimet e rëndësishme që konsiderohet edhe në kuadër të Ujësjetllësit të ri të ristrukturuar Shkodër.	MEMU	Kompania Rajonale e Ujësjetllësit
3.2.1 Efikasiteti i energjisë në sistemin e furnizimit me ujë, përfshin sistemin PV	Impianti fotovoltaiik diellor në stacionet e pompimit	01/01/2024	2	Instalimi i impiantit fotovoltaiik diellor në stacionet e pompimit (me kapacitet të para-instaluar 2.7 MW të integruar me rrjetin e shpërndarjes)	Instalimi i impiantit fotovoltaiik diellor në stacionet e pompimit (me kapacitet të para-instaluar prej 2.7-4 MW (në total) të integruar me rrjetin e shpërndarjes) për të zëvendësuar një pjesë të konsumit të energjisë elektrike për qëllime pompimi për zonat qendrore urbane dhe veçanërisht për sistemet individuale të furnizimit me ujë për fshatrat duke përfshirë optimizimin e	MEMU	Kompania Rajonale e Ujësjetllësit

					vëllimit të ujit të rezervuarëve		
3.2.2 Efikasiteti i sipërfaqes së ujit.	Programi i mbështetjes (të gjithë abonentët) Pajisje me efikasitet të ujit	01/01/2023	2	Programi mbështetës (të gjithë abonentët) për pajisjet dhe pajisjet me efikasitet të ujit	Programi mbështetës (të gjithë abonentët) për Pajisjet dhe Pajisjet Efikase të Ujit është në proces dhe për të arritur objektivat u drejtohet çdo vit 3500-4000 abonentë të sistemit të shpërndarjes së ujit duke filluar nga ata që kanë humbjet më të larta të ujit dhe konsumin më të lartë specifik të energjisë kWh/m3 vit	MEMU	Kompania Rajonale e Ujësjellësit
4.21 Ky është transporti dhe prioriteti i publikut të Transportit	Zgjerimi i linjave të autobusëve	01/01/2023	2	Zgjerimi i linjave të autobusëve dhe optimizimi i linjave të autobusëve të qytetit	Zgjerimi i linjave të autobusëve dhe optimizimi i linjave të autobusëve urbanë bazuar në një plan e-mobility për 3 linja të reja	MEMU	Kompania Private e Transportit për Drejtorinë e Transportit Publik dhe/ose Transportit
4.21 Ky është transporti dhe prioriteti i transportit publik	Vendosja e autobusëve/minibusëve	01/01/2023	2	Autobusë me sistem tërheqës të pastër në vende turistike dhe fshatra të largëta	Zëvendësimi i autobusëve të vjetër të minibusëve me autobusë/miniautobusë me sistem tërheqës të pastër në fshatra të largëta dhe vende turistike; Unë vendos 3 autobusë/minibusë çdo vit.	MEMU	Kompanitë private të transportit në lidhje me Drejtorinë e Transportit Publik dhe/ose Transportit

4.21 Ky është transporti dhe prioriteti i transportit publik	Rregulloret për transportin publik të kushtëzuar	01/01/2024	2	Prezantimi i rregulloreve për licencimin e transportit publik të kushtëzuar (autobus, taksi) në lidhje me performancën më të mirë të karburantit/emetimeve	MEMU do të prezantojë aspekte të reja, më rigorozë rregullatore në lidhje me licencimin e transportit publik të kushtëzuar (për zgjedhjen e 50 autobusëve/minibusëve, taksive) në lidhje me performancën më të mirë të karburantit/emetimeve	MEMU	Kompanitë private të transportit në lidhje me Drejtorinë e Transportit Publik dhe/ose Transportit
5.1.1 Menaxheri i Energjisë dhe Burimet Njerëzore të Ekipit Bashkiak të Energjisë (MEMU)	Institucionalizimi i MEMU	02/01/2023	1	Bashkia ka emëruar 6 ekspertë që mbulojnë fushat e planifikimit hapësinor, sferën e energjisë, klimës dhe çështjeve të lëvizshmërisë. Konsorciumi SEMP ofron konsulencën përkatëse të jashtme. 6 ekspertë për fillim është një numër i mirë dhe ata/MEMU mund të bashkëpunojnë shumë më tepër me të gjitha drejtoritë. Bashkia do të emërojë një menaxher të akredituar të energjisë i cili tashmë është pjesë e Ekipit Bashkiak të Energjisë. Nënkryetari i Bashkisë dhe ekspertët teknikë janë të përfaqësuar në Ekipin e Energjisë. Përgatitni përshkrimin e punës për të gjithë anëtarët e MEMU-së, rregulloni	Ekipi Bashkiak i Energjisë është i institucionalizuar (tani për tani si ekip ad-hoc) me vendimin përkatës të lëshuar nga Kryetari i Bashkisë dhe mbledhet çdo javë dhe në të njëjtën kohë i kushton 2 ditë pune çdo javë. Ekspertët dhe Konsorciumi SEMP po punojnë në mënyrë aktive dhe efektive dhe menaxhohen siç duhet nga autoritetet Bashkiake. MEMU përbëhet nga njerëz kompetentë me vullnet të madh brenda administratës, të cilët e njohin kontributet e tyre dhe janë në gjendje të përshkruajnë punën e tyre të kryer nën drejtimin e konsorciumit SEMP. Kreu i MEMU-së ka prezantuar në Drejtorinë e Burimeve Njerëzore detyrat e	Kryetari i Bashkisë	MEMU, Kryetari i Bashkisë dhe Këshilli Bashkiak

				përgjegjësitë, instaloni MEMU-në në një nivel të lartë brenda grafikut organizativ të Bashkisë	MEMU-së dhe nevojën sipas Ligjit për EE për krijimin e Zyrës për Energjinë në Komunë dhe për të pasur një Menaxher të Energjisë.		
5.2.2 Ndërtimi i kapaciteteve të brendshme (në pronësi)	Trajnimi i menaxherëve të energjisë për mbledhjen e të dhënave	09/01/2023	2	Trajnimi i kujdestarëve/menaxherëve të energjisë	MEMU do të kryejë trajnimin e kujdestarëve/menaxherëve të energjisë për funksionimin e duhur të të gjitha sistemeve energjetike dhe mënyra të thjeshta të regjistrimit të të dhënave duke përdorur smartfonin e tyre dhe dorëzimin e këtyre të dhënave tek eksperti përgjegjës i MEMU. Pjesëmarrje aktive në trajnime në vendin e punës duke kryer edhe raste të thjeshta studimore duke vizituar drejtpërdrejt 2-3 ndërtesa publike të Bashkisë.	MEMU	Drejtoria e Arsimit dhe Drejtoria e Shërbimeve

6.1.1 Koncepti i komunikimit dhe bashkëpunimi t (i brendshëm në lidhje me qeverinë qendrore)	Përgatitni planin e veprimit për komunikim	08/01/2023	1	Përgatitja e Planit të Veprimit të Komunikimit me fokus në energji dhe klimë, bazuar në Strategjinë e Komunikimit SEMP dhe përcaktimin e veprimeve të përshtatura për bashkinë.	Një Plan Veprimi Njëvjeçar i Komunikimit do të përcaktojë veprimet drejt grupeve të paracaktuara të synuara, duke përfshirë përcaktimin e kanaleve dhe mjeteve të komunikimit, buxhetit, KPI-ve, afateve kohore, etj. Fokusi do të jetë në energji dhe klimë dhe do të ndjekë zbatimin e MECAP, duke siguruar që veprimet e MECAP t'u komunikohen palëve të interesuara. Plani njëvjeçar i veprimit do të shërbejë si një plan për vitet në vijim.	MEMU	Departamenti i Komunikimit dhe PR
6.1.1 Koncepti i komunikimit dhe bashkëpunimi t (i brendshëm në lidhje me qeverinë qendrore)	Përgatitja dhe zbatimi i Konceptit të Komunikimit të Brendshëm	03/01/2023	2	Përcaktimi i kanaleve të komunikimit brenda Bashkisë	Krijimi i mekanizmave për shkëmbimin e rregullt të informacionit midis MEMU-së, Departamentit të Komunikimit dhe vendimmarrësve në mënyrë që vendimmarrësit dhe punonjësit e tjerë të administratës lokale të jenë të vetëdijshëm për përpjekjet lokale në fushën e efikasitetit të energjisë dhe veprimit për klimën.	MEMU	Departamenti i Komunikimit

6.2.1 Bashkiat dhe rajonet e tjera, të kombinuara dhe ndërkombëtar e	Krijimi i shkëmbimit të përvojës me Bashkiat e tjera të SEMP	02/01/2023	1	Krijimi i shkëmbimit të përvojës me Bashkiat e tjera SEMP vazhdon në kuadër të katër Bashkiave SEMP	Çdo gjashtë muaj, katër Bashkia SEMP takohen dhe diskutojnë fusha të rëndësishme. Këto takime janë dhe do të jenë shumë të rëndësishme për vendosjen e standardeve krahasuese për të gjitha shërbimet Bashkiake dhe për ndjekjen e shembujve të mirë që do të zbatohen në komunën e tyre. Takimi i dytë u zhvillua në Berat më 15-16 mars 2023 i cili kishte të bënte me: Sistemin e Menaxhimit të Energjisë në Bashki; Qasja e dytë e performancës; Përgatitja e MECAP; Përzgjedhja e të gjitha masave prioritare për MECAP; Përzgjedhja e masave për PPF-të; dhe kryerjen e mbikëqyrjes dhe monitorimit të projekteve të ndriçimit të rrugëve EE LED.	MEMU / Drejtoria e Shërbimit	MEMU / Drejtoria e Shërbimit
6.3.1 Industritë, bizneset, tregtia dhe ofruesit e shërbimeve	Promovimi i kursimit të ujit	01/01/2024	2	Promovimi i kursimit të ujit (p.sh. industri, bujqësi)	MEMU do të zbatojë programin e ndërgjegjësimit për kursimin e ujit në 1) Dhomën e Industrisë; 2) Shoqatat e ujitjes së fermerëve.	MEMU	Kompania Rajonale e Ujësjellësit

4.2. SINTEZA E PLANIT TË VEPRIMIT – VEPRIME PLOTËSUESE

Jo.	Titulli	Qëllimi	Treguesit kryesorë	Brenda zonës së përgjegjesisë së Bashkisë	Përgjegjësia
1	Mbështetja e ruajtjes dhe menaxhimit të qëndrueshëm të pyjeve	Mbroni, rivendosni dhe menaxhoni në mënyrë të qëndrueshme ekosistemet pyjore për të rritur rolin e tyre në sekuestrimin e karbonit, ruajtjen e biodiversitetit dhe qëndrueshmërinë klimatike, duke ruajtur vlerën e tyre sociale dhe ekonomike për komunitetet lokale.	1. Sipërfaqja totale pyjore nën menaxhim të qëndrueshëm (% e totalit) 2. Sekuestrimi vjetor neto i karbonit (tCO ₂ e/vit) 3. Sipërfaqja e tokës së ripyllëzuar ose të restauruar (ha) 4. Numri i ndërgjegjësimit ose iniciativave pyjore komunitare të zbatuara	Po	MEMU
2	Menaxhoni rrugët në mënyrë të qëndrueshme	Minimizoni përdorimin e energjisë dhe emetimet e GHG në ndërtimin dhe mirëmbajtjen e rrugëve duke promovuar eko-materialet, mirëmbajtjen parandaluese dhe dizajnet rezistente ndaj klimës.	1. % e materialeve të ricikluara ose me bazë biologjike të përdorura në punime rrugore 2. % e projekteve rrugore që aplikojnë teknika të asfaltit të ngrohtë/të ftohtë 3. % e sipërfaqeve të rrugës duke përdorur materiale të depërtueshme ose reflektuese 4. Konsumi i materialeve rrugore për banor (t/banor)	Po	MEMU
3	Ruajtja e biodiversitetit dhe zhvillimi i hapësirave të gjelbra	Forcimi i njohurive dhe mbrojtjes së biodiversitetit përmes menaxhimit të qëndrueshëm të hapësirave të gjelbra, fushatave ndërgjegjëse dhe integritit të natyrës në planifikimin urban.	1. Përdorimi vjetor i plehrave për sipërfaqe të gjelbër (kg/m ²) 2. Përdorimi vjetor i ujit për sipërfaqe të gjelbër (L/m ²) 3. % e hapësirave të gjelbra nën menaxhim ekologjik 4. Numri i aktiviteteve të promovimit ose ndërgjegjësimit të biodiversitetit të kryera çdo vit	Po	MEMU

4	Inkurajoni konsumin e përgjegjshëm dhe kufizoni ndikimin e reklamave	Promovoni sjelljet e konsumit të përgjegjshme ndaj mjedisit dhe kufizoni ndikimin mjedisor të reklamave përmes ndërgjegjësimit, rregullimit dhe mbështetjes për iniciativat e ekonomisë qarkulluese.	1. Numri i qytetarëve të arritur përmes fushatave ndërgjegjëse për konsumin ekologjik 2. Përqindja e ngjarjeve Bashkiake/publike që aplikojnë praktika eko-përgjegjëse (%) 3. Numri i zonave pa reklama ose veprimet zbatuese mbi rregulloret e reklamimit 4. Numri i iniciativave lokale të konsumit ose shkëmbimit të eko-konsumit të mbështetura	Po	MEMU
5	Jini shembullorë në prokurimin publik të përgjegjshëm ndaj mjedisit	Integroni kriteret mjedisore, energjetike dhe të ciklit jetësor në prokurimin publik për të reduktuar ndikimin mjedisor dhe për të shërbyer si model për aktorët e tjerë.	1. % e kontratave publike duke përfshirë klauzolat mjedisore 2. % e tenderëve të vlerësuar në bazë të kriterëve mjedisore 3. Numri i blerësve të trajnuar për prokurim të qëndrueshëm 4. % e vlerës së prokurimit në përputhje me objektivat me karbon të ulët	Po	MEMU
6	Nxitja e aktiviteteve të qëndrueshme ekonomike	Mbështetni tranzicionin e aktorëve ekonomikë lokalë drejt modeleve me karbon të ulët dhe qarkullues përmes ekologisë industriale, inovacionit dhe efikasitetit të energjisë.	1. Emetimet totale të GHG nga industria lokale dhe sektorët terciar (tCO ₂ e) 2. Konsumi përfundimtar i energjisë në aktivitetet industriale/terciare (GWh/vit) 3. Numri i kompanive të angazhuara në projekte të ekonomisë qarkulluese ose ekologisë industriale 4. Shuma e financimit publik/privat që mbështet aktivitetet e qëndrueshme ekonomike (€)	Po	MEMU

7	Drejtimi dhe udhëheqja politike e politikës së klimës	Krijimi i një komiteti drejtues legjitim, tërthor për të siguruar udhëheqje të fortë politike, koordinim strategjik dhe zbatim efektiv të politikës klimë-ajër-energji.	1. Ekzistenca e një komiteti zyrtar drejtues të klimës (Po/Jo) 2. Numri i takimeve të komitetit drejtues të mbajtura çdo vit 3. Niveli i pjesëmarrjes politike (prania e kryetarit të bashkisë/presidentit, % pjesëmarrje) 4. % e veprimeve klimatike të vërtetuara, nisura ose monitoruara nga komiteti	Po	MEMU
8	Zhvilloni një strategji partneriteti me shumë nivele	Ndërtoni dhe forconi partneritetet në nivel lokal, rajonal, kombëtar dhe ndërkombëtar për të mbështetur bashkëpunimin, financimin dhe avokimin e klimës.	1. Ekzistenca e një strategjie ose marrëveshjeje formale partneriteti (Po/Jo) 2. % e buxhetit të autoriteteve lokale të dedikuar për bashkëpunimin e decentralizuar për klimën 3. Numri i projekteve me shumë nivele ose shumë palë të interesuara të zbatuara 4. Numri i marrëveshjeve të partneritetit të nënshkruara çdo vit	Po	MEMU
9	Përdorimi i dokumenteve të planifikimit urban për të arritur objektivat klimë-ajër-energji dhe për të kufizuar mbylljen e tokës	Integroni objektivat e klimës, cilësisë së ajrit dhe energjisë në planifikimin hapësinor për të inkurajuar zhvillimin urban kompakt, efikas dhe me ndikim të ulët duke kufizuar artificializimin e tokës.	1. Raporti i rizhvillimit të fushës së braktisur kundrejt zgjerimit të ri urban 2. % e banesave të reja të zhvilluara si banesa kolektive 3. % e sipërfaqeve bujqësore ose natyrore të ruajtura 4. Sipërfaqja vjetore e artificializuar (ha/vit)	Po	MEMU
10	Parandalimi dhe luftimi i varfërisë energjetike	Zbatimi i një politike lokale për të parandaluar dhe reduktuar varfërinë energjetike në lidhje me strehimin dhe lëvizshmërinë, përmes diagnostikimit, partneriteteve dhe	1. Ekzistenca e një strategjie lokale për të luftuar varfërinë energjetike (Po/Jo) 2. Numri i familjeve të mbështetura ose të asistuara çdo vit	Po	MEMU

		mbështetjes së synuar për familjet vulnerabël.	3. Numri i partnerëve lokalë të përfshirë në koordinim 4. Shuma e ndihmës financiare ose teknike të ofruar për familjet vulnerabël (€ ose #)		
11	Mbështetja e sistemeve më të qëndrueshme të bujqësisë dhe ushqimit	Promovoni praktikat e qëndrueshme bujqësore, forconi qëndrueshmërinë lokale të ushqimit dhe inkurajoni dieta të shëndetshme me karbon të ulët.	1. Emetimet e GHG nga bujqësia (tCO ₂ e/vit) 2. Pjesa e tokës bujqësore organike ose me vlerë të lartë mjedisore (%) 3. % e ushqimit organik ose lokal në kateringun publik 4. Pjesa e vakteve vegjetariane ose me karbon të ulët të shërbyer (%)	Jo	MEMU
12	Rrjetet industriale të rikuperimit të nxehtësisë, kogjenerimit dhe ngrohjes/ftohjes	Shfrytëzoni mundësitë e rikuperimit të nxehtësisë industriale dhe kogjenerimit për të përmirësuar efikasitetin e energjisë, për të reduktuar emetimet e GHG dhe për të mbështetur rrjetet e nxehtësisë me karbon të ulët.	1. Numri i vendeve të identifikuara me potencial rikuperimi ose kogjenerimi 2. Sasia e energjisë së rikuperuar ose të prodhuar (MWh/vit) 3. Numri i projekteve operationale të rikuperimit të nxehtësisë industriale ose kogjenerimit 4. Pjesa e energjisë së rikuperuar dhe të rinovueshme në rrjetet lokale të ngrohjes (%)	Jo	MEMU
13	Optimizoni logjistikën dhe menaxhimin e fluksit të mallrave në territor	Reduktoni konsumin e energjisë dhe emetimet e gazeve serrë nga transporti i mallrave duke organizuar sisteme të qëndrueshme logjistike, duke rregulluar dërgesat urbane dhe duke promovuar zinxhirët lokalë të furnizimit.	1. Ekzistenca e një strategjie të integruar të logjistikës urbane ose kartës (Po/Jo) 2. Numri i palëve të interesuara logjistike të përfshira në konsultim dhe koordinim 3. Numri i infrastrukturave operative të qëndrueshme logjistike (qendrat e shpërndarjes, qendrat e biçikletave të ngarkesave, etj.)	Jo	MEMU

			4. Reduktimi i emetimeve të GHG të lidhura me transportin e mallrave ose përdorimit të energjisë (%)		
--	--	--	--	--	--

Climate Investment Roadmap (2026–2028)

Për të kaluar nga planifikimi strategjik në projekte të gatshme për investime, Bashkia Shkodër do të duhet të ndjekë një rrugë gatishmërie në faza. Në këtë fazë, nuk është e mundur të vlerësohet kostoja e çdo veprimi zbutës ose përshtatjeje individualisht, duke pasur parasysh mungesën e objektivave operacionale të vërtetuara, mungesën e udhëzimeve politike për nivelet e ambicies. Prandaj, shifrat e përmendura këtu janë vlerësime paraprake të rendit të madhësisë. Afati kohor tregues mund të ndryshojë në varësi të prioritetëve politike, mobilizimit të burimeve dhe vendimeve të ardhshme strategjike. Sekuenca përfundimtare dhe buxhetimi do të kërkojnë arbitrazhe Bashkiake në ciklin e ardhshëm të planifikimit

2026 – Forcimi i kapaciteteve dhe studime përgatitore

Shkodra kërkon kapacitet shtesë të brendshëm të vlerësuar në katër staf teknik të dedikuar për planifikimin e klimës dhe zhvillimin e projekteve. Studimet përgatitore dhe diagnostikuese pritet të përfaqësojnë afërsisht 100,000 € për zbutjen dhe 100,000 € për përshtatjen. Këto studime do të përcaktojnë objektivat operacionale dhe do të ofrojnë bazën teknike për koston më të saktë. Si qëllimi ashtu edhe afati kohor i kësaj faze mund të rregullohen me zhvillimin e prioritetëve institucionale.

2027 – Zhvillimi dhe testimi i projekteve pilot

Pas ngritjes së kapaciteteve dhe studimeve fillestare, Bashkia mund të fillojë ndërhyrje pilot në sektorë prioritarë si menaxhimi i përmbytjeve, efikasiteti i energjisë ose lëvizshmëria e qëndrueshme. Një zarf paraprak prej rreth 1 milion euro për pilotët e zbutjes dhe 1 milion euro për pilotët e përshtatjes mund të mbështesë validimin e zgjidhjeve teknike dhe përgatitjen e modeleve të shkallës së investimit.

2028 – Rritja e infrastrukturës prioritare

Nga viti 2028 e tutje, dhe në varësi të gatishmërisë së bashkisë, Shkodra mund të rrisë investimet e saj klimatike përmes financimit të përzier me fonde kombëtare dhe partnerë ndërkombëtarë. Masifikimi fillestar i infrastrukturës prioritare vlerësohet midis 10-15 milionë euro, në pritje të

inxhinierisë së detajuar, vlerësimeve mjedisore dhe përafrimit me dritaret kombëtare të financimit. Data e nisjes së kësaj faze do të varet nga vendimet strategjike të marra në vitet e ardhshme.

PLANI FINANCIAR PLANIT TË VEPRIMIT PËR KLIMËN BASHKIA SHKODËR

PËRMBLEDHJE EKZEKUTIVE

Bashkia Shkodër është e angazhuar në forcimin e qëndrueshmërisë së saj ndaj klimës dhe avancimin e tranzicionit të saj drejt një modeli të zhvillimit urban me karbon të ulët dhe të qëndrueshëm. Për ta arritur këtë, ajo duhet të mobilizojë një përzierje të larmishme burimesh financimi të afta për të mbështetur veprimet përgatitore dhe investimet në shkallë të gjerë.

Kjo përmbledhje e konsoliduar harton mekanizmat e financimit lokal, kombëtar dhe ndërkombëtar aktualisht në dispozicion të Shkodrës dhe përshkruan një kornizë fillestare për mobilizimin e tyre strategjik.

Ai është i ankoruar drejtpërdrejt në nevojat e investimeve të identifikuara si në Planin Lokal të Veprimit për Zbutjen ashtu edhe në Planin Lokal të Veprimit të Përshtatjes. Bashkia përballet me kërkesa të konsiderueshme financimi për mbrojtjen nga përmytjet dhe menaxhimin e ujit, infrastrukturën rezistente ndaj klimës, rinovimin e energjisë së ndërtesave dhe vendosjen diellore në çati, përmirësimet e rrjetit, lëvizshmërinë e qëndrueshme, menaxhimin e përmirësuar të mbetjeve dhe mbrojtjen e ekosistemeve dhe zonave bujqësore. Këto nevoja përkthehen në një përzierje të studimeve përgatitore, investimeve Bashkiake dhe prioritetëve të infrastrukturës në shkallë të gjerë. Prandaj, ky Plan Financiar krijon një korrespondencë midis këtyre nevojave dhe burimeve më të përshtatshme të financimit.

Ndërsa planet e zbutjes dhe përshtatjes përshkruajnë qartë zonat ku Shkodra do të duhet të investojë, bashkia ende nuk ka përcaktuar objektivat operacionale të nevojshme për të përcaktuar sasinë e këtyre investimeve. Siç u diskutua gjatë konsultimeve, do të nevojiten udhëzime të mëtejshme politike dhe studime përgatitore përpara se të mund të prodhohen vlerësime të besueshme të kostos. Prandaj, ky Plan Financiar miraton një qasje të orientuar drejt gatishmërisë, duke hartuar opsionet e disponueshme të financimit dhe duke kornizuar kushtet për zhvillimin e një plani investimi me kosto të plotë në fazën tjetër.

Në **nivel lokal**, Shkodra vazhdimisht shpërndan burime për programet kyçe që mbështesin qëndrueshmërinë klimatike, sigurinë publike, qëndrueshmërinë mjedisore dhe shërbimet thelbësore Bashkiake. Këto përfshijnë Mbrojtjen nga Zjarri dhe Civile, Menaxhimin e Ujit dhe Kullimit, Menaxhimin e Pyjeve dhe Kullotave, Ndërgjegjësimin Mjedisor, Shërbimet Publike Lokale, Furnizimin me Ujë dhe Kanalizimet dhe Planifikimin dhe Kontrollin e Territorit dhe Mjedisit.

Në **nivel kombëtar**, Bashkia mund të mbështetet në mekanizma të mëdhenj financimi si:

- Fondi Shqiptar i Zhvillimit (FSHZH), mjeti kryesor kombëtar për financimin e infrastrukturës Bashkiake dhe rajonale, duke përfshirë një program shumëvjeçar me Bankën Evropiane të Investimeve që synon bashkitë veriore si Shkodra;
- Programi i Zhvillimit Rajonal në Shqipëri (RDPA), që ofron mbështetje të bazuar në grante për ekonominë lokale, turizmin, menaxhimin e burimeve natyrore dhe infrastrukturën e lehtë;
- Projekti i Bashkiave të Energjisë inteligjente (SEMP), i cili ofron auditime Bashkiake të energjisë, investime në efikasitet në shkallë të vogël dhe planifikim lokal të energjisë.

Këta mekanizma formojnë rrugët kryesore të investimeve për plotësimin e programeve të vetë Shkodrës me burime të jashtme për përshtatjen klimatike, zbutjen dhe zhvillimin lokal.

Përveç kësaj, **instrumentet ndërkombëtare të financimit** ofrojnë një rol plotësues dhe katalitik. Ato mund të zhblokojnë asistencën teknike, studimet e fizibilitetit dhe financimin koncesionar që ndihmojnë Bashkitë të përgatisin projekte të bankueshme dhe të tërheqin bashkëfinancime nga

burime kombëtare ose të BE-së. Dymbëdhjetë mekanizma relevantë ndërkombëtarë janë identifikuar për Shqipërinë, të organizuar në katër grupe:

- kredi dhe grante të bazuara në politika që mbështesin mjedisin mundësues (p.sh. Programi i Qëndrueshmërisë dhe Rritjes së Gjellbër të AFD-së, DPL e Bankës Botërore);
- lehtësitë e investimeve dhe instrumentet e financimit të përzier (KfW, WBIF, BERZH, BEI) financimi i infrastrukturës elastike, efikasitetit të energjisë dhe lëvizshmërisë urbane;
- programe të bazuara në grante për studime dhe iniciativa pilot (EUKI, IPA III, Fondi i Ballkanit Perëndimor);
- objektet shumëpalëshe klimatike (GCF, GEF, SCCF, GFDRR/CRP) që ofrojnë fonde globale për përshtatjen, transferimin e teknologjisë dhe sistemet e paralajmërimit të hershëm.

Ndër këto, katër mekanizma dallohen si më të zbatueshëm për Shkodrën në afat të shkurtër dhe të mesëm:

1. GFDRR / Programi i Qëndrueshmërisë së Qytetit (Banka Botërore) për të forcuar bazat analitike dhe institucionale për përshtatjen dhe menaxhimin e rrezikut të përmbajtjeve;
2. Financimi i KfW për efikasitetin e energjisë në ndërtesat publike për të rinovuar shkollat dhe ndërtesat administrative dhe për të ulur kostot operative;
3. WBIF (Korniza e Investimeve të BE-së për Ballkanin Perëndimor) për të siguruar bashkëfinancim në shkallë të gjerë pasi projektet të hyjnë në tubacionin kombëtar;
4. EUKI (Iniciativa Evropiane për Klimën) për të mbështetur studimet përgatitore, fushatat ndërgjegjëse dhe projektet pilot në shkallë të vogël që forcojnë kapacitetet lokale.

Këta mekanizma janë plotësues dhe jo ekskluzivë. Një qasje e sekuencuar, duke kombinuar grantet përgatitore (EUKI, CRP) me financimin e investimeve (KfW, WBIF) mund të ndihmojë Shkodrën të krijojë një rrugë koherente dhe financiarisht të qëndrueshme zhvillimi. Suksesi do të varet nga koordinimi i hershëm me ministrinë kombëtare, përfshirja efektive e projekteve Bashkiake në tubacionet kombëtare të investimeve dhe partneritetet me entitete të akredituara ndërkombëtare. Duke konsoliduar portofolin e saj të projekteve dhe duke i dhënë përparësi investimeve të pjekura dhe të rëndësishme për klimën, Shkodra mund të pozicionohet në mënyrë efektive për të shfrytëzuar mundësitë e financimit vendas dhe ndërkombëtar.

TABELA E PËRMBAJTJES

Përmbledhje ekzekutive	2
Tabela e përmbajtjes	4
Tabela e akronimeve	7
1 Programet e financimit vendor	8
1.1 Zjarri dhe Mbrojtja Civile (2022–2024)	8
1.2 Menaxhimi i ujitjes dhe kullimit (2022–2024)	8
1.3 Siguria Publike dhe Mbrojtja Civile (2026–2028)	8
1.4 Planifikimi dhe Kontrolli i Territorit dhe Mjedisit (2026–2028)	9
2 Programet kombëtare të financimit.....	10
2.1 Fondi Shqiptar i Zhvillimit (FSHZH)	10
2.2 Programi i Zhvillimit Rajonal Shqipëri (RDPA)	10
2.3 Projekti i Bashkiave të Energjisë Zgjuar (SEMP)	11
3 Pasqyrë e programeve të financimit ndërkombëtar	12
3.1 Fondi i Ballkanit Perëndimor - Koalicioni i Qeverive Kombëtare të Ballkanit Perëndimor	13
3.2 Korniza e Investimeve të Ballkanit Perëndimor - KE, CEB, BERZH, kfw, B, AFD	16
3.3 Kredi për Politikat e Zhvillimit të Qëndrueshmërisë dhe Rritjes së Gjellbër – AFD	18
3.4 Mekanizmat e financimit të ndërtesave publike me efikasitet energjetik – KfW	20
3.5 Iniciativa Evropiane për Klimën (EUKI) – GIZ	23
3.6 Instrumenti për Asistencë të Para-Anëtarësimit (IPA III) – Dritarja 3: Agjenda e Gjellbër dhe Lidhje e Qëndrueshme.....	26
3.7 Fondi i Gjellbër për Klimën - OKB.....	28
3.8 Programi i Qëndrueshmërisë së Qytetit (CRP) – Banka Botërore	32
3.9 Kredia e dytë për Qëndrueshmëri dhe Politikë për Zhvillim të Gjellbër – Banka Botërore.....	34
3.10 Fondi Special për Ndryshimet Klimatike – Fondi Global i Mjedisit nga Banka Botërore dhe OKB-ja	36
3.11 Fondi Global i Mjedisit (GEF) – Fonds pour l'Environnement Mondial	38
3.12 Mundësi të mundshme të menjëhershme për financim të jashtëm.....	41
4 Përafrimi midis veprimeve prioritare të zbutjes dhe instrumenteve të disponueshme të financimit	43
5 Përafrimi midis veprimeve prioritare të përshtatjes dhe instrumenteve të disponueshme të financimit.....	49
6 Udhërrëfyesi me faza për financimin e veprimit klimatik.....	55
7 Përfundim	57
ANEKSI 1: Buxhetet e Bashkisë së Shkodrës në lidhje me programet	59

Lista e tabelave

Tabela 1: Përshkrimi i 4 instrumenteve kryesore të financimit ndërkombëtar	13
Tabela 2: Harta e veprimeve të zbutjes me prioritet të lartë dhe instrumenteve përkatëse të financimit.....	43
Tabela 3: Harta e veprimeve zbutëse me prioritet të lartë dhe instrumenteve përkatëse të financimit	49

NN/Réf.	Ind.	Data	Shkrimtar	Veprimi
		01/10/2025	Meivis Struga	Shkrimi
		06/10/2025	Hélène Allanic	Shkrimi
		24/11/2025	Hélène Allanic	Shkrimi
		24/11/2025	Matthieu CLAUS	Korrigjimi

TABELA E AKRONIMEVE

ADF	Fondi Shqiptar i Zhvillimit
AFD	Agence Française de Développement [fr] / Agjencia Franceze e Zhvillimit [en]
BMWK	Ministria Federale Gjermane për Çështjet Ekonomike dhe Veprimin Klimatik
BMZ	Ministria Federale Gjermane për Bashkëpunim Ekonomik dhe Zhvillim
KAPAKU	Plani i Veprimit për Klimën
CEB	Banka e Zhvillimit të Këshillit të Evropës
CRP	Programi i Qëndrueshmërisë së Qytetit
DFI	Institucioni Financiar i Zhvillimit
DG AFËR	Drejtoria e Përgjithshme për Fqinjësinë dhe Negociatat e Zgjerimit
DRM	Menaxhimi i rrezikut nga fatkeqësitë
BERZH	Banka Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim
EF	Ekspertizë Francë – Agjencia franceze e bashkëpunimit teknik, Grupi AFD
EFSD+	Fondi Evropian për Zhvillim të Qëndrueshëm Plus
EIB	Banka Evropiane e Investimeve
BE	Bashkimi Evropian
EUKI	Iniciativa Evropiane për Klimën
GCF	Fondi i Gjelbër për Klimën
GEF	Instrumenti Global i Mjedisit
GFDRR	Instrumenti Global për Reduktimin dhe Rimëkëmbjen e Fatkeqësive
GHG	Gaz serrë
GIZ	Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit [DE] / Agjencia Gjermane e Zhvillimit [en]
ILO	Organizata Ndërkombëtare e Punës
IPA III	Instrumenti për Ndihmë të Para-Anëtarësimit, Faza III
KFW	Kreditanstalt für Wiederaufbau [De] / Banka Gjermane për Zhvillim [EN]
LËVIZ	Skema e Granteve të Lëvizshmërisë nën WBF
MRV	Monitorimi, raportimi dhe verifikimi
OJQ	Organizata joqeveritare
NIPAC	Koordinator Kombëtar IPA
RDPA	Programi i Zhvillimit Rajonal Shqipëri
SCCF	Fondi Special për Ndryshimet Klimatike
SEMP	Programi i Bashkiave të Energjisë Zgjuar
TA	Asistencë teknike
UNDP	Programi i Zhvillimit të Kombeve të Bashkuara
WB	Banka Botërore
WBF	Fondi i Ballkanit Perëndimor
WBIF	Korniza e Investimeve të Ballkanit Perëndimor
WPIP	Programi i Performancës dhe Investimeve të Sektorit të Ujit

1 PROGRAMET E FINANCIMIT VENDOR

Bashkia e Shkodrës ka investuar vazhdimisht në programe kritike lokale. Të dhënat nga periudha 2022-2024 pasqyrojnë angazhimin e vazhdueshëm të bashkisë për forcimin e qëndrueshmërisë, mbrojtjen e qytetarëve dhe mbështetjen e zhvillimit të qëndrueshëm lokal.

1.1 Zjarri dhe Mbrojtja Civile (2022–2024)

Ky program synon të garantojë ofrimin e shërbimeve të mbrojtjes nga zjarri dhe të sigurojë gatishmërinë për emergjencë të ndryshme në të gjithë komunën. Ai fokusohet në funksionimin e njësisë zjarrfikëse, administrimin e strukturave të mbrojtjes civile dhe aktivitetet e trajnimit për të rritur kapacitetin e gatishmërisë dhe parandalimit të komunitetit. Përveç shërbimeve tradicionale të zjarrfikësve, programi përfshin operacionet e shpëtimit malor, mbikëqyrjen e plazhit dhe evakuimin e zonave të prirura nga përmytjet, duke kontribuar në një kornizë gjithëpërfshirëse të mbrojtjes civile.

Alokimi financiar për këtë program tregon mbështetje të qëndrueshme Bashkiake, me **një buxhet fillestar për vitin 2021 prej 1.925 milionë euro**, i ndjekur nga alokimet vjetore prej **1.452 milionë euro (2022)**, **1.478 milionë euro (2023)** dhe **1.507 milionë euro (2024)**.

Megjithëse shifrat më të fundit të buxhetit i referohen ciklit 2022-2024, ky program përfaqëson një sërë përgjegjësish të vazhdueshme Bashkiake. Funksionet e mbrojtjes nga zjarri, reagimi ndaj emergjencave dhe mbrojtjes civile janë mandate të vazhdueshme sipas legjislacionit kombëtar dhe vazhdojnë përtej periudhës për të cilën janë të disponueshme të dhënat buxhetore. Asnjë vlerësim publik nuk është lëshuar për të konfirmuar arritjen e objektivave specifike.

1.2 Menaxhimi i ujitjes dhe kullimit (2022–2024)

Ky program fokusohet në menaxhimin dhe rehabilitimin e infrastrukturës ujitëse dhe kulluese brenda territorit të Shkodrës. Qëllimi i tij është të përmirësojë prodhimin bujqësor duke siguruar sisteme të besueshme të menaxhimit të ujit që parandalojnë përmytjet dhe mbështesin ujitjen e të korrave.

Aktivitetet e komunës përfshijnë ndërtimin dhe mirëmbajtjen e sistemeve të kontrollit të përmytjeve, administrimin e rrjeteve të ujitjes dhe koordinimin në nivel lokal për përdorimin e infrastrukturës.

Financiarisht, shpërndarja e programit pasqyron një angazhim të qëndrueshëm për mbështetjen bujqësore, me **442,638 Euro të alokuara në vitin 2021** dhe një buxhet të qëndrueshëm vjetor në vitet në vijim, **390,874 Euro (2022)**, **392,331 Euro (2023)** dhe **402,663 Euro (2024)**.

Këto programe ilustrjnë fokusin e dyfishtë të Bashkisë Shkodër në rezistencën ndaj fatkeqësive dhe menaxhimin e qëndrueshëm të burimeve, në përputhje me prioritetet lokale dhe kombëtare për sigurinë, mjedisin dhe mirëqenien ekonomike. Gjithashtu, këto programe u përsëritën edhe për periudhat **2023 – 2025 dhe 2024 – 2026**.

Tabela e paraqitur në Aneksin 1 pasqyron Kornizën Buxhetore Afatmesme (2026-2028) e cila përshkruan prioritetet largpamëse të investimeve të Bashkisë Shkodër. Fokusi mbetet në forcimin e kapaciteteve institucionale, përmirësimin e qeverisjes lokale dhe integrimin e qëndrueshmërisë mjedisore dhe sigurisë publike në operacionet Bashkiake.

1.3 Siguria Publike dhe Mbrojtja Civile (2026–2028)

Ky program konsolidon veprimet Bashkiake për rendin publik, sigurinë dhe mbrojtjen civile, duke theksuar masat parandaluese dhe të përgjegjshme. Ai përfshin administrimin e shërbimeve të lidhura me policinë lokale, koordinimin e ngjarjeve publike dhe masat për të rritur besimin e qytetarëve përmes qeverisjes transparente dhe të përgjegjshme. Një komponent thelbësor i programit është funksionimi i shërbimeve të zjarrit dhe emergjencave, duke përfshirë parandalimin e zjarrit,

menaxhimin e mbrojtjes civile dhe fushatat ndërgjegjësuese të bazuara në komunitet. Aktivitetet e programit janë krijuar për të siguruar një komunitet të sigurt, paqësor dhe elastik.

Alokimet buxhetore demonstrojnë një angazhim të qëndrueshëm Bashkial, me një **alokim fillestar për vitin 2025 prej 2.015 milionë euro**, i ndjekur nga **2.012 milionë euro (2026)**, **2.015 milionë euro (2027)** dhe **2.022 milionë euro (2028)**, duke ruajtur një nivel të qëndrueshëm financimi për të garantuar vazhdimësinë e shërbimit dhe gatishmërinë emergjente.

1.4 Planifikimi dhe Kontrolli i Territorit dhe Mjedisit (2026–2028)

Ky program strategjik trajton planifikimin e territorit, menaxhimin e infrastrukturës dhe qeverisjen mjedisore. Ai mbulon një gamë të gjerë ndërhyrjesh, duke përfshirë planifikimin e zhvillimit urban, infrastrukturën e transportit lokal (rrugë, ura, trotuare) dhe menaxhimin e burimeve pyjore dhe ujore brenda juridiksionit të komunës. Programi përfshin gjithashtu iniciativa për mbrojtjen e mjedisit, të tilla si ripyllëzimi, kontrolli i dëmtuesve dhe sëmundjeve dhe parandalimi i zjarreve në pyje, si dhe koordinimi i shërbimeve komunitare në lidhje me përdorimin e tokës dhe qëndrueshmërinë mjedisore.

Projeksionet buxhetore pasqyrojnë një trend në rritje të investimeve, duke filluar me **3.065 milionë euro në vitin 2025** dhe duke u rritur në mënyrë progresive në **3.487 milionë euro (2026)**, **3.772 milionë euro (2027)** dhe **3.989 milionë euro (2028)**.

Ndërsa në shërbimet publike lokale, fokusi mbetet administrimi dhe mirëmbajtja e kanaleve të ujitjes dhe kullimit për qëllime bujqësore dhe parandalimi i rasteve të përmytjeve.

2 PROGRAMET KOMBËTARE TË FINANCIMIT

2.1 Fondi Shqiptar i Zhvillimit (FSHZH)

FSHZH është mjeti qendror publik për financimin e infrastrukturës rajonale dhe lokale në Shqipëri (rrugë, ujë, turizëm, shërbime lokale), duke vepruar si krah zbatues si për fondet buxhetore kombëtare ashtu edhe për mbështetjen e donatorëve. Portofoli i saj përfshin një program të dedikuar "Infrastrukturë Lokale dhe Rajonale" me një buxhet prej 10.3 miliardë lekësh (≈90-95 milionë euro në varësi të këmbimit valutor), të fokusuar në investimet Bashkiake dhe rajonale.

Paralelisht, FSHZH është promovues i një programi shumëvjeçar me BEI-në për "Punime Infrastrukture Bashkiake në Portën e Alpeve" me deri në 100 miliardë lekë (rreth 872 milionë euro), që mbulon periudhën 2022-2028.

Një operacion i asistencës teknike të BEI-së i lidhur me këtë program synon Shqipërinë e Veriut, duke përfshirë bashkitë e Shkodrës, si fushë fokusi për përgatitjen e investimeve të qëndrueshme në infrastrukturë.

Shkodra nuk mund të aplikojë si klient i pavarur, por është drejtpërdrejt brenda fokusit gjeografik të gazsjellësit "Porta në Alpe" të FSHZH/BEI. Në terma praktikë, kjo do të thotë:

- Për përshtatje, FSHZH mund të bashkëfinancojë mbrojtjen nga përmbytjet, punimet e bregut të lumenjve dhe kullimit, rrugët elastike dhe urat e vogla, si dhe zgjidhjet e bazuara në natyrë në Liqenin e Shkodrës
- Për zbutje, të njëjtat dritare mund të mbështesin infrastrukturën urbane me karbon të ulët (rrugë, rrugë çiklizmi dhe ecje, hapësira publike, asete Bashkiake me efikasitet energjetik) nëse integrohen në programet e investimeve të FSHZH-së.

Megjithatë, të gjitha projektet duhet të jepen përparësi dhe të përgatiten me FSHZH, dhe konkurrenca me rajonet e tjera është e fortë. Financimi është i bazuar në projekte dhe kërkon fizibilitet solid, kujdes të duhur mjedisor dhe social dhe përafrim me strategjitë kombëtare.

2.2 Programi i Zhvillimit Rajonal Shqipëri (RDPA)

Programi i Zhvillimit Rajonal në Shqipëri (RDPA), i financuar nga Zvicra (SDC) dhe Austria (ADA) dhe zbatuar me FSHZH, është një program kombëtar për të reduktuar pabarazitë territoriale duke financuar projekte të zhvillimit rajonal dhe duke forcuar kuadrin institucional për politikën rajonale.

Faza IV e RDPA (2019-2023) përfshinte një skemë grantesh për Bashkit dhe bashkëpunimin ndërBashkial. Bashkëpunimi zviceran vëren se rreth 3.4 milionë euro projekte zhvillimore financohen përmes granteve, nga të cilat përfitojnë rreth 35,000 banorë në 30 Bashkia. Në vitin 2021, u lançua një paketë specifike grantesh prej 1.2 milionë euro për të mbështetur bashkitë dhe bashkëpunimin ndërBashkial midis rajoneve në Shqipëri në kuadër të "Programit për Zhvillimin e Integruar dhe të Qëndrueshëm të 100+ Fshatrave të Shqipërisë 2022–2026" të qeverisë.

Projektet e pranueshme në kuadër të kësaj skeme grantesh përfshijnë mbështetjen për potencialet turistike, ekonominë lokale, zhvillimin e kapaciteteve dhe infrastrukturën e lehtë, me ndërhyrje që pritet të përmirësojnë menaxhimin e burimeve natyrore ndër përfitimet e tjera.

- Për zbutje, grantet e RDPA-së mund të mbështesin në mënyrë indirekte turizmin me karbon të ulët, objektet e vogla me efikasitet energjetik dhe shërbimet lokale të përmirësuara në zonat dhe fshatrat rurale të Shkodrës (për shembull, rrugët e eko-turizmit, infrastruktura e vogël e qëndrueshme, iniciativa të ekonomisë qarkulluese të lidhura me turizmin...).

- Për përshtatje, komponentët e "menaxhimit të burimeve natyrore" dhe "infrastrukturës së lehtë" mund të mobilizohen për të financuar investime në shkallë të vogël të qëndrueshmërisë në fshatrat vulnerabël përreth Shkodrës (kontrolli i erozionit, punimet e vogla mbrojtëse, rrugët elastike hyrëse).

Zarfet individuale të granteve janë modeste dhe fokusohen në zhvillimin rajonal dhe jo thjesht në klimë. Shkodra gjithashtu duhet të jetë pjesë e programit "100+ fshatra" ose prioritete të ngjashme kombëtare dhe të punojë përmes FSHZH-së/Këshillave të Zhvillimit Rajonal.

2.3 Projekti i Bashkiave të Energjisë Zgjuar (SEMP)

Nisma SEMP është një program i financuar nga donatorët i zbatuar në disa bashki shqiptare, përfshirë Shkodrën, që synon të mbështesë tranzicionin drejt sistemeve energjetike lokale më efikase dhe të qëndrueshme. Programi ka një buxhet total prej 384 574 euro, nga të cilat më shumë se gjysma mbulohet nga financimi i donatorëve të jashtëm dhe 87,300 euro nga bashkëfinancimi i përfituesve. Periudha e zbatimit zgjat nga nëntori 2019 deri në dhjetor 2026. Programi zakonisht mbështet veprime të tilla si auditimet Bashkiake të energjisë, masat e efikasitetit të energjisë në ndërtesat publike ose zhvillimi i planeve lokale të menaxhimit të energjisë.

Për Shkodrën, ky përfaqëson një nga programet e pakta të konfirmuara të energjisë në nivel kombëtar tashmë aktive në bashki. Rëndësia e tij qëndron në fokusin e tij në përmirësimet operacionale (ulja e kostove Bashkiake të energjisë, monitorimi i performancës, pajtueshmëria me kërkesat e BE-së për energji) dhe mund të plotësojë instrumentet më të mëdha të financimit (për shembull, programet e rinovimit të ndërtesave publike të KfW ose infrastrukturën e energjisë së pastër WFI) duke përmirësuar gatishmërinë teknike të qytetit. Shkalla modeste dhe kërkesa për bashkëfinancim mbeten kufizime, por SEMP ofron një pikë hyrëse konkrete në përpjekjet e koordinuara kombëtare për tranzicionin e energjisë.

SEMP është kryesisht asistencë teknike dhe ngritje kapacitetesh, me mbështjellje relativisht të vogla investimesh në nivel Bashkial. Ajo duhet parë si një mundësues për projektet më të mëdha të investimeve të Shkodrës, jo si burimi kryesor i shpenzimeve kapitale.

3 PASQYRË E PROGRAMEVE TË FINANCIMIT NDËRKOMBËTAR

Ky seksion ofron një pasqyrë të mundësive të financimit ndërkombëtar që mund të mbështesin Bashkinë Shkodër në përpjekjet e saj për zbutjen dhe përshtatjen e ndryshimeve klimatike.

Ndërsa programet kombëtare dhe fondet vendase mbeten burimet kryesore dhe më të drejtpërdrejta të financimit për qeveritë lokale, zhvillimi i një kuptimi të qartë të instrumenteve ndërkombëtare është gjithashtu thelbësor.

Mekanizma të tillë nuk duhet të shihen si konkurrues me burimet kombëtare, por si një mënyrë plotësuese për të zhbllokuar levën shtesë.

Për Shkodrën, shikueshmëria mbi mundësitë ndërkombëtare mund të ndihmojë në diversifikimin e pikave të mundshme të hyrjes, parashikimin e nevojave të bashkëfinancimit dhe përgatitjen e projekteve që më vonë mund të integrohen në tubacionet kombëtare ose rajonale.

Eksplorimi i këtyre rrugëve do të thotë forcimi i qëndrueshmërisë së qytetit dhe aftësisë së tij për të mobilizuar mbështetje nga partnerë të shumtë, veçanërisht kur buxhetet kombëtare vetëm nuk mund të përmbushin plotësisht shkallën e investimeve të kërkuara për përshtatjen dhe zbutjen klimatike. Megjithatë, është e rëndësishme të mbani në mend se këto mekanizma kërkojnë navigim të kujdesshëm duke pasur parasysh kushtet e tyre të aksesit, kërkesat e bashkëfinancimit dhe ciklet e miratimit.

Kjo përmbledhje nxjerr në pah **12 instrumente ndërkombëtare** që duken potencialisht të rëndësishme dhe të mobilueshme për Shkodrën në këtë fazë. Ndiemon në qartësimin se kush janë aktorët kryesorë ndërkombëtarë, çfarë financojnë, në çfarë kushtesh dhe sa kohë zgjasin procedurat e tyre. Ai gjithashtu vë në dukje rreziqet dhe kufizimet kryesore, në mënyrë që Bashkia t'i qaset këtyre mekanizmave në mënyrë strategjike dhe reale.

Katër kategoritë kryesore të identifikuara

Peizazhi ndërkombëtar është i strukturuar rreth katër modaliteteve kryesore:

- kreditë e bazuara në politika që formojnë mjedisin mundësues
- kredi investimesh dhe lehtësira të përbashkëta për infrastrukturën
- Grante për studime dhe veprime pilot
- Objektet globale shumëpalëshe të klimës

Tabela 1: Përshkrimi i 4 instrumenteve kryesore të financimit ndërkombëtar

Kategoria	Instrumentet kryesore	Natyra	Potenciali/ Shkalla treguese	Modaliteti i aksesit financiar	Rëndësia për Shkodrën
Grante të bazuara në politika	AFD – Programi i Qëndrueshmërisë dhe Rritjes së Gjelbër (bashkëfinancuar me Bankën Botërore)	Kredi sovranë + asistencë teknike	~120 milionë euro	Bilaterale me Ministrinë e Financave	Indirekte Krijon kornizë mundësuese për planifikimin Bashkial të klimës
Programet dhe lehtësirat e investimeve	Banka e KfW për Zhvillim, WBIF, BEI, BERZH	Kredi koncesionare dhe grante të përziera	5-50 milionë euro për projekt	Përmes tubacionit kombëtar (ADF, NIPAC)	E lartë Financimi i infrastrukturës elastike, lëvizshmëria...
Mbështetje e bazuar në grante për pilotët dhe studimet	IPA III (DG NEAR), GIZ / EUKI, Fondi i Ballkanit Perëndimor	Grante për ngritjen e kapaciteteve, auditime dhe pilota në shkallë të vogël	0.02-5 milionë euro	Thirrje të hapura ose periodike	E lartë Të aksesueshme për bashkitë; ideale për përgatitjen e projektit
Objektet shumëpalëshe klimatike dhe asistencë teknike	GFDRR / CRP, Projekti DRM i Bankës Botërore, GCF, GEF	Grante të asistencës teknike ose financime koncesionare	0.5-25 milionë euro	Përmes BB ose agjencive të akredituara (UNDP, GIZ, etj.)	E lartë Mbështet hartimin e projektit, të dhënat e rrezikut dhe gatishmërinë e përshtatjes

3.1 Fondi i Ballkanit Perëndimor - Koalicioni i Qeverive Kombëtare të Ballkanit Perëndimor

Fondi i Ballkanit Perëndimor (WBF) është një organizatë ndërqeveritare e themeluar në vitin 2014 nga gjashtë qeveritë e Ballkanit Perëndimor (Shqipëria, Bosnja dhe Hercegovina, Kosova, Mali i Zi, Maqedonia e Veriut dhe Serbia).

Ai ofron thirrje vjetore për grante, thirrje të përbashkëta për projekte BE-WBF dhe skema specifike të tilla si grantet individuale të lëvizshmërisë (MOVE) ose grantet përkatëse, për të promovuar bashkëpunimin rajonal, dialogun ndërkufitar dhe kohezionin socio-ekonomik.

Objektivi kryesor i tij është forcimi i integritit dhe pajtimit rajonal përmes projekteve të vogla dhe të mesme që nxisin bashkëpunimin në kulturë, arsim, kërkim, zhvillim të qëndrueshëm, mjedis, angazhim të rinjve, barazi gjinore dhe bashkëpunim mediatik.

BB vepron si një ekuivalent rajonal i Fondit të Vishegradit (mekanizmi rajonal i granteve i krijuar në vitin 2000 nga qeveritë e vendeve të Grupit të Vishegradit: Republika Çeke, Hungaria, Polonia dhe Sllovakia), duke shërbyer si një platformë për bashkëpunim nga poshtë-lart midis institucioneve, shoqërisë civile dhe autoriteteve lokale.

Parametrat kryesorë financiarë dhe operacionalë

Zarf dhe struktura financiare

- Nuk ka zarf global për vend, fonde të alokuara përmes thirrjeve vjetore
- Për grantet vjetore, financimi maksimal është 15,000 € për projekt
- Projektet me nivele më të larta të bashkëfinancimit (të paktën 20%) janë prioritet
- Grantet e lëvizshmërisë (MOVE) janë më të vogla, plotësisht të bazuara në grante dhe nuk kërkojnë bashkëfinancim

Mbulimi dhe kushtet e përshtatshmërisë

- Hapur për të gjashtë vendet anëtare të Fondit të Ballkanit Perëndimor
- Projektet duhet të përfshijnë të paktën dy entitete nga vende të ndryshme të WBF për të siguruar bashkëpunimin rajonal.
- Kohëzgjatja e pranueshme: 3 deri në 6 muaj, duke përfshirë një periudhë përfundimtare raportimi prej 30 ditësh

Subjektet e pranueshme

- Organizatat e shoqërisë civile dhe OJQ-të
- Autoritetet publike lokale dhe rajonale
- Fondacionet, dhomat e tregtisë, shoqatat profesionale dhe shoqatat turistike
- Institucionet akademike dhe kërkimore (universitete, shkolla, biblioteka, akademi)
- Institucionet e artit dhe kulturës (muze, teatro, galeri)
- Shoqatat sportive dhe rrjetet që promovojnë kohezionin social

Përdorimet e pranueshme

- Bashkëpunimi kulturor dhe promovimi i trashëgimisë: organizimi i ekspozitave rajonale të artit, festivaleve kulturore ose programeve të shkëmbimit...
- Edukimi dhe shkëmbimi shkencor: konferenca, panairë inovacioni, forume startup dhe iniciativa për transferimin e njohurive midis universiteteve ose bizneseve
- Zhvillimi i qëndrueshëm dhe mjedisi: projekte që integrojnë praktikën e gjelbra në zhvillimin lokal, rritjen e ndërgjegjësimit për ndryshimet klimatike ose promovimin e turizmit të qëndrueshëm
- Zhvillimi ekonomik lokal: mbështetje për bashkëpunimin ndërkufitar Bashkial, përmirësimi i aftësive profesionale dhe punësueshmërisë, dhe shkëmbimi i praktikave më të mira për një qeverisje lokale transparente

Kushtet dhe pranueshmëria

- 20% bashkëfinancim i kërkuar për grantet vjetore (nuk kërkohet për grantet e lëvizshmërisë)
- Projektet duhet të demonstrojnë qartë bashkëpunimin rajonal dhe kontributin në kohezionin ndërkufitar
- Shpenzimet e pranueshme duhet të lidhen drejtpërdrejt me zbatimin dhe të kryhen gjatë periudhës së projektit
- Vlerësimi i paraqitjes bazuar në nivelin e bashkëpunimit, ndikimin dhe përshtatshmërinë e buxhetit. Nënshkrimi i kontratës ndodh afërsisht 2-3 muaj pas afatit të dorëzimit.
- Përfituesit duhet të dorëzojnë një raport përfundimtar, dëshmi të bashkëfinancimit dhe dokumentacion ligjor

Koncesionaliteti

- Mekanizëm mbështetës plotësisht i bazuar në grante. Nuk ka kredi ose garanci.
- Kërkon bashkëfinancim për shumicën e programeve, duke forcuar pronësinë lokale dhe qëndrueshmërinë.

Zbatimi

- Menaxhohet drejtpërdrejt nga Sekretariati i WBF në koordinim me qeveritë pjesëmarrëse
- Nuk ka prokurim publik: shpërndarja pason një thirrje konkurruese për propozime. Procesi i vlerësimit përfshin shqyrtimin nga stafi i WBF dhe miratimin përfundimtar bazuar në ndikimin dhe cilësinë e bashkëpunimit rajonal.
- Modalitetet e zbatimit dhe prioritetet tematike përditësohen çdo vit në varësi të thirrjeve të reja, e fundit është Thirrja e 7-të Vjetore me afat dorëzimi që ishte shkurt 2025

Rëndësia për Bashkinë e Shkodrës

Për Shkodrën, Fondi i Ballkanit Perëndimor mund të shërbejë si një mekanizëm i kufizuar por i dobishëm për të mbështetur projekte të vogla, jo-infrastrukturore që promovojnë bashkëpunimin me bashkitë fqinje ose organizatat e shoqërisë civile në rajon. Duke pasur parasysh madhësinë e tij modeste financiare (deri në 15,000 € për projekt) dhe fokusin e saj tematik në arsim, kulturë, rritjen e ndërgjegjësimit dhe zhvillimin e qëndrueshëm, WBF nuk është projektuar për investime të mëdha të përshtatjes ose zbutjes së klimës.

Megjithatë, ai mbetet i rëndësishëm si një instrument i butë për të plotësuar burime më të mëdha financimi.

Për shembull, Shkodra mund të përdorë një projekt të WBF për të nisur fushata ndërgjegjëse, për të organizuar seminare rajonale mbi qëndrueshmërinë urbane ose turizmin e qëndrueshëm, ose për të ndërtuar partneritete që më vonë do të lehtësojnë aksesin në programet e investimeve të tipit BE ose WBIF.

Kërkesa për bashkëfinancim prej 20% dhe bashkëpunim ndërkufitar mund të përfaqësojë një kufizim praktik për një komunë me burime të kufizuara, por procesi administrativ është relativisht i lehtë në krahasim me donatorët e tjerë ndërkombëtarë.

Pikat e vëmendjes

Grantet e WBF janë modeste, rrallë i kalojnë 15,000 €. Prandaj ato nuk janë të përshtatshme për projekte të mëdha infrastrukturore ose investimi, por për iniciativa të vogla bashkëpunimi, ndërgjegjësimi ose kërkimi. Periudhat e zbatimit janë të shkurtra (nga tre deri në gjashtë muaj) gjë që kufizon mundësinë e kryerjes së aktiviteteve komplekse ose afatgjata. Për më tepër, projektet duhet të përfshijnë partnerë nga disa vende të Ballkanit Perëndimor, pasi bashkëpunimi ndërkufitar është një kriter kyç i përzgjedhjes. Projektet lokale pa dimension rajonal kanë më pak shanse suksesi.

3.2 Korniza e Investimeve të Ballkanit Perëndimor - KE, CEB, BERZH, KfW, B, AFD

Korniza e Investimeve për Ballkanin Perëndimor (WBIF) është një iniciativë e përbashkët e Komisionit Evropian, Bankës së Zhvillimit të Këshillit të Evropës (CEB), Bankës Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim (BERZH), KfW, Bankës Botërore dhe donatorëve të tjerë dypalësh.

Ai synon të mbështesë investimet strategjike në Ballkanin Perëndimor në sektorë kyç si energjia, mjedisi, transporti, infrastruktura sociale dhe digjitalizimi, si dhe zhvillimi i sektorit privat.

WBIF kombinon grantet (Joint Grant Facility) dhe kreditë (Joint Lending Facility) në paketa të përziera financimi për projekte infrastrukturore në shkallë të gjerë. Ai shërben si një gur themeli i Planit Ekonomik dhe të Investimeve të BE-së për Ballkanin Perëndimor, duke lehtësuar përafrimin midis reformave strukturore, projekteve infrastrukturore dhe mobilizimit financiar rajonal.

Parametrat kryesorë financiarë dhe operacionalë

Zarfi dhe struktura financiare

- Nuk ka madhësi formale minimale ose maksimale, por projektet janë përgjithësisht "të shkallës së konsiderueshme".
- Struktura e financimit: përzierja e granteve dhe kredive koncesionare, duke kombinuar mbështetjen e granteve të BE-së me bashkëfinancimin nga institucionet financiare ndërkombëtare
- Shembujt e madhësisë së investimeve ndryshojnë nga infrastruktura kombëtare deri te rrjetet ndërkufitare të energjisë dhe transportit

Normat e bashkëfinancimit dhe mbulimit (sipas sektorëve)

- Hekurudhat (përfshirë sinjalizimin dhe telekomunikacionin): 50%
- Rrugët dhe teknologjitë e transportit dixhital: 40%
- Sistemet e transportit të shpejtë urban: 40%
- Rrugët ujore të brendshme dhe portet lumore: 50%
- Portet detare: 50%
- Ndërlidhjet, transporti/shpërndarja, elektrifikimi: 20%
- Rehabilitimi i energjisë së rinovueshme dhe hidrocentraleve: deri në 30%
- Efikasiteti i energjisë në ndërtesa (përfshirë REEP): 30%
- Mjedisi dhe klima: 70%
- Digjitalizimi: 30%
- Kapitali njerëzor (arsimi, shëndetësia, përfshirja): 30%

Subjektet e pranueshme

Qeveritë kombëtare, agjencitë publike dhe operatorët e infrastrukturës nga vendet kandidate ose kandidate potenciale të Ballkanit Perëndimor. Çdo vend përfaqësohet nga Koordinator i tij Kombëtar IPA (NIPAC), përgjegjës për paraqitjen e projekteve të pranueshme në tubacionin WFI.

Përdorimet e pranueshme dhe shembujt e projekteve të mbështetura

- Projekte strategjike investimesh që rrisin konkurrencën, rritjen dhe krijimin e vendeve të punës përmes studimeve të fizibilitetit dhe mjedisit, punimeve dhe pajisjeve infrastrukturore dhe iniciativave të zhvillimit të sektorit privat

Shembujt përfshijnë:

- Rehabilitimi i infrastrukturës ekzistuese të transportit
- Objektet e ruajtjes së energjisë për të përsheptuar vendosjen e rinovueshme
- Rehabilitimi dhe modernizimi i hidrocentraleve
- Bimët
- Digjitalizimi i rrjeteve të transmetimit dhe shpërndarjes së energjisë
- Qendrat e të dhënave për qëndrueshmëri kibernetike
- Investime për përmirësimin e efikasitetit të energjisë dhe digjitalizimin në infrastrukturën arsimore dhe shëndetësore

Kushtet dhe përshtatshmëria

Projektet duhet:

- Përputhja me prioritetet e anëtarësimit në BE dhe Agjendës së Gjelbër, duke demonstruar kontribut të qartë në rritjen e qëndrueshme, lidhjen rajonale ose qëllimet e dekarbonizimit
- Të përfshihet zyrtarisht në tubacionin kombëtar të investimeve të koordinuar nga Koordinator i Kombëtar IPA (NIPAC), duke siguruar miratimin e qeverisë dhe përshtatshmërinë për rishikimin e WBIF
- Plotësoni kriteret sektoriale të përshtatshmërisë, veçanërisht në energji, mjedis, transport, infrastrukturë dixhitale ose zhvillimin e kapitalit njerëzor.

Afati kohor i përpunimit

- Grantet e asistencës teknike: rreth 3 muaj, që mbulojnë shqyrtimin, vlerësimin nga institucionet financiare ndërkombëtare (IFI) dhe validimin e Komitetit Drejtues.
- Grantet e investimeve: në mënyrë tipike, më pak se një vit, duke përfshirë vlerësimin, rishikimin e Grupit të Financuesve të Projektit (PFG) dhe miratimin përfundimtar nga Komisioni Evropian

Koncesionaliteti

Grantet kombinohen me kredi koncesionare IFI nën struktura financiare të përziera.

Zbatimi

- Operacionet e granteve miratohen dhe mbikëqyren nga Komiteti Drejtues i WBIF, përgatiten dhe ndiqen nga Grupi i Koordinimit të Donatorëve. Mbështetja administrative, teknike dhe logjistike ofrohet nga Sekretariati i WFI.
- Vendimi hyn në fuqi pasi të lëshohet njoftimi zyrtar i dhënies së grantit.

Rëndësia për bashkinë e Shkodrës

Në rastin e Shkodrës, WBIF ofron qasje potenciale në programe investimesh rajonale dhe kombëtare në shkallë të gjerë, veçanërisht në eficiencën e energjisë, ujin dhe infrastrukturën urbane. Megjithatë, qasja është rreptësisht indirekte, bashkitë nuk mund të aplikojnë në mënyrë të pavarur.

Nëse Shkodra identifikon projekte të pjekura në përputhje me prioritetet kombëtare të investimeve (kullimi i gjelbër urban, rezistenca ndaj përmbytjeve ose ndërtesa publike me efikasitet energjetik...), ajo mund t'i pozicionojë ato për përfshirje në tubacionin WBIF të Shqipërisë, ndoshta me mbështetje të asistencës teknike për studime fizibiliteti.

Duke pasur parasysh normat e larta të bashkëfinancimit në sektorin e mjedisit (deri në 70%), WBIF mund të zvogëlojë ndjeshëm presionin financiar mbi qytetin, duke siguruar përafrim të fortë me strategjitë kombëtare dhe gatishmëri për të respektuar standardet e prokurimit dhe monitorimit të IFI.

Në këtë mënyrë, duke konsideruar një bashki të mesme si Shkodra, WBIF është më e rëndësishme për infrastrukturën e bashkëfinancuar ose të përbashkët rajonale, jo për veprime të vogla të pavarura. Partneritetet me Fondin Shqiptar të Zhvillimit ose ministritë e linjës do të ishin thelbësore për të shfrytëzuar në mënyrë efektive këtë mekanizëm.

Pikat e vëmendjes

Objekti synon investime strategjike në shkallë të gjerë dhe jo projekte të pavarura lokale, që do të thotë se iniciativat më të vogla duhet të integrohen në programet kombëtare ose rajonale. Qeverisja e saj përfshin institucione të shumta që rezultojnë në cikle të gjata përgatitjeje dhe miratimi. Pranohen vetëm projekte teknikisht të pjekura dhe të gatshme për prokurime, duke e bërë përafrimin e hershëm me portofolin kombëtar të WBIF të Shqipërisë thelbësor për përfitimin e Shkodrës

3.3 Kredi për Politikën e Zhvillimit të Qëndrueshmërisë dhe Rritjes së Gjelbër – AFD

Ky program mbështet tranzicionin e Shqipërisë drejt zhvillimit të gjelbër dhe elastik, duke ndihmuar qeverinë të integrojë objektivat klimatike dhe mjedisore në politikat kombëtare.

Ai fokusohet në forcimin e kornizave institucionale, legjislativë dhe financiare të nevojshme për të përshpejtuar tranzicionin energjetik të vendit, për të përmirësuar qëndrueshmërinë ndaj klimës dhe për të siguruar menaxhim të qëndrueshëm të burimeve. E koordinuar me Bankën Botërore, kjo kredi është pjesë e një qasjeje të koordinuar midis të dy institucioneve për të ndihmuar Shqipërinë të përmbushë angazhimet e saj në Axshtendën e Gjelbër të BE-së dhe të përgatitet për investimet e ardhshme klimatike.

Parametrat kryesorë financiarë dhe operacionalë

Zarfi financiar (kontributi i AFD):

- Kredi koncesionare sovranë prej 120 milionë eurosh, miratuar në vitin 2024, duke ofruar mbështetje buxhetore për Qeverinë e Shqipërisë për reformat e saj të gjelbërta dhe të qëndrueshmërisë

- 0.8 milionë euro grant i asistencës teknike, i zbatuar nga Expertise France, për të forcuar kapacitetet institucionale, monitorimin e politikave dhe sistemet e të dhënave
- Banka Botërore bashkëfinancon operacionin përmes një kredie politike prej 110.8 milionë eurosh, në përputhje me të njëjtën matricë reformash
- Të dy institucionet koordinojnë dialogun e politikave për të siguruar koherencë midis mbështetjes financiare dhe sekuencës së reformave

Mbulimi:

- Financimi mund të mbulojë deri në 100% të masave të pranueshme reformuese në nivel sovran
- Disbursimet janë të bazuara në rezultate, publikohen pasi të arrihen piketa specifike të politikave (ligje, dekrete, korniza operacionale)

Subjektet e pranueshme:

- Qeveria e Shqipërisë, e përfaqësuar nga Ministria e Financave si huamarrës.
- Ministritë e linjës, veçanërisht Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë, janë përgjegjëse për zbatimin e masave të energjisë, klimës dhe mjedisit

Përdorimet e pranueshme:

- Reformat legjislativë dhe rregullatore në efikasitetin e energjisë, energjinë e rinovueshme dhe menaxhimin e mbetjeve
- Forcimi institucional dhe krijimi i organeve të reja si Operatori i Energjisë së Rinovueshme
- Përmirësimet e qeverisjes klimatike, duke përfshirë krijimin e një sistemi kombëtar MRV (*Monitorim, Raportim dhe Verifikim*) për emetimet e GHG
- Ngritja e kapaciteteve dhe mekanizmat e koordinimit të politikave nëpër ministri

Modalitetet e zbatimit:

- Disbursimet janë të lidhura me miratimin e reformave kryesore legjislativë dhe rregullatore, dhe jo me projekte individuale investimi
- Rishikimet vjetore mbahen së bashku nga AFD dhe Banka Botërore për të monitoruar progresin dhe për të autorizuar këste të mëvonshme

Koncesionaliteti:

- Kredia AFD përfiton nga kushte të favorshme financiare, duke përfshirë maturimin e zgjatur dhe normat e interesit nën tregun.
- Komponenti i grantit (TA) është i parimbursueshëm dhe fokusohet në mbështetjen e zbatimit të reformave.

Rëndësia për bashkinë e Shkodrës

Edhe pse bashkitë si Shkodra nuk janë përfitues të drejtpërdrejtë të kredisë së FSHF-së, ato megjithatë mund të nxjerrin avantazhe të konsiderueshme indirekte nga reformat që mbështet. Masat e politikave të financuara në kuadër të DPL Qëndrueshmëri dhe Rritje e Gjellbër do të kontribuojnë në një kornizë kombëtare më koherente për efikasitetin e energjisë, zhvillimin e energjisë së rinovueshme dhe

përshtatjen ndaj klimës, tre fusha që janë në thelb të strategjisë lokale të Shkodrës për përshtatjen dhe zbutjen e ndryshimeve klimatike. Asistenca teknike e zbatuar nga Expertise France pritet të prodhojë mjete metodologjike, sisteme të dhënash dhe udhëzime institucionale që Bashkit mund të përdoren më vonë kur përgatitin projektet ose studimet e tyre të fizibilitetit. Në këtë mënyrë, edhe pse DPL nuk financon drejtpërdrejt iniciativat Bashkiake, ajo krijon mjedisin mundësues të nevojshëm për qytete si Shkodra për të aksesuar investime në shkallë më të madhe përmes instrumenteve si WBIF, KfW ose BERZH Green Cities.

Pikat e vëmendjes

Qasja në këtë program është indirekte, pasi të gjitha fondet kanalizohen përmes Ministrisë së Financave, duke mos lënë asnjë dritare të drejtpërdrejtë për bashkitë. Për shkak se disbursimet janë të kushtëzuara nga arritjet e politikave dhe jo nga zbatimi i projektit, ndikimi i programit do të bëhet i dukshëm vetëm në afat të mesëm, pasi reformat kombëtare përkthehen progresivisht në përfitime lokale. Për të shfrytëzuar sa më shumë këto mundësi, Shkodra do të duhet të mbajë koordinim të ngushtë me autoritetet kombëtare, duke siguruar që ato të mbeten në linjë me axhendën në zhvillim të reformave dhe të pozicionuara për të përfutur nga rezultatet e saj.

Instrumentet më të gjera të financimit të AFD

Përtej instrumentit FB-PP të përmendur tashmë, AFD vë në dispozicion edhe një gamë më të gjerë mjedesh financimi në Shqipëri dhe në Ballkanin Perëndimor. Këto përfshijnë kredi të bazuara në politika, të tilla si:

- Operacioni që mbështet reformat e qëndrueshmërisë dhe zhvillimit të gjelbër të zbatuara në nivel kombëtar
- Kreditë për investime që AFD vendos në rajon për të mbështetur infrastrukturën, energjinë dhe shërbimet urbane
- Grantet e asistencës teknike të kanalizuar përmes Expertise France, të cilat përdoren për forcimin e institucioneve dhe përgatitjen e projekteve

Këto instrumente përbëjnë një kuti më të gjerë mjedesh të FSHF-së që mund të mobilizohet me zhvillimin e projekteve dhe gatishmërinë institucionale të Shkodrës.

3.4 Mekanizmat e financimit të ndërtesave publike me efikasitet energjetik – KfW

Banka Gjermane për Zhvillim (KfW) ofron financim të bazuar në projekte për të mbështetur investimet në infrastrukturën ekonomike dhe sociale, mbrojtjen e mjedisit dhe menaxhimin e burimeve natyrore në vendet partnere, përfshirë Shqipërinë. Qasja është kryesisht dypalëshe, e negociuar drejtpërdrejt midis KfW dhe qeverisë shqiptare, dhe fokusohet në projekte konkrete investimi dhe jo në kredi të bazuara në politika.

Financimi kombinon kreditë dhe grantet për investime për të mbuluar punët dhe asistencën teknike, shpesh në bashkëfinancim me partnerë të tjerë ndërkombëtarë si BE, Banka Botërore ose BERZH.

Portofoli i KfW në Shqipëri synon tre fusha prioritare:

- Energjia (efikasiteti i energjisë dhe energjia e rinovueshme),
- Infrastruktura Bashkiake (ujë, ujëra të zeza, menaxhimi i mbetjeve të ngurta)
- Zhvillimi i qëndrueshëm ekonomik (nxitja e punësimit dhe trajnimi profesional)

Mekanizmi i KfW ofron financim të përzier, duke kombinuar kreditë koncesionare dhe komponentët e mundshëm të granteve. Komponenti kryesor është një kredi koncesionare sovranë e financuar nga burimet buxhetore të BMZ dhe e menaxhuar nga KfW. Kreditë janë sovranë: Ministria e Financave nënshkruan si huamarrëse dhe mund t'u japë hua enteve publike (ministri, agjenci ose Bashkia).

Grantet mund t'u jepen drejtpërdrejt entiteteve kombëtare ose lokale për asistencë teknike (studime fizibiliteti, ngritje kapacitetesh, ekspertizë e jashtme...), projekte pilot, bashkëfinancim me donatorë të BE-së ose donatorë të tjerë ndërkombëtarë. Ai synon të ndihmojë Bashkiat dhe agjencitë kombëtare të investojnë në infrastrukturën e kursimit të energjisë duke reduktuar kostot operacionale dhe emetimet.

Parametrat kryesorë financiarë dhe operacionalë

Zarfi dhe struktura financiare

- Nuk ka zarf të përgjithshëm fiks për Shqipërinë: financimi në nivel projekti negociohet në mënyrë dypalëshe
- Për projektet e kaluara në Shqipëri, shumat varionin nga 0.5 deri në 23 milionë euro në varësi të shkallës dhe sektorit të projektit
- Për shembull, një kredi prej 20 milionë eurosh u nënshkrua për një projekt për përmirësimin e sigurisë së digave, e plotësuar me një grant prej 320,000 eurosh për financimin e studimeve dhe asistencës teknike (2015). Struktura të ngjashme financiare priten për programet e efikasitetit të energjisë në ndërtesat publike, duke kombinuar kreditë koncesionare sovranë dhe mbështetjen teknike të financuar nga grantet

Mbulimi

- KfW zakonisht funksionon sipas një logjike bashkëfinancimi. Kreditë e KfW në përgjithësi mbulojnë 70-85% të kostove totale të pranueshme të projektit, në varësi të kapacitetit kombëtar të bashkëfinancimit. Financimi i mbetur mund të vijë nga kontributet e buxhetit kombëtar, bashkëfinancimi Bashkial ose donatorë të tjerë
- Pjesa e kredisë kundrejt grantit varet nga prioritetet sektoriale dhe koordinimi i donatorëve

Subjektet e pranueshme

- Qeveria e Shqipërisë, e përfaqësuar nga Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë ose institucione të tjera relevante kombëtare
- Bashkitë, si përfitues përfundimtarë, mund të marrin pjesë përmes nënprojekteve të integruara në kornizat kombëtare ose të menaxhuara nga FSHZH

Përdorimet dhe shembujt e pranueshëm të projekteve të mbështetura

- Rehabilitimi me efikasitet energjetik i ndërtesave publike, duke përfshirë izolimin, zëvendësimin e dritareve, sistemet e ngrohjes dhe ndriçimit
- Energjia dhe klima: projektet e efikasitetit të energjisë dhe energjisë së rinovueshme, si rehabilitimi i rezidencave studentore dhe modernizimi i hidrocentraleve (HEC Fierza).
- Infrastruktura Bashkiake:
 - Studime fizibiliteti për deponitë sanitare rajonale (Vlorë),
 - Programet e ujësjellësit rural (Ujësjellësi në zonat rurale III – IAP 2013),

- Hartimi dhe mbikëqyrja e detajuar për Programin e Performancës dhe Investimeve të Sektorit të Ujit (WPIP) sipas kornizave WBIF dhe IPA
- Ndërlidhjet ndërkufitare të energjisë: projektimi dhe grantet e investimeve për linjën 400 kV Shqipëri-Maqedoni e Veriut (bashkëfinancuar nga WBIF)
- Krijimi i një fondi të garancisë së kredisë rurale

Kushtet dhe përshtatshmëria

- Projektet duhet të përfshihen në marrëveshjet dypalëshe të financimit midis qeverisë shqiptare dhe KfW.
- Aplikantët duhet të respektojnë standardet mjedisore, sociale dhe qeverisëse të KfW (ESHS, konventat e ILO-s, anti-korrupsion).
- Rregullat e prokurimit kërkojnë:
 - Një deklaratë e nënshkruar e angazhimit,
 - Dëshmi e përvojës dhe kapacitetit financiar,
 - Pajtueshmëria me tenderin konkurrues dhe transparent,
 - Përgatitja e planit të prokurimit që mbulon të paktën 18 muajt pas miratimit të financimit, në varësi të "Asnjë kundërshtim" të KfW-së.
- Dokumentacioni duhet të mbahet për të paktën gjashtë vjet dhe subjektet i nënshtrohen auditimeve dhe sanksioneve kombëtare/të BE-së nëse është e aplikueshme

Koncesionaliteti

- Kushtet koncesionare të financimit sovran
- Përfshin komponentë të financuar nga grante për studime përgatitore dhe asistencë teknike
- Natyra koncesionare e kredisë rezulton në kushte më të favorshme shlyerjeje në krahasim me huamarrjen e bazuar në treg

Zbatimi

- Programi zbatohet sipas marrëveshjeve dypalëshe midis KfW dhe Qeverisë së Shqipërisë
- Projektet identifikohen gjatë negociatave dypalëshe: qeveria gjermane përcakton tavanin e financimit që do të angazhohet. Nënshkruhet një marrëveshje financimi ndërqeveritare, ku përcaktohen kushtet e kredisë dhe/ose grantit. Pasi të miratohet, KfW nënshkruan një marrëveshje financimi me agjencinë zbatuese (ministri, komunë ose operatorin).

Rëndësia për bashkinë e Shkodrës

KfW përfaqëson një partner dypalësh të besueshëm dhe me përvojë të aftë për të mbështetur projektet e infrastrukturës dhe tranzicionit të energjisë që përputhen me strategjinë e qytetit për ndryshimet klimatike.

Korniza ekzistuese e bashkëpunimit midis KfW dhe Shqipërisë i ofron bashkisë një kanal për të integruar projektet e veta infrastrukturore (rinovimi energjetik i shkollave ose objekteve publike...) brenda programeve kombëtare të financimit të koordinuara nga Fondi Shqiptar i Zhvillimit (FSHZH).

Përveç kësaj, komponenti i asistencës teknike të financuar nga grantet mund të ndihmojë Shkodrën të ketë qasje në ekspertizë të jashtme për studime fizibiliteti, vlerësime mjedisore ose mbikëqyrje të projektit, duke përmirësuar kështu gatishmërinë e projektit dhe përputhshmërinë me standardet ndërkombëtare.

Duke pasur parasysh shembullin e mbulimit prej 70% të projekteve të KfW dhe mundësinë e bashkëfinancimit me instrumentet e BE-së ose Bankës Botërore, ky mekanizëm ofron një rrugë efikase për mobilizimin e burimeve të përziera për strategjinë e investimeve klimatike të qytetit.

Kërkesat administrative dhe të prokurimit janë rigorozë, shpesh kërkojnë ekspertizë të jashtme dhe faza të gjata përgatitore përpara disbursimit. Për më tepër, ndërsa kreditë dhe grantet koncesionare të KfW janë tërheqëse, madhësia dhe kompleksiteti i procedurave mund të vonojnë zbatimin, duke e bërë këtë instrument më të përshtatshëm për programe Bashkiake të përgatitura mirë dhe në shkallë të gjerë sesa për projekte të vogla ose të zbatueshme me shpejtësi.

Pikat e vëmendjes

Qasja në fondet e KfW është e tërthortë: Bashkia nuk mund të aplikojë në mënyrë autonome, pasi të gjitha operacionet kanalizohen përmes marrëveshjeve sovraane me Ministrinë e Financave. Prandaj, projektet duhet të përputhen me prioritetet kombëtare dhe të paraqiten përmes FSHZH-së ose ministrive përkatëse gjatë negociatave dypalëshe.

Ndërsa financimi i KfW është teknikisht i fuqishëm dhe financiarisht i dobishëm, kërkon përgatitje të fortë, veçanërisht në prokurimin, pajtueshmërinë dhe dokumentacionin. Vonesa mesatare gjashtëmujore e udhëzimit zbatohet vetëm pas dorëzimit të një dosjeje të plotë dhe zbatimi i plotë i projektit zakonisht përfshin disa vite.

Për shkak se KfW gjithnjë e më shumë plotëson kreditë me komponentë të asistencës teknike të financuara nga grantet, madhësia e projektit mund të jetë e kufizuar, por këto grante mbeten të vlefshme për të nisur projekte të prekshme dhe të përhapura në përputhje me qëllimet kombëtare dhe Bashkiake të klimës.

3.5 Iniciativa Evropiane për Klimën (EUKI) – GIZ

Iniciativa Evropiane për Klimën (EUKI) është një instrument financimi i Ministrisë Federale Gjermane për Çështjet Ekonomike dhe Veprimin Klimatik (BMWK), i zbatuar nga GIZ.

Ai përbën një gur themeli të bashkëpunimit ndërkombëtar të Gjermanisë për klimën, duke synuar forcimin e dialogut dhe bashkëpunimit në të gjithë Evropën për veprim efektiv klimatik.

EUKI promovon shkëmbimin e njohurive, zbatimin e përbashkët të projekteve dhe krijimin e rrjeteve ndërkufitare të aktorëve të klimës. Ai fokusohet në zbutjen dhe ngritjen e kapaciteteve dhe jo në infrastrukturën në shkallë të gjerë, duke e bërë atë veçanërisht të aksesueshme për Bashkiat, shoqërinë civile dhe institucionet kërkimore.

Programi funksionon përmes dy mekanizmave plotësues:

- **Qasja nga poshtë-lart (thirrje për ide projektsh)**
Thirrjet vjetore të hapura përmes të cilave aplikantët paraqesin koncepte inovative të projekteve, propozimet e përzgjedhura më pas ftohen të paraqesin aplikime të plota
- **Qasja nga lart-poshtë (Kontratat e Shërbimit)**
Tenderët e porositur drejtpërdrejt nga BMWK për prioritate specifike të politikave, të tilla si kapja e karbonit, lëvizshmëria e qëndrueshme ose integrimi i rinovueshëm.

Shqipëria dhe Ballkani Perëndimor janë të pranueshëm në mënyrë eksplicite sipas EUKI. Të paktën 50% e buxhetit vjetor të EUKI-së drejtohet në Evropën Qendrore dhe Lindore, Ballkanin Perëndimor dhe Shtetet Baltike.

Parametrat kryesorë financiarë dhe operacionalë

Zarfi dhe struktura financiare

- EUKI financon projekte midis 120,000 dhe 1 milion euro, në varësi të ambicies së projektit, madhësisë së partneritetit dhe ndikimit të pritshëm në klimë

Mbulimi

- Vendet e pranueshme përfshijnë të gjitha shtetet anëtare të BE-së dhe vendet kandidate ose potenciale kandidate në BE (Shqipëria, Bosnja dhe Hercegovina, Kosova, Mali i Zi, Maqedonia e Veriut, Serbia).
- Projektet duhet të përfshijnë të paktën dy vende pjesëmarrëse, duke siguruar një dimension të bashkëpunimit rajonal dhe potencial të ndër-mësimit.

Subjektet e pranueshme

- Autoritetet publike lokale dhe rajonale
- Organizatat joqeveritare (OJQ) dhe ndërmarrjet jofitimprurëse
- Universitetet, shkollat dhe institucionet kërkimore
- Aplikantët duhet të jenë të vendosur ligjërisht në një vend anëtar të BE-së ose vend partner të kualifikuar dhe të demonstrojnë kapacitet adekuat menaxhues administrativ dhe financiar

Përdorimet e pranueshme dhe shembujt e projekteve të mbështetura

- Promovimi i energjisë së rinovueshme dhe efikasitetit të energjisë (zgjidhje pilot, fushata ndërgjegjësimi ose udhërrëfyes strategjike). Për referencë, projekti RenewStart (që përfshin Shqipërinë, Poloninë, Lituaninë dhe Bullgarinë) mori fonde nga EUKI për të promovuar integrimin e hidrogjenit dhe energjisë së rinovueshme, duke ilustruar natyrën transnacionale dhe të orientuar drejt teknologjisë së programit
- Mbështetje për masat e reduktimit të CO₂ dhe iniciativat e tranzicionit të drejtë, duke përfshirë trajnimin dhe komponentët lokalë të punësimit
- Zhvillimi i mjeteve edukative dhe komunikuese mbi ndryshimet klimatike dhe qëndrueshmërinë
- Përgatitja e studimeve të fizibilitetit dhe para-investimit për projektet e ardhshme të zbutjes
- Aktivitetet e rrjetëzimit transnacional që nxisin mësimin nga kolegët midis qyteteve të BE-së dhe Ballkanit

Kushtet dhe përshtatshmëria

- Çdo projekt duhet të përfshijë të paktën dy vende në bashkëpunim
- Aplikantët duhet të justifikojnë potencialin për reduktimin ose shmangien e GHG, duke ofruar metoda transparente dhe të besueshme vlerësimi
- Projektet duhet të demonstrojnë shkallëzueshmëri, potencialin për të zgjeruar qasjet e suksesshme përtej fazës pilot
- EUKI përjashton projektet e fokusuara kryesisht në investimet në infrastrukturë, energjinë bërthamore ose veprimet vetëm për përshtatje
- Propozimet i nënshtrohen një procesi përzgjedhjeje me dy hapa: dorëzimi i një shënimi koncepti, propozimi i plotë pas përzgjedhjes paraprake

Koncesionaliteti

- Instrument plotësisht i bazuar në grant (pa shlyerje)
- Bashkëfinancimi është opsional, por mund të rrisë konkurrencën e projekteve, veçanërisht për partneritetet shumë-vendëshe

Modalitetet e zbatimit

- Për thirrjet nga poshtë lart: marrëveshjet e drejtpërdrejta të grantit të nënshkruara midis GIZ (mandatuar nga BMWK) dhe aplikantit kryesor të projektit
- Për kontratat e shërbimeve nga lart-poshtë: procedurat e prokurimit publik të menaxhuara drejtpërdrejt nga BMWK
- Faza e vlerësimit zgjat 4-8 javë pas dorëzimit, me fillimin e projektit me nënshkrimin e marrëveshjes së grantit
- Projektet zakonisht zgjasin 12-24 muaj, në varësi të fushëveprimit të tyre dhe rezultateve të pritshme

Rëndësia për bashkinë e Shkodrës

EUKI ofron një mundësi potencialisht të vlefshme, por selektive për të hyrë në financimin ndërkombëtar të klimës.

Struktura e tij plotësisht e bazuar në grante është në përputhje me kapacitetin e kufizuar fiskal të qytetit, pasi nuk kërkon bashkëfinancim ose borxh. Programi mund të shërbejë kështu si një levë e parë për të zhvilluar veprime demonstrative në shkallë të vogël në përshtatje ose zbutje (studime fizibiliteti, projekte pilot të rinovimit ose fushata ndërgjegjësimi mbi tranzicionin e energjisë...)

Megjithatë, ndërsa formati i EUKI-t është i përshtatshëm financiarisht, shtrirja e tij strategjike mund të jetë më e ngushtë se nevojat kryesore të investimeve të Shkodrës. EUKI financon kryesisht masa të buta (studime, projekte pilot ose rrjete bashkëpunimi...) në vend të infrastrukturës ose punëve të përshtatjes në shkallë të gjerë. Kjo do të thotë se megjithëse mund të ndihmojë në përgatitjen e terrenit për investime të ardhshme (për shembull, duke prodhuar studime fizibiliteti ose zgjidhje testimi), nuk

mund të financojë drejtpërdrejt projekte të mëdha urbane si sistemet e kullimit ose mbrojtjen nga përmbytjet.

Megjithatë, për një bashki si Shkodra që kërkon të ndërtojë bazën e saj teknike dhe partneriteti, EUKI mund të veprojë si një përshpejtues i ngritjes së kapaciteteve, veçanërisht kur kombinohet me instrumente të tjera si KfW ose WBIF në fazat e mëvonshme.

Pikat e vëmendjes

EUKI mbetet një instrument fleksibël dhe plotësisht i bazuar në grante, por disa kufizime dhe pika vigjilencë duhet të merren parasysh. Konkurrenca për financim është e lartë, pasi çdo thirrje tërheq aplikantë të shumtë nga e gjithë Evropa. Prandaj, suksesi varet nga cilësia e dizajnit të projektit, shkalla e inovacionit dhe forca e partneriteteve të krijuara. Përveç kësaj, fokusi i EUKI nuk është në investime në infrastrukturë, por në projekte përgatitore, arsimore ose pilot, që do të thotë se nuk mund të financojë drejtpërdrejt ndërtim ose përshtatje në shkallë të gjerë.

Projektet e orientuara drejt zbutjes duhet të paraqesin gjithashtu një metodologji të qartë dhe transparente për llogaritjen e reduktimeve të tyre të mundshme të gazeve serrë, e cila shpesh kërkon mbështetje teknike të specializuar. Për më tepër, EUKI kërkon rreptësisht bashkëpunim transnacional: projektet duhet të përfshijnë të paktën dy vende partnere për t'u kualifikuar. Së fundi, kapaciteti i fortë administrativ dhe menaxhimi i projektit në gjuhën angleze janë thelbësore për zbatimin dhe raportimin e qetë.

3.6 Instrumenti për Asistencë të Para-Anëtarësimit (IPA III) – Dritarja 3: Agjenda e Gjellbër dhe Lidhje e Qëndrueshme

Instrumenti për Asistencë të Para-Anëtarësimit (IPA III) është instrumenti kryesor financiar i Bashkimit Evropian për të mbështetur vendet kandidate dhe kandidate potenciale në rrugën e tyre drejt anëtarësimit në BE. Ndryshe nga programet dypalëshe të zhvillimit, IPA III është një mekanizëm shumëpalësh, i menaxhuar në mënyrë qendrore i zbatuar nga DG NEAR nën politikën e zgjerimit të Komisionit Evropian. Ajo operon në të gjithë Ballkanin Perëndimor dhe vendet kandidate, në vend të marrëveshjeve specifike për vendet. Objektivi i tij është të ndihmojë përfituesit të miratojnë dhe zbatojnë reformat politike, institucionale, ligjore, administrative, sociale dhe ekonomike të nevojshme për t'u përafruar në mënyrë progresive me vlerat, standardet dhe legjislacionin e BE-së.

Brenda IPA III, Dritarja 3, "Agjenda e Gjellbër dhe Lidhshmëria e Qëndrueshme" synon në mënyrë specifike:

- Mbrojtja e mjedisit
- Veprimi për klimën
- Transport i qëndrueshëm
- Efikasiteti i burimeve në përputhje me Marrëveshjen e Gjellbër të BE-së dhe Agjendën e Gjellbër për Ballkanin Perëndimor

Financimi sigurohet kryesisht përmes projekteve të bazuara në grante ose operacioneve hibride që kombinojnë grantet e BE-së dhe kreditë koncesionare nga institucionet financiare të zhvillimit si BEI, BERZH ose KfW.

Vendet përfituese përfshijnë Shqipërinë, Bosnjën dhe Hercegovinën, Kosovën, Malin e Zi, Maqedoninë e Veriut, Serbinë dhe Turqinë. Nivelet e alokimit varen nga progresi në reforma dhe kapaciteti absorbues.

Parametrat kryesorë financiarë dhe operacionalë

Zarfi dhe struktura financiare

- Nuk ka shpërndarje fikse të vendit. Financimi varet nga programimi vjetor dhe progresi i reformave.

Mbulimi dhe bashkëfinancimi

- Projektet e financuara sipas IPA III zakonisht kërkojnë bashkëfinancim kombëtar
- Për instrumentet hibride, granti i BE-së përdoret për të shfrytëzuar kredi shtesë në kuadër të WBIF ose EFSD+, duke përmirësuar përballueshmërinë dhe ndarjen e rrezikut për investimet publike

Subjektet e pranueshme

- Shtetet përfituese përmes ministrive të tyre të linjës, agjencive kombëtare ose institucioneve publike
- Qeveritë lokale dhe Bashkiat, shpesh pjesëmarrëse si përfitues përfundimtarë ose partnerë të projektit në kuadër të programeve kombëtare ose rajonale
- OJQ-të, organizatat e shoqërisë civile, universitetet ose konsorciumi që përfshijnë shumë vende mund të aplikojnë gjithashtu sipas thirrjeve specifike

Përdorimet e pranueshme

- Projektet duhet të bien nën Dritaren 3 (Agjenda e Gjellbër dhe Lidhje e Qëndrueshme), e cila fokusohet në:
 - Zbutja dhe përshtatja e ndryshimeve klimatike
 - Mbrojtja e mjedisit
 - Lidhje e qëndrueshme
- Prioritetet tërthore përfshijnë pjesëmarrjen e shoqërisë civile, barazinë gjinore, të drejtat e njeriut dhe qeverisjen mjedisore
- Shembull: Projekti "BE për Ajër të Pastër" në Maqedoninë e Veriut (10 milionë euro), përmirësimi i cilësisë së ajrit përmes transportit publik me emetime të ulëta dhe gjelbërimit urban

Kushtet dhe përshtatshmëria

Aplikantët duhet të demonstrojnë:

- Përafrimi me prioritetet e integritetit në BE
- Një ndikim i qartë klimatik dhe kontribut i matshëm në zbutjen ose përshtatjen
- Kapaciteti administrativ dhe teknik i zbatimit
- Pjekuria teknike, që do të thotë se projekti duhet të jetë gati për të nisur procedurat e prokurimit menjëherë pas nënshkrimit të grantit
- Kërkohet bashkëfinancim kombëtar për shumicën e operacioneve

Modalitetet e zbatimit

- Çdo vend përfitues nënshkruan një Marrëveshje Kornizë Partneriteti Financiar (FFPA) me Komisionin Evropian, duke përcaktuar rolet, përgjegjësitë dhe rregullat e menaxhimit të fondeve
- Grantet zbatohen përmes menaxhimit të drejtpërdrejtë nga Delegacioni i BE-së ose menaxhimit indirekt përmes autoriteteve kombëtare
- Monitorimi fokusohet në rezultatet dhe përafrimin me standardet e anëtarësimit

Rëndësia për bashkinë e Shkodrës

Për Shkodrën, IPA III teorikisht përfaqëson një nga burimet më të mëdha dhe më të strukturuar të financimit të BE-së për zbutjen dhe përshtatjen e klimës në Ballkanin Perëndimor. Megjithatë, rruga praktike e aksesit është komplekse. Bashkia nuk mund të aplikojë drejtpërdrejt, pasi fondet kanalizohen përmes qeverisë shqiptare sipas Marrëveshjes së Partneritetit Kornizë Financiare (FFPA) të nënshkruar me Komisionin Evropian. Në rastin e Shkodrës, kjo do të thotë se akses i drejtpërdrejtë në grante është i kufizuar dhe çdo pjesëmarrje do të kërkonte koordinim të ngushtë me homologët kombëtarë dhe gatishmëri të fortë teknike.

Natyra hibride e IPA III, në parim, mund të zvogëlojë barrën financiare të qytetit për infrastrukturën ose projektet e lëvizshmërisë së gjelbër, por vetëm nëse ato projekte janë të paracaktuara në nivel kombëtar dhe të gatshme për bashkëfinancim. Projektet ndërkufitare ose rajonale, të tilla si qëndrueshmëria e përbashkët ndaj klimës, mund të ofrojnë një pikë hyrëse më realiste përmes IPA CBC ose programeve ndërrajonale IPA.

Pikat e vëmendjes

Ndërsa IPA III ofron potencial të konsiderueshëm financiar, ai gjithashtu përfshin disa kufizime dhe rreziqe për bashkitë:

- Konkurrencë e lartë: financimi shpërndahet midis të gjitha vendeve të Ballkanit Perëndimor bazuar në progresin e reformave dhe kapacitetin absorbues
- Barra administrative: kërkesat e aplikimit dhe raportimit janë thelbësore dhe kërkojnë aftësi të forta të menaxhimit të projektit
- Kërkesa për bashkëfinancim: subjektet lokale duhet të mobilizojnë një pjesë të financimit, gjë që mund të jetë sfiduese për Bashkitë e vogla
- Preferenca për projekte të pjekura: IPA III i jep përparësi projekteve që tashmë janë teknikisht dhe institucionalisht gati për zbatim

IPA III është një mundësi kërkuese e përshtatshme për projekte të përgatitura mirë dhe me ndikim të lartë që mund të demonstrojnë përfitime të qarta klimatike dhe të kontribuojnë në rrugën e integritetit të Shqipërisë në BE.

3.7 Fondi i Gjelbër për Klimën - OKB

Fondi i Gjelbër për Klimën (GCF), i themeluar nën UNFCCC, është mekanizmi më i madh shumëpalësh i financimit të klimës i dedikuar për të mbështetur vendet në zhvillim dhe me të ardhura

të mesme në arritjen e një tranzicioni me karbon të ulët dhe rezistent ndaj klimës. Shqipëria, si një vend në zhvillim me të ardhura të mesme të larta nën klasifikimin jo-aneks I të UNFCCC, është i pranueshëm.

Ai synon të promovojë një ndryshim paradigme duke financuar projekte dhe programe që demonstrojnë potencial transformues si në zbutje ashtu edhe në përshtatje. Fondi ofron një përzierje të granteve, kredive koncesionare, investimeve të kapitalit dhe garancive, të aksesueshme përmes entiteteve zbatuese të akredituara.

Parametrat kryesorë financiarë dhe operacionalë

Zarfi dhe struktura financiare

- Nuk ka tavan fiks: Fondi pranon projekte mikro dhe në shkallë të gjerë, me procedura të thjeshtuara për ato nën 25 milionë dollarë
- Për sektorin publik, deri në 100% e kostove të projektit mund të financohen. Për sektorin privat, mbështetja e granteve është e kufizuar në 5% të kostove totale, duke inkurajuar strukturat e përziera.
- Shembull në Shqipëri: ALBAdapt : Climate Services for a Resilient Albania, zbatuar nga GIZ në kuadër të SAP , i cili mbështeti modernizimin e Shërbimit Kombëtar Meteorologjik dhe Hidrologjik, zhvillimin e sistemeve të paralajmërimit të hershëm të bazuar në ndikim, inventarin e stacioneve meteorologjike dhe fushatat e ndërgjegjësimit të komunitetit mbi gatishmërinë ndaj rrezikut klimatik.

Mbulimi dhe akses

GCF operon përmes subjekteve të akredituara, të cilat mund të jenë:

- Entitetet kombëtare ose rajonale (ministritë, bankat kombëtare të zhvillimit ose OJQ-të) me qasje të drejtpërdrejtë
- Organizatat ndërkombëtare (UNDP, Banka Botërore, FAO ...) me qasje ndërkombëtare
- Të gjitha propozimet e financimit duhet të miratohen nga një autoritet kombëtar i caktuar përmes një letrë moskundërshtimi, duke siguruar përafrimin me prioritetet kombëtare klimatike.

Subjektet e pranueshme

- Organe publike të akredituara kombëtare ose rajonale, OJQ ose banka zhvillimi
- Institucionet ndërkombëtare dhe institucionet financiare ndërkombëtare të akredituara në kuadër të Fondit
- Ndërmjetësit e sektorit privat që mbështesin investimet e gjelbra lokale ose ndërmarrjet e mesme/të vogla/të mesme

Përdorimet e pranueshme

- Infrastruktura rezistente ndaj klimës dhe me emetime të ulëta (energji, transporti, ndërtesat dhe sistemet e ujit).
- Mbrojtja dhe restaurimi i ekosistemeve natyrore (pyjet, pellgjet ujore, zonat bregdetare)
- Sistemet e paralajmërimit të hershëm dhe shërbimet e informacionit të klimës
- Qasja në financa të gjelbra për ndërmarrjet lokale dhe startup-et

- Asistencë teknike, ngritje kapacitetesh dhe programe pilot për përshtatje ose zbutje

Kushtet dhe përshtatshmëria

- Letër moskundërshtimi kërkohet nga Autoriteti Kombëtar i Caktuar i vendit (ADN)
- Nuk ka prag të detyrueshëm bashkëfinancimi, por bashkëfinancimi inkurajohet për të rritur levën
- Subjektet e akredituara duhet:
 - Demonstroni standarde dhe masa mbrojtëse të forta fiduciare.
 - Siguroni menaxhim dhe monitorim transparent financiar.
 - Raportoni rregullisht për ndikimin dhe progresin në Sekretariatit e GCF.

Koha e përpunimit dhe koncesioni

- Nuk ka afat kohor zyrtar, por procedurat dihet se janë të ngadalta, me disa qindra propozime në shqyrtim në çdo kohë
- Në vitin 2018, nga 297 paraqitje, 200 u miratuan, duke treguar një shkallë relativisht të lartë suksesi pavarësisht cikleve të gjata të përpunimit
- GCF siguron koncesionaritetin minimal të nevojshëm për t'i bërë projektet të qëndrueshme

Modalitetet e zbatimit

- GCF nuk financoi qeveritë ose projektet drejtpërdrejt, por vepron përmes ndërmjetësve të akredituar
- Projektet ndjekin një rrugë të përcaktuar: dizajni i konceptit, letra e moskundërshtimit, dorëzimi në Sekretariatit e GCF, vlerësimi dhe miratimi nga Bordi i GCF
- Subjektet e akredituara duhet të dorëzojnë raporte periodike financiare dhe të performancës

Rëndësia për bashkinë e Shkodrës

Ky fond ofron një nga mekanizmat shumëpalësh të krijuar posaçërisht për të financuar projekte në shkallë të gjerë të përshtatjes klimatike dhe qëndrueshmërisë, ndryshe nga instrumentet dypalëshe ose rajonale të përshkruara më parë (AFD, KfW ose WBIF), të cilat kryesisht mbështesin infrastrukturën kombëtare ose reformat sektoriale.

Në teori, GCF mund të financojë komponentët e infrastrukturës dhe ngritjes së kapaciteteve që lidhen me prioritetet e bashkisë, të tilla si parandalimi i rrezikut nga përmytjet, planifikimi urban elastik ose sistemi i paralajmërimit të hershëm, siç ilustron projektin ALBAdapt i zbatuar nga GIZ në Shqipëri.

Megjithatë, shkalla dhe kompleksiteti procedural i GCF e bëjnë atë më pak të aksesueshëm për një bashki si Shkodra në krahasim me programet më të synuara si EUKI ose KfW. Qasja në financim varet nga entitete të akredituara kombëtare ose ndërkombëtare, dhe zhvillimi i projektit përfshin dokumentacion të gjerë, standarde fiduciare dhe masa mbrojtëse gjinore dhe mjedisore.

Prandaj, qasja më realiste për Shkodrën do të ishte të pozicionohej brenda propozimeve kombëtare ose rajonale të GCF, në vend që të ndjekë një paraqitje individuale. Duke përafruar prioritetet e saj lokale të përshtatjes me strategjinë kombëtare të klimës dhe duke bashkëpunuar herët me institucionet e akredituara, bashkia mund të përfitojë në mënyrë indirekte nga programet e financuara nga GCF duke përgatitur projekte më të forta dhe të bankueshme për mekanizmat e ardhshëm dypalësh ose të BE-së.

Pikat e vëmendjes

Procesi i aplikimit dhe vlerësimit është i gjatë dhe shumë konkurrues, shpesh kërkon përgatitje të konsiderueshme teknike dhe marrëveshje bashkëfinancimi.

Ndërsa Fondi mund të mbulojë deri në 100% të kostove të projektit të sektorit publik, ai u jep përparësi iniciativave me ndikim transformues të demonstruar dhe arsyetim të qartë të klimës.

Për Shkodrën, GCF mund të shërbejë si një rrugë financimi afatgjatë pasi të krijohet dokumentacion i fortë i projektit dhe partneritete, por nuk është një burim i menjëhershëm ose lehtësisht i aksesueshëm i financimit për punimet infrastrukturore lokale.

3.8 Programi i Qëndrueshmërisë së Qytetit (CRP) – Banka Botërore

Programi i Qëndrueshmërisë së Qytetit (CRP), i menaxhuar nga Fondi Global për Reduktimin dhe Rimëkëmbjen e Fatkeqësive (GFDRR) dhe zbatuar nga Banka Botërore, ofron asistencë teknike të bazuar në grante për të ndihmuar qytetet të forcojnë kapacitetet e tyre për të planifikuar, financuar dhe zbatuar investime të qëndrueshmërisë urbane.

Programi synon të mbështesë Bashkiat në të kuptuarit, menaxhimin dhe financimin e rreziqeve klimatike dhe fatkeqësive, duke nxitur kështu zhvillimin urban elastik.

Shqipëria është pjesë e kësaj nisme globale: Tirana dhe Shkodra janë përfshirë në aktivitete të mbështetura nga CRP, së bashku me më shumë se 140 qytete në 60 vende të botës.

Parametrat kryesorë financiarë dhe operacionalë

Zarfi dhe struktura financiare

- CRP financohet kryesisht përmes granteve të GFDRR, zakonisht në intervalin prej disa qindra mijëra eurosh për qytet.
- Për shembull, Shqipëria mori një grant prej 500,000 € për të forcuar kapacitetin e saj të Menaxhimit të Rrezikut nga Zjarri dhe Kërkim-Shpëtim
- Financimi fokusohet në asistencë teknike dhe jo në punë të drejtpërdrejta infrastrukturore, shpesh duke shërbyer si një fazë përgatitore për operacione më të mëdha të Bankës Botërore

Subjektet e pranueshme

- Qytetet në vendet në zhvillim janë përfituesit kryesorë, përmes bashkëpunimit me ministritë kombëtare dhe zyrën e Bankës Botërore
- Qasja fillon përmes një kërkesë nga Ministria e Financave dhe Buxhetit dhe kërkon përafrim me kornizën e partneritetit Bankë Botërore dhe vend

Aktivitetet e mbështetura

CRP kombinon tre linja kryesore të ndërhyrjes:

- *Resilience Analytics*: mbështetje operacionale dhe teknike për të ndihmuar qytetet të vlerësojnë rreziqet klimatike dhe fatkeqësive dhe t'i japin përparësi ndërhyrjeve. Mjetet përfshijnë skanimin e qytetit dhe analizën e rrezikut të klimës urbane, duke ofruar diagnostikim të standardizuar për vendimmarrje
- *Këshillimi për Financimin e Projektit*: këshillim në rrjedhën e sipërme për mobilizimin e financimit publik dhe privat për investimet e qëndrueshmërisë urbane. Aktivitetet përfshijnë testimin e konceptit, konsultimet me investitorët, strukturimin e PPP, analizën e kostos dhe rrezikut dhe vlerësimet e përballueshmërisë së infrastrukturës
- *Ndërtimi i njohurive dhe kapaciteteve*: lidhja e qyteteve me partnerët e zhvillimit, investitorët, akademikët dhe firmat private për të hartuar dhe financuar projekte të qëndrueshmërisë. Shembull: Në Shqipëri, CRP mbështeti studiuesit lokalë të klimës dhe vullnetarët e komunitetit për të hartuar ishujt e nxehtësisë urbane në Tiranë, Shkodër dhe Vlorë

Kushtet dhe përshtatshmëria

- Kërkesa për financim duhet të vijë nga Ministria e Financave dhe Buxhetit dhe të përputhet me kuadrin e partneritetit Bankë Botërore-vend
- Projektet duhet të priorizohen në Komitetin Kombëtar të Menaxhimit të Investimeve Publike dhe të miratohen nga Drejtori i Bankës Botërore
- Pajtueshmëria me Kornizën Mjedisore dhe Sociale të Bankës Botërore (ESF) dhe standardet e prokurimit është e detyrueshme
- Disa projekte kërkojnë një kontekst adekuat makro/fiskal për të siguruar qëndrueshmëri

Koha e përpunimit

Procesi i shqyrtimit dhe miratimit zgjat 10 deri në 18 muaj pas dorëzimit, në varësi të kompleksitetit të projektit

Koncesionaliteti

GFDRR ofron asistencë teknike të bazuar në grante dhe financimin minimal koncesionar të nevojshëm për të zhblokuar investimet e mëvonshme të Bankës Botërore ose private.

Rëndësia për bashkinë e Shkodrës

Ky program përfaqëson një mekanizëm teknikisht të fortë, por selektiv.

Ndryshe nga programet dypalëshe si EUKI ose KfW, CRP mbështet qytetet në përgatitjen e projekteve të fuqishme dhe të gatshme për investime që më vonë mund të tërheqin fonde nga Banka Botërore, WBIF ose institucione të tjera financiare.

Prania e Shkodrës në punën e mëparshme analitike të CRP (harta e nxehtësisë urbane) tregon dukshmërinë dhe përshtatshmërinë e mundshme të saj. Megjithatë, qasja në mbështetjen e re të CRP do të kërkonte koordinim kombëtar, pasi aplikimet duhet të vijnë nga Ministria e Financave dhe të përputhen me prioritetet kombëtare të qëndrueshmërisë së Shqipërisë.

Duke pasur parasysh natyrën e saj të bazuar në grante dhe fokusin në përgatitjen e projekteve, CRP mund të shërbejë si një pikë hyrëse e vlefshme për Shkodrën për të forcuar diagnostikimin teknik, për të përmirësuar konceptet e projekteve dhe për të pozicionuar veten për financimin e ardhshëm të klimës dhe qëndrueshmërisë përmes instrumenteve më të mëdha si WBIF ose Fondi i Gjellbër për Klimën.

Pikat e vëmendjes

Qasja në asistencën e CRP është indirekte dhe shumë konkurruese, pa mekanizëm të hapur aplikimi.

Projektet duhet të kalojnë nëpër zyrën e Bankës Botërore dhe të kenë përparësi bazuar në përafrimin me programet kombëtare të vazhdueshme dhe nivelin e angazhimit të qeverisë. Procesi mund të jetë i gjatë (10-18 muaj) dhe shumat e financimit mbeten relativisht modeste, të kufizuara në punë teknike përgatitore dhe jo në investime kapitale.

Megjithatë, për Shkodrën, pjesëmarrja në CRP mund të rrisë ndjeshëm kapacitetet institucionale dhe të forcojë tubacionin e saj të investimeve, veçanërisht nëse integrohet me burime të tjera financimi si WBIF ose KfW.

3.9 Kredia e dytë për Qëndrueshmëri dhe Politikë për Zhvillim të Gjellbër – Banka Botërore

Kredia e Dytë për Qëndrueshmëri dhe Politikën e Zhvillimit të Gjellbër mbështet tranzicionin e Shqipërisë drejt një ekonomie me karbon të ulët dhe rezistente ndaj klimës duke financuar reformat kryesore të politikave dhe institucionale. Programi synon të forcojë qëndrueshmërinë në të gjithë qeverinë dhe familjet, të përmirësojë kornizën e tregut të energjisë dhe të zvogëlojë gjurmën e përgjithshme të karbonit të vendit.

➤ Qëndrueshmëria institucionale dhe sociale

Kredia ndihmon në përmirësimin e stabilitetit fiskal, integrimin e menaxhimit të rrezikut nga fatkeqësitë në buxhetimin publik dhe forcimin e sistemeve të mbrojtjes sociale për të mbështetur më mirë familjet që përballen me goditje klimatike dhe ekonomike.

➤ Tranzicioni dhe efikasiteti i energjisë

Ai mbështet reformat që zgjerojnë energjinë e rinovueshme (hidro, era, diellore), promovojnë investimet private dhe funksionalizojnë një treg të vetëm kombëtar me shumicë. Programi gjithashtu krijon një Operator të Energjisë së Rinovueshme dhe rregullon stimujt e familjeve për të nxitur përdorimin efikas të energjisë.

➤ Mbrojtja e mjedisit dhe reduktimi i emetimeve

Operacioni prezanton ligje të reja për ndotjen e mbetjeve, krijon një sistem kombëtar të monitorimit, raportimit dhe verifikimit (MRV) për emetimet e gazeve serrë dhe forcon kontrollet mbi gazrat e fluoruar për të përafruar Shqipërinë me standardet klimatike të BE-së.

Parametrat kryesorë financiarë dhe operacionalë

Zarfi dhe struktura financiare

- Kredi për politikën sovranë prej 120 milionë dollarësh, miratuar më 12 shkurt 2025, aktualisht në pritje të ratifikimit parlamentar
- Periudha e zbatimit: 2025–2026 me përfundim të zbatimit më 31 dhjetor 2026.
- Financimi disbursohet në këste pas përmbushjes së arritjeve të reformave të përcaktuara në matricën e politikave të dakorduara
- Operacioni përfshin një komponent të asistencës teknike për të forcuar monitorimin, vlerësimin dhe kapacitetet institucionale

Subjektet e pranueshme

- Huamarrësi kryesor: Qeveria e Shqipërisë, nëpërmjet Ministrisë së Financave (MSH)
- Mbështetje për zbatimin: Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë, Ministria e Turizmit dhe Mjedisit, Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale dhe Autoriteti Shqiptar i Mbikëqyrjes Financiare

Aktivitetet e mbështetura

- Promovimi i prodhimit të energjisë së rinovueshme të bazuar në treg, duke përfshirë hidroenergjinë, erën dhe diellin
- Adoptimi i energjisë së pastër

- Krijimi i një Operatori të Energjisë së Rinovueshme për të menaxhuar integrimin e rinovueshëm në rrjetin kombëtar
- Operacionalizimi i një tregu të vetëm të energjisë me shumicë, duke përmirësuar transparencën dhe konkurrencën në sektorin e energjisë
- Miratimi i legjislacionit të ri për të kufizuar ndotjen e lidhur me mbetjet
- Krijimi i një mekanizmi të monitorimit, raportimit dhe verifikimit (MRV) për emetimet e gazeve serrë
- Zbatimi i masave për kontrollin e gazrave të fluoruar, duke reduktuar ndikimin e tyre mjedisor

Kushtet e pranueshmërisë dhe disbursimit

Përmbushja e "veprimeve paraprake" të dakorduara në matricën e reformës së DPL-së:

- Ratifikimi parlamentar i kredisë
- Ruajtja e një kuadri adekuat makroekonomik gjatë gjithë zbatimit
- Përafrimi me Kornizën Mjedisore dhe Sociale të Bankës Botërore dhe standardet fiduciare

Përpunimi dhe zbatimi

- Disbursimi bëhet pas verifikimit të reformave të përfunduara: Ministria e Financave koordinon zbatimin dhe raportimin
- Banka Botërore monitoron progresin së bashku me ministrinë shqiptare përmes misionëve të rregullta rishikuese
- Treguesit e monitorimit gjurmojnë progresin e reformave dhe ndikimin e matshëm në elasticitet, efikasitetin e energjisë dhe reduktimin e emetimeve

Koncesionaliteti

Kushtet standarde të financimit sovran koncesionar nga Banka Botërore. Nuk ka grant të drejtpërdrejtë Bashkial ose dritare projekti.

Rëndësia për bashkinë e Shkodrës

Kjo kredi ofron përfitime indirekte, por strategjike. Si një operacion politik në nivel kombëtar, ai nuk ndan fonde për Bashkiat ose projekte specifike infrastrukturore. Megjithatë, duke forcuar kuadrin legjislativ dhe të tregut për energjinë e rinovueshme dhe efikasitetin, ai krijon një mjedis të favorshëm për investime lokale që përputhet me këto reforma kombëtare.

Në terma praktikë, pasi rregulloret e reja dhe mekanizmat institucionalë të jenë funksionalë, Shkodra mund t'i shfrytëzojë ato për të zhvilluar dhe financuar projekte lokale të rinovueshme ose të efikasitetit me projekte si:

- Instalimi i paneleve diellore fotovoltaike në ndërtesat publike (shkolla, bashki, spitale)
- Kryerja e auditimeve energjetike dhe zbatimi i planeve të rinovimit të objekteve Bashkiake
- Përmirësimi i sistemeve të ndriçimit publik në teknologjinë LED
-

DPL nuk është një kanal financimi i drejtpërdrejtë për Shkodrën, por një mbështetje strukturore që përmirëson politikën kombëtare dhe kushtet e tregut për veprimin klimatik. Nëse qyteti përafron tubacionin e tij të ardhshëm të projekteve me reformat e financuara nga kjo DPL, ai mund të pozicionohet për të pasur akses në fonde plotësuese të investimeve nga partnerë të tjerë.

Pikat e vëmendjes

Ashtu si instrumentet e tjera, qasja për Bashkiat është indirekte dhe varet shumë nga koordinimi kombëtar përmes Ministrisë së Financave. Disbursimet janë të lidhura me arritjet e reformave, jo me zbatimin e projekteve, që do të thotë se përfitimet për qeverisjet vendore do të shfaqen gradualisht, pasi zbatohen ndryshimet rregullatore dhe institucionale.

Ndërsa ky mekanizëm përforcon qeverisjen klimatike të Shqipërisë, ndikimi i tij në Shkodër do të varet nga kapaciteti i qytetit për të përkthyer kornizat e reja kombëtare në projekte lokale të zbatueshme dhe për të mbetur në linjë me axhendën kombëtare të reformave.

3.10 Fondi Special për Ndryshimet Klimatike – Fondi Global i Mjedisit nga Banka Botërore dhe OKB-ja

Fondi Special i Ndryshimeve Klimatike (SCCF) u krijua në vitin 2001 nën Konventën Kornizë të Kombeve të Bashkuara për Ndryshimet Klimatike (UNFCCC) dhe menaxhohet nga Global Environment Facility (GEF), një partneritet shumëpalësh i krijuar në Samitin e Tokës në Rio në 1992.

Ai ofron financim të bazuar në grante për të mbështetur përshtatjen klimatike dhe transferimin e teknologjisë në vendet në zhvillim. Shqipëria, si një vend në zhvillim, jo në Aneksin I, ka të drejtë për financim SCCF. SCCF plotëson mekanizmat e tjerë të klimës GEF duke u fokusuar në mënyrë specifike në teknologjinë, inovacionin dhe angazhimin e sektorit privat në zhvillimin rezistent ndaj klimës.

Parametrat kryesorë financiarë dhe operacionalë

Zarfi dhe struktura financiare

- Nuk ka shumë fikse minimale ose maksimale për projekt. Në ciklin e fundit të GEF-8, Shqipëria mori një alokim indikativ prej 1 milion USD për projekte të lidhura me klimën. Në ciklet e mëparshme, alokimet arritën në 2-3.5 milionë USD.
- Raportet tipike të bashkëfinancimit ndryshojnë sipas llojit të projektit:
 - Projekte me madhësi të plotë: 1 USD nga SCCF për çdo 5 USD nga burime të tjera
 - Projektet e mesme: 1 USD për çdo 3 USD
 - Aktivitetet mundësuese: 1 USD për çdo 1 USD

Mbulimi dhe kushtet e përshtatshmërisë

- Vendet e pranueshme: vendet në zhvillim (jo në Aneksin I) përfshirë Shqipërinë. Përparësi u jepet shteteve të vogla ishullore në zhvillim (SIDS) dhe vendeve në zhvillim që nuk klasifikohen si vendet më pak të zhvilluara (LDC)
- SCCF fokusohet në vendet me:
 - Qasja e kufizuar në teknologji dhe infrastrukturë elastike
 - Kapaciteti i dobët institucional për të parashikuar dhe menaxhuar rreziqet klimatike
 - Përfshirja e ulët e sektorit privat në përshtatje dhe inovacion
 - Qasje e kufizuar në financimin publik dhe të bazuar në treg

Subjektet e pranueshme

- Institucionet publike, ministritë dhe agjencitë.
- OJQ-të, organizatat e komunitetit dhe shoqëria civile.
- Aktorët e sektorit privat, duke përfshirë ndërmarrjet mikro, të vogla dhe të mesme
- Entitetet ndërkombëtare ose rajonale të akredituara nga GEF

Zbatimi kombëtar kërkon bashkëpunim me një agjenci partnere të GEF, pasi vetëm agjencitë e akredituara mund të kenë akses të drejtpërdrejtë në burimet e SCCF në emër të qeverive të pranueshme. Kjo siguron llogaridhënie fiduciare dhe përafrim me standardet operacionale të GEF.

Përdorimet e pranueshme

- Aktivitetet mundësuese (1 milion ≤ USD): përgatitja ose përditësimi i komunikimeve kombëtare, planeve të përshtatjes ose inventarëve të GHG
- Projekte të mesme (2 milionë ≤ USD): ndërhyrje pilot ose të synuara me miratim të thjeshtuar nga Sekretariati i GEF
- Projekte me madhësi të plotë (> 2 milionë USD): operacione të mëdha që kërkojnë miratimin e Këshillit të GEF dhe dokumentacionin e plotë
- Qasjet programatike: korniza të koordinuara që grupojnë projekte të shumta, ndonjëherë më shumë se 50 milionë USD

Fushat kryesore tematike të mbështetura nga Fondi Special për Ndryshimet Klimatike përfshijnë menaxhimin e ujit, bujqësinë e qëndrueshme, shërbimet e informacionit të klimës dhe zgjidhjet e bazuara në natyrë, si dhe menaxhimin e rrezikut nga fatkeqësitë, infrastrukturën elastike dhe sistemet e transportit, menaxhimin e zonave bregdetare dhe promovimin e mjeteve të qëndrueshme të jetesës.

Shembull në Shqipëri: ALBAdapt – Climate Services for a Resilient Albania (procesi i thjeshtuar i miratimit, zbatuar nga GIZ). Projekti u fokusua në ristrukturimin e shërbimit kombëtar hidrometeorologjik, krijimin e një sistemi të paralajmërimit të hershëm të bazuar në ndikim për të parashikuar ngjarjet klimatike si përmbytjet dhe stuhitë, dhe kryerjen e fushatave ndërgjegjëse të komunitetit për të forcuar mirëkuptimin dhe gatishmërinë lokale për rreziqet klimatike.

Kushtet dhe përshtatshmëria

- Projektet duhet të dorëzohen përmes një agjencie partnere të GEF që vepron në emër të qeverisë kombëtare
- Kërkohet një letër moskundërshtimi nga Autoriteti Kombëtar i Caktuar i vendit (ADN)
- Subjektet duhet të demonstrojnë pajtueshmëri me masat mbrojtëse fiduciare, mjedisore dhe sociale, si dhe me politikën gjinore të GEF

Koncesionaliteti

- 100% financim i bazuar në grant
- Bashkëfinancimi pritet, por jo i detyrueshëm me normë fikse
- GEF siguron koncesionalitetin minimal të nevojshëm për t'i bërë projektet të qëndrueshme

Zbatimi

- Financimi sigurohet përmes agjencive të akredituara nga GEF (Banka Botërore, UNDP, FAO, UNEP...)

- Kornizat kohore:
 - Përgatitja e Dokumentit të Plotë të Projektit: deri në 18 muaj
 - Proces më i shpejtë për projekte të mesme (FPD + miratim i drejtpërdrejtë).
- Agjencitë zbatuese duhet të paraqesin raportet vjetore të progresit (PIR), një rishikim afatmesëm dhe një vlerësim përfundimtar brenda 12 muajve nga mbyllja.

Rëndësia për Bashkinë e Shkodrës

Ky fond paraqet një mundësi potencialisht të rëndësishme, por shumë selektive. Ndryshe nga instrumentet si KfW ose WBIF, të cilat fokusohen në investimet në infrastrukturë, SCCF mbështet kryesisht projekte demonstruese të orientuara drejt teknologjisë përmes zbatimit shumëpalësh. Kjo do të thotë se ndërsa Bashkia nuk mund të aplikojë drejtpërdrejt, ajo mund të përfitojë indirekt duke marrë pjesë në programe të koordinuara ose përshtatjeje kombëtare.

Megjithatë, krahasuar me mekanizmat më të aksesueshëm si EUKI ose WBIF, SCCF është më pak i parashikueshëm dhe më i ngadalshëm, pasi funksionon në bazë të paraqitjes me afate të gjata përgatitore dhe varet nga miratimi i një agjencie të akredituar. Për një qytet si Shkodëra, me kapacitete të kufizuara teknike dhe financiare, angazhimi i drejtpërdrejtë me SCCF është më pak i drejtpërdrejtë. Vlera e shtuar e tij do të qëndronte në partneritet me ministritë kombëtare ose organizatat e akredituara nga GEF për të integruar Shkodrën si një vend pilot brenda një nisme më të gjerë kombëtare përshtatjeje, të ngjashme me projektin ALBAdapt.

Pikat e vëmendjes

SCCF funksionon pa thirrje të hapura publike dhe mbështetet në propozimet e paraqitura përmes agjencive të akredituara, të cilat mund të kufizojnë aksesin e drejtpërdrejtë Bashkial. Përgatitja e projektit shpesh është e gjatë (deri në 18 muaj) dhe kërkon mbështetje të fortë institucionale nga niveli kombëtar. Pritshmëritë e bashkëfinancimit ndryshojnë, por mund të komplikojnë strukturimin e projekteve lokale.

3.11 Fondi Global i Mjedisit (GEF) – Fonds pour l'Environnement Mondial

Global Environment Facility (GEF) u krijua në Samitin e Tokës në Rio 1992 si një mekanizëm financiar shumëpalësh që mbështet zbatimin e konventave kryesore ndërkombëtare mjedisore, duke përfshirë ato mbi biodiversitetin, ndryshimet klimatike, ndotësit organikë të vazhdueshëm dhe shkretëtirëzimin. Ajo funksionon si një platformë e përbashkët midis Bankës Botërore, Programit të Kombeve të Bashkuara për Zhvillim (UNDP) dhe agjencive të tjera të OKB-së, duke ofruar grante dhe kredi koncesionare për vendet në zhvillim dhe në tranzicion për t'i ndihmuar ato të adresojnë sfidat globale mjedisore.

GEF financoon projekte që gjenerojnë përfitime globale mjedisore, duke u fokusuar në mbrojtjen e biodiversitetit, zbutjen dhe përshtatjen e ndryshimeve klimatike, reduktimin e ndotjes, kontrollin e degradimit të tokës dhe menaxhimin e qëndrueshëm të burimeve natyrore.

Parametrat kryesorë financiarë dhe operacionalë

Zarfi dhe struktura financiare

- Financimi kryesisht merr formën e granteve, të plotësuara me kredi koncesionare për të mobilizuar investimet private përmes instrumenteve financiare inovative
- Për ciklin e 8-të të financimit të GEF (GEF-8), Shqipëria mori një alokim prej rreth 1 milion USD për projekte të lidhura me klimën. Në ciklet e mëparshme të financimit, alokimet për Shqipërinë arritën në 2 deri në 3.5 milionë dollarë, në varësi të maturimit të projektit dhe rreshtimit strategjik
- Nuk përcaktohet kufi i sipërm i rreptë për projekt, pasi nivelet e financimit varen nga shkalla e projektit dhe burimet e disponueshme

Mbulimi dhe kushtet e përshtatshmërisë

- Vendet e pranueshme: ekonomitë në zhvillim dhe në tranzicion, përfshirë Shqipërinë
- Aktivitetet e pranueshme duhet të adresojnë kostot në rritje të nevojshme për të arritur përfitimet globale mjedisore dhe të përfshijnë pjesëmarrjen e publikut gjatë projektimit dhe zbatimit
- Miratimi kombëtar dhe bashkëfinancimi janë kushte të detyrueshme për pranueshmëri
- Projektet duhet të japin ndikime pozitive globale mjedisore, të jenë në përputhje me strategjitë kombëtare dhe të marrin miratimin nga Pika Qendrore Operacionale brenda Departamentit të Çështjeve të Mjedisit

Subjektet e pranueshme

- Organizatat qeveritare, ministritë dhe agjencitë publike
- Aktorët e sektorit privat, duke përfshirë ndërmarrjet e angazhuara në inovacionin e gjelbër ose energjinë e rinovueshme
- Organizatat e bazuara në komunitet, OJQ-të dhe grupet e shoqërisë civile

Projektet duhet të zbatohen në partneritet me një agjenci partnere të GEF (si UNDP, FAO, IFAD, Banka Botërore...) e cila ka autoritetin për të hyrë në fondet e GEF në emër të qeverisë marrëse.

Përdorimet e pranueshme dhe aktivitetet e mbështetura

- Projektet që trajtojnë prioritetet e zbutjes së ndryshimeve klimatike dhe përshtatjes, duke përfshirë:
 - Zhvillimi i energjisë së rinovueshme dhe transporti i qëndrueshëm urban
 - Përmirësimi i efikasitetit të energjisë
 - Forcimi i kapacitetit adaptues dhe vlerësimi i ndikimeve klimatike
 - Zgjidhjet e bazuara në natyrë dhe restaurimi i ekosistemit për elasticitet

Në Shqipëri, një shembull është projekti "Identifikimi dhe Zbatimi i Masave të Përshtatjes në Deltat e Lumit Drin dhe Mati", i realizuar nga UNDP. Ai është i fokusuar në rritjen e kapaciteteve lokale dhe institucionale për përshtatje të bazuar në ekosistem duke zbatuar masa demonstruese në zonat e cenueshme deltaike, si dhe në rritjen e ndërgjegjësimit midis komuniteteve lokale për praktikatat efektive të përshtatjes.

Kushtet dhe përshtatshmëria

Projektet duhet:

- Demonstroni përfitime të matshme globale mjedisore
- Jini në përputhje me strategjitë e GEF dhe prioritetet kombëtare të zhvillimit
- Përfshini konsultimin publik dhe qasjet pjesëmarrëse
- Të miratohet nga qeveria kombëtare dhe Pika Qendrore Operacionale e GEF
- Sigurimi i bashkëfinancimit, veçanërisht për projekte më të mëdha

Për komponentët e kredisë koncesionare, ajo duhet të sigurojë plane të qarta të strukturimit financiar dhe shlyerjes.

Koncesionaliteti

Kryesisht të bazuara në grante, me mjete shtesë financiare koncesionare (kredi, mekanizma të përzier) për të tërhequr pjesëmarrjen e sektorit privat. GEF kohët e fundit ka zgjeruar instrumentet e saj jo-grant për të katalizuar kapitalin privat për investime të gjelbra duke ruajtur funksionin e saj kryesor si një strukturë globale grantesh.

Zbatimi

Sekretariati i GEF koordinon strategjitë e politikave dhe operacionale, ndërsa mbikëqyrja e projektit u delegohet agjencive partnere zbatuese (UNDP, FAO, Banka Botërore....). Pika Qendrore Operacionale në Shqipëri vërteton propozimet e projekteve për të siguruar përafrimin me prioritetet kombëtare. Përgatitja e projektit zakonisht zgjat disa muaj, në varësi të kapacitetit të agjencisë dhe numrit të propozimeve në shqyrtim. Pasi të miratohet nga Drejtori i Përgjithshëm Ekzekutiv i GEF, zbatimi mund të fillojë brenda 10 ditëve të punës

Rëndësia për Bashkinë e Shkodrës

GEF përfaqëson një rrugë financimi potencialisht strategjike, por komplekse. Si një mekanizëm i krijuar për iniciativa kombëtare ose me shumë aktorë dhe jo për qasje të drejtpërdrejtë Bashkiake, ai ndryshon nga programet si WBIF ose KfW, të cilat ofrojnë rrugë më të qarta për financimin e infrastrukturës lokale. Megjithatë, duke pasur parasysh ekspozimin e Shkodrës ndaj rreziqeve klimatike dhe mjedisore, veçanërisht në zonat e prirura nga përmytjet e deltës së lumit Drin, fokusi i GEF në përshtatjen e bazuar në ekosistem dhe planifikimin e qëndrueshmërisë përputhet mirë me nevojat e qytetit.

Pjesëmarrja në një projekt tjetër të mbështetur nga GEF mund t'i lejojë komunës të përfitojë nga asistenca teknike, të dhëna dhe masa pilot pa menaxhuar drejtpërdrejt fondet. Kjo është në kontrast me instrumentet si EUKI, të cilat mbështesin bashkëpunim më të vogël, të bazuar në projekte, ose SCCF, i cili synon qëllime të ngjashme përshtatjeje, por përmes dritareve më të vogla dhe të specializuara.

Megjithatë, qasja në fondet e GEF kërkon partneritet me një agjenci zbatuese të akredituar, shtrirje të fortë kombëtare dhe kapacitet bashkëfinancimi, gjë që mund të jetë sfiduese për një komunë të mesme me burime të kufizuara administrative.

3.12 Mundësi të mundshme të menjëhershme për financim të jashtëm

Ndër dymbëdhjetë instrumentet ndërkombëtare të identifikuara, *katër dallohen si më të rëndësishme dhe më të zbatueshme për Bashkinë e Shkodrës*. Së bashku, ato mund të formojnë një rrugë koherente, nga përgatitja e projektit dhe planifikimi i bazuar në të dhëna deri te investimet në shkallë të gjerë dhe përfaqësojnë pika të mira hyrëse për mobilizimin e financave të jashtme klimatike në afat të shkurtër dhe të mesëm.

- **Mbështetja e Rrezikut dhe Qëndrueshmërisë ndaj Fatkeqësive (GFDRR / Banka Botërore)**

Ky instrument ofron asistencë teknike dhe baza analitike për përshtatjen klimatike, duke shfrytëzuar iniciativat ekzistuese si Përmirësimi i Informacionit të Rrezikut dhe Humbjeve të Fatkeqësive në Shqipëri. Ky mekanizëm mund të ndihmojë Shkodrën të ndërtojë një bazë provash mbi përmytjet dhe ekspozimin, të strukturojë prioritetet e përshtatjes dhe të përgatisë propozime për dritare më të mëdha financimi.

- **Mekanizmat e financimit për efikasitetin e energjisë në ndërtesat publike (KfW)**

Ai synon investimet direkte në asetet Bashkiake (shkolla, ndërtesa administrative, ndriçim publik) përmes kredive koncesionare dhe financave të përziera. Fokusi në kursimet e prekshme të energjisë dhe reduktimin e CO₂ e bën atë shumë të rëndësishëm për objektivat e dekarbonizimit të Shkodrës dhe për rezultate të shpejta dhe të dukshme në nivel lokal.

- **Korniza e Investimeve të Ballkanit Perëndimor (EU WBIF)**

Një mekanizëm themeli për rajonin, duke kombinuar grantet e BE-së (deri në 70%) me kreditë e IFI (BEI, KfW, BERZH). Ai siguron akses në fonde të konsiderueshme për projekte infrastrukturore elastike (mbrojtja nga përmytjet, lëvizshmëria dhe menaxhimi i ujërave të zeza...) pasi të përfshihen në tubacionin kombëtar.

- **EUKI (Iniciativa Evropiane për Klimën)**

Edhe pse më e vogël në shkallë, EUKI mund të luajë një rol plotësues. Ai ofron grante të aksesueshme për studime fizibiliteti, projekte ndërgjegjëse dhe veprime pilot që mund të hapin rrugën për investime në kuadër të KfW ose WBIF më vonë. Për një qytet si Shkodra, EUKI mund të financojë punë përgatitore ose projekte pilot që ndërtojnë kapacitete institucionale dhe gjenerojnë të dhëna për t'u ushqyer në propozime më të mëdha.

Këto instrumente nuk përjashtojnë njëra-tjetrën. Në fakt, ato mund të jenë më efektive kur sekuencohen strategjikisht. Për shembull, mund të imagjinojmë strategjinë e mëposhtme:

Një qasje e tillë me shtresa mund t'i mundësojë Shkodrës të kalojë në mënyrë progresive nga planifikimi në investime, duke diversifikuar burimet e saj të mbështetjes dhe duke reduktuar varësinë dhe rreziqet në një kanal të vetëm financimi.

4 PËRAFRIMI MIDIS VEPRIMEVE PRIORITARE TË ZBUTJES DHE INSTRUMENTEVE TË DISPONUESHME TË FINANÇIMIT

Tabela 2: Harta e veprimeve të zbutjes me prioritet të lartë dhe instrumenteve përkatëse të financimit

Veprimet zbutëse me prioritet të lartë	Programet kryesore lokale/kombëtare për mobilizim	Instrumentet më relevante ndërkombëtare	Si mund të mbështesin këto instrumente veprimin	Kufijtë kryesorë / pikat e vigjilencës
Fusha 6 – Mbështetja e ruajtjes dhe menaxhimit të qëndrueshëm të pyjeve	Menaxhimi i pyjeve dhe kullotave (administrim, ruajtja, ripyllëzimi, menaxhimi i kullotave) RDPA	Fondi bazë i GEF EUKI / WBF (për projekte ndërgjegjësimi dhe bashkëpunimi)	Programet lokale të pyjeve dhe kullotave mund të sigurojnë menaxhim në terren, ndërsa financimi ndërkombëtar përforcon përfitimet afatgjata të përshtatjes dhe zbutjes. Megjithëse zarfet janë modeste, RDPA është një nga skemat e vetme kombëtare të granteve në përputhje me menaxhimin e ekosistemit në zonat rurale. GEF dhe SCCF janë shumë të rëndësishme sepse mbështesin përshtatjen e bazuar në ekosistem, ruajtjen e biodiversitetit dhe mbrojtjen e lavamanit të karbonit - të lidhura drejtpërdrejt me menaxhimin e pyjeve. EUKI dhe WBF e plotësojnë këtë duke financuar ndërgjegjësimin, edukimin dhe bashkëpunimin ndërkufitar mbi praktikatat e qëndrueshme pyjore.	Qasja në GEF ndërmjetësohet nga pika qendrore kombëtare dhe agjencitë e akredituara. Shkodër nuk ka dritare direkte. Financimi është më i përshtatshëm për pilotët dhe menaxhimin e ekosistemit.
Zona 2 – Menaxhoni rrugët në mënyrë të qëndrueshme	Planifikimi dhe kontrolli i territorit dhe mjedisit (rrugë, ura, transport publik, korsi biçikletash) ADF	WBIF (dritarja e transportit) KfW (infrastruktura Bashkiake)	Programet lokale të planifikimit territorial dhe mjedisor janë thelbësore për menaxhimin e transportit dhe rrugëve. Shkodra bie drejtpërdrejt në prioritetet e investimeve të FSHZH-së, duke e bërë këtë një nga mjetet më të rëndësishme kombëtare për lëvizshmëri	Skemat e mëdha të IFI-ve kërkojnë përfshirje në tubacionin kombëtar dhe përgatitje të fortë të projektit. Kërkesa për bashkëfinancim dhe afate kohore të gjata.

		EUKI, IPA III (për pilota të lëvizshmërisë së qëndrueshme, studime)	të qëndrueshme. WBIF është e rëndësishme sepse financon investime të mëdha në transport, hekurudhor, rrugë, lëvizshmëri urbane, në kuadër të Agjendës së Gjellbër për Ballkanin Perëndimor dhe Shkodra mund të përfitojë pasi të përfshihet në tubacionet kombëtare. KfW e plotëson këtë duke financuar infrastrukturën Bashkiake si përmirësimi i rrugëve, masat e lëvizshmërisë së qëndrueshme dhe ndriçimi. EUKI mund të mbështesë studimet e fizibilitetit, strategjitë e lëvizshmërisë dhe fushatat e ndryshimit të sjelljes. Këto mjete përputhen mirë me një strategji progresive që kombinon planifikimin, veprimet pilot dhe investimet.	E rëndësishme të kombinohet me grante më të vogla përgatitore (EUKI, IPA III).
Zona 3 – Ruajtja e biodiversitetit dhe zhvillimi i hapësirave të gjelbra	Shërbimet publike lokale (parqe, kopshte, hapësira të gjelbra) Planifikimi dhe kontrolli i territorit dhe mjedisit RDPA	EUKI GEF / SCCF (biodiversiteti) WBF (bashkëpunim rajonal për korridoret e gjelbra, eko-turizëm)	Shërbimet publike lokale dhe planifikimi i territorit janë zbatuesit kryesorë të zhvillimit të hapësirave të gjelbra. RDPA mund të ndihmojë Bashkiat të zbatojnë përmirësime të biodiversitetit ose hapësirave të gjelbra në shkallë të vogël në zonat rurale ose peri-urbane. GEF/SCCF është e rëndësishme për mbrojtjen e biodiversitetit dhe masat e përshtatjes së bazuara në ekosistem që mund të përfitojnë zonat urbane dhe peri-urbane. EUKI mbështet projekte projektuese dhe pilot për zgjidhje të bazuara në natyrë ose strategji urbane-gjelbër. WBF mund të financojë	Investimet kryesore për parqet dhe infrastrukturën e gjelbër do të mbështeten ende në buxhetin lokal ose kreditë më të mëdha të BE/IFI. Grantet ndërkombëtare këtu janë kryesisht për pilotim dhe planifikim.

			bashkëpunimin ndërkufitar për korridoret e biodiversitetit dhe turizmin e qëndrueshëm	
Zona 6 – Inkurajoni konsumin e përgjegjshëm dhe kufizoni ndikimin e reklamave	Programi i ndërgjegjësimit mjedisor (edukim, informacion mbi mbrojtjen e mjedisit)	EUKI WBF	Programet lokale të ndërgjegjësimit ofrojnë bazën operationale. EUKI mund të financojë fushata, programe shkollore dhe bashkëpunim me qytetet e BE-së për konsum të përgjegjshëm dhe reduktimin e mbetjeve. WBF mund të mbështesë projekte të vogla rajonale për stilin e qëndrueshëm të jetesës dhe ndërgjegjësimin për ekonominë qarkulluese.	-Masa më "të buta". Donatorët ndërkombëtarë mund të presin bashkëpunim të qartë rajonal dhe tregues të matshëm të ndryshimit të sjelljes. - Kryesisht buxhete të vogla: financimi Bashkial mbetet thelbësor
Fusha 5 – Jini shembullorë në prokurimin publik eko-përgjegjës	Planifikimi dhe Kontrolli i Territorit dhe Mjedisit + programe buxhetore ndërsektorale Bashkiake (rrugë, ndërtesa, shërbime)	IPA III – komponentët e qeverisjes / prokurimit të gjelbër EUKI (ngritja e kapaciteteve)	Buxhetet ndërsektorale lokale dhe instrumentet e planifikimit mbështesin reformën e prokurimit, ndërsa mjetet ndërkombëtare forcojnë kapacitetet. IPA III mund të mbështesë reformat kombëtare dhe ngritjen e kapaciteteve për prokurimin publik të gjelbër, në të cilin Shkodra mund të marrë pjesë si bashki pilot. EUKI mund të financojë trajnime dhe shkëmbime mbi kriteret e prokurimit të qëndrueshëm me qytetet e BE-së/Ballkanit.	Kjo është kryesisht rregullatore dhe organizative. Nuk ka komponent të madh investimi. Qasja do të varet nga projektet e reformave kombëtare, jo nga një linjë autonome e financimit Bashkial.
Fusha 6 – Nxitja e aktiviteteve të qëndrueshme ekonomike	Planifikimi dhe Kontrolli i Territorit dhe Mjedisit (mjedisi)	IPA III (masat e sektorit privat dhe ekonomisë së gjelbër)	Programet lokale të planifikimit të territorit dhe biznesit kornizojnë zhvillimin ekonomik, ndërsa instrumentet ndërkombëtare	Instrumentet janë kryesisht kombëtare ose rajonale. Roli i Shkodrës është të pozicionohet si territor

	i biznesit, planifikimi i përdorimit të tokës).	ADF RDPA	WBF (forumet rajonale të biznesit, rrjetëzimi i SME-ve) GEF/SCCF (nëse Shqipëria harton programe të përshtatjes së sektorit privat ose të ndërmarrjeve të gjelbra)	mbështesin tranzicionet e ekonomisë së gjelbër. FSHZH mund të financojë infrastrukturën lokale që mbështet aktivitetin ekonomik të gjelbër. RDPA mbështet zhvillimin ekonomik lokal, rrjetëzimin e SME-ve dhe iniciativat e ekonomisë qarkulluese përmes granteve. IPA III është e përshtatshme për programet kombëtare që promovojnë NVM-të e gjelbra, ekoturizmin ose ekonominë qarkulluese, nga të cilat mund të përfitojnë Shkodra. WBF mund të mbështesë ngjarjet rajonale të rrjetëzimit, forumet e biznesit dhe shkëmbimet e inovacionit. GEF/SCCF mund të plotësojë përmes financimit për jetesë rezistente ndaj klimës ose sipërmarrje të gjelbër. Ky kombinim mbështet kornizat institucionale dhe aktorët ekonomikë lokalë.	demonstrues dhe jo të udhëheqë. Për mbështetjen e drejtpërdrejtë të ndërmarrjeve të vogla/të mesme, skemat e zhvillimit ekonomik lokal/rajonat janë ende kyçe.
Fusha 3 – i Optimizimi menaxhimit ujërave të shiut	Menaxhimi i ujitjes dhe kullimit Ujësjiellës-kanalizime Shërbimet publike lokale (mirëmbajtja e kanaleve kulluese)	ADF	WBIF (mjedisi dhe klima) KfW (programet e ujit dhe ujërave të zeza) GFDRR / CRP (për mjetet e planifikimit)	Programet lokale të kullimit, furnizimit me ujë dhe mirëmbajtjes menaxhojnë infrastrukturën e nevojshme për këtë veprim. FSHZH është një nga burimet e pakta kombëtare të afta për të mbuluar kostot kapitale të punëve elastike të menaxhimit të ujit. GFDRR/CRP mund të mbështesë diagnostikimin dhe hartimin e strategjive të integruara të ujërave të shiut duke përdorur të dhëna të rrezikut të klimës.	Konkurrencë e fortë për burimet WBIF, projektet duhet të demonstrojnë rëndësi rajonale dhe përfitime klimatike. Kërkon studime të fuqishme teknike dhe vlerësim të ndikimit në mjedis / social përpara vendimeve të financimit.

			WBIF dhe KfW mund të bashkëfinancojnë infrastrukturën e madhe të kullimit dhe ujërave të shiut (kanalizime të ndara, pellgje mbajtëse) kur projektet arrijnë fazën e investimit.	
Fusha 5 – Drejtimi dhe udhëheqja politike e politikës klimatike	Të gjitha programet Bashkiake tërthore; veçanërisht ndërgjegjësimin mjedisor dhe planifikimin dhe kontrollin e territorit dhe mjedisit	EUKI IPA III (komponentët e qeverisjes / politikave klimatike) Kreditë e politikave të AFD/BP (indirekt, nëpërmjet reformave kombëtare)	Qeverisja lokale dhe programet e ndërgjegjësimit mbështesin udhëheqjen Bashkiake. EUKI mund të financojë ngritjen e kapaciteteve për qeverisjen Bashkiake të klimës, zyrat klimatike dhe proceset pjesëmarrëse me qytete të tjera evropiane. IPA III mund të mbështesë projekte kombëtare për qeverisjen e klimës me shumë nivele në të cilat Shkodra mund të jetë një qytet pilot. Kreditë e politikave të AFD/BB krijojnë kornizën kombëtare (ligjet, sistemet MRV) brenda së cilës vepron lidershipi i Shkodrës	Pjesa më e madhe e punës "të vështirë" është institucionale dhe e brendshme. Financat e jashtme kryesisht mbështesin trajnimin dhe hartimin e proceseve. Kreditë e politikave nuk ofrojnë financim të drejtpërdrejtë Bashkial.
Fusha 1 – Përdorimi i dokumenteve të planifikimit urban për të arritur objektivat klimë-ajër-energji dhe për të kufizuar vulosjen e tokës	Planifikimi dhe Kontrolli i Territorit dhe Mjedisit (planifikimi urban, shfrytëzimi i tokës, transporti) ADF	EUKI (mbështetje planifikimi, studime pilot) IPA III (projekte të zhvillimit urban me fokus në klimë) WBIF / KfW (pasi planet çojnë në investime specifike)	Programet lokale të planifikimit urban udhëheqin veprimin, ndërsa mjetet ndërkombëtare ndihmojnë në integrimin e konsideratave klimatike. ADF nuk mund të financojë vetë planifikimin, por mund të financojë infrastrukturën që del nga planet e reja të përafruara me klimën. EUKI mund të financojë asistencë teknike për të integruar aspektet klimatike, të cilësisë së ajrit dhe energjisë në planet lokale	Vetë reformat e planifikimit sjellin fonde të kufizuara të jashtme; vlera kryesore është zhbllokimi i investimeve të mëvonshme. Nevoja për të siguruar përafrim me kornizat kombëtare të planifikimit hapësinor dhe Planeve

			dhe për të ndarë përvojat me qytetet e tjera. IPA III mund të bashkëfinancojë projekte demonstruese që zbatojnë qasje të reja planifikimi (rizhvillimi i zonave të braktisura, zonat me emetim të ulët). Kur shfaqen projekte konkrete (ngrohje qendrore, rizhvillim kompakt, transport i gjelbër), WBIF/KfW mund të bëhet mjetet kryesore të investimit	Kombëtare të Energjisë dhe Klimës.
Aera 6 – Parandalimi dhe luftimi i varfërisë energjetike	Shërbimet publike lokale (ndriçimi rrugor, shërbimet publike) dhe programet e politikave sociale në nivel Bashkial SEMP	KfW (efikasiteti i energjisë në ndërtesat publike dhe banesa) Kredia e dytë e BB për Qëndrueshmërinë dhe Politikën e Zhvillimit të Gjelbër (indirekt, përmes reformave kombëtare të tregut të energjisë dhe stimujve të familjeve) EUKI (skema ndërgjegjësuese dhe pilot)	Programet lokale të shërbimit publik dhe politikave sociale adresojnë familjet e cenushme. SEMP mbështet drejtpërdrejt auditimet Bashkiake të energjisë, veprimet e efikasitetit dhe menaxhimin lokal të energjisë, duke reduktuar kostot për familjet vulnerabël dhe shërbimet publike. Kreditë e KfW për efikasitet energjetik në ndërtesat publike mund të ulin kostot Bashkiake të energjisë dhe të lirojnë burime për mbështetje sociale, duke përmirësuar komoditetin për përdoruesit vulnerabël (shkollat, qendrat shëndetësore). Kredia e politikës së BP mbështet reformat në energjinë e rinovueshme, tregjet me shumicë dhe stimujt e familjeve, të cilat mund të përmirësojnë përballueshmërinë dhe të krijojnë	Subvencionet direkte për familjet janë kryesisht përgjegjësi kombëtare, hapësira Bashkiake për veprim është e kufizuar. Investimet e KfW kërkojnë miratim kombëtar dhe bashkëfinancim; ato ulin faturat, por nuk subvencionojnë drejtpërdrejt familjet. Veprimet e varfërisë energjetike kanë nevojë për koordinim të kujdesshëm me social-pr kombëtar

			skema kombëtare në të cilat banorët e Shkodrës mund të kenë akses. EUKI mund të financojë projekte pilot për diagnostikimin e varfërisë energjetike, shërbime këshilluese ose zgjidhje komunitare në shkallë të vogël.	
--	--	--	--	--

5 PËRAFRIMI MIDIS VEPRIMEVE PRIORITARE TË PËRSHTATJES DHE INSTRUMENTEVE TË DISPONUESHME TË FINANCIMIT

Tabela 3: Harta e veprimeve zbutëse me prioritet të lartë dhe instrumenteve përkatëse të financimit

Veprimet e përshtatjes me prioritet të lartë	Programet kryesore lokale/kombëtare për mobilizim	Instrumentet më relevante ndërkombëtare	Si mund të mbështesin këto instrumente veprimin	Kufijtë kryesorë / pikat e vigjilencës
Krijimi i një sistemi të centralizuar raportimi për ngjarjet ekstreme të motit	planifikimi dhe kontrolli i territorit dhe mjedisit; Shërbimet Publike Vendore Sistemet Bashkiake të raportimit të emergjencave ADF	GFDRR / Programi i Qëndrueshmërisë së Qytetit SCCF Fondi bazë i GEF EUKI (projekte bashkëpunimi të lidhura me të dhënat)	Shkodra mund ta përdorë këtë veprim për të ndërtuar justifikim teknik për punimet infrastrukturore elastike të financuara nga FSSHZH. Programet lokale ofrojnë bazën institucionale për mbledhjen e informacionit të ngjarjeve të motit dhe GFDRR/CRP mund t'i plotësojë ato duke financuar asistencë teknike për të hartuar sistemet e raportimit dixhital, mjetet e paralajmërimit të hershëm dhe proceset e strukturuar të dokumentimit pas ngjarjes. SCCF ose GEF	Qasja në GFDRR/CRP kërkon miratim kombëtar dhe prioritet të Bankës Botërore GEF/SCCF nuk janë të aksesueshme nga Bashkiat pa një pikë qendrore kombëtare Financimi i EUKI është në shkallë të vogël dhe nuk është i përshtatshëm për infrastrukturë të rëndë IT.

			mund të mbështesin përmirësimet e sistemit të informacionit të klimës në nivel kombëtar që përfshijnë Shkodrën. EUKI mund të financojë pilotë të vegjël për raportimin dixhital ose monitorimin e bazuar në komunitet.	
Zhvillimi i një harte të cënueshmërisë klimatike dhe regjistër i aseteve/shërbimeve/popullatave të cënueshme	Planifikimi dhe kontrolli i territorit dhe mjedisit Menaxhimi i ujitjes dhe kullimit Shërbimet Publike Vendore	GFDRR / CRP SCCF (përshtatja e bazuar në ekosistem dhe informacioni i klimës) GEF EUKI (studime të planifikimit të klimës)	Programet lokale ofrojnë të dhëna të planifikimit hapësinor dhe të dhënat Bashkiake. Në një perspektivë plotësuese, GFDRR/CRP mund të ofrojë mjete analitike si harta e rrezikut të klimës dhe diagnostikimi i bazuar në GIS. SCCF dhe GEF mund të mbështesin vlerësimet e cënueshmërisë të bazuara në ekosistem ose integrimin e të dhënave në shkallë kombëtare që Shkodra mund t'i përdorë. EUKI mund të financojë studime teknike ose projekte bashkëpunimi për të zhvilluar hartën pjesëmarrëse me Bashkiat e BE-së ose Ballkanike.	Harta dhe vlerësimet e cënueshmërisë kërkojnë koordinim të fortë me agjencitë kombëtare Mbështetja e GFDRR është shumë konkurruese GEF/SCCF mbështeten në agjencitë e akredituara të OKB-së ose BB EUKI siguron fonde vetëm për studime, jo për sisteme analitike në shkallë të plotë.
Krijimi i një kornize vlerësimi të bazuar në rrezik dhe integrimi i tij në regjistrin e riskut bashkiakë të Shkodrës	planifikimi dhe kontrolli i territorit dhe mjedisit; Shërbimet Publike Vendore	GFDRR / CRP EUKI (pilotët e metodologjisë së qeverisjes dhe rrezikut)	Programet lokale ofrojnë bazën administrative për integrimin e rrezikut të klimës në vendimarrjen Bashkiake, ndërsa GFDRR/Programi i Qëndrueshmërisë së Qytetit	Mbështetja e GFDRR varet nga prioritetet kombëtare EUKI është konkurrues dhe financon vetëm

	Planet Bashkiake të emergjencave dhe mbrojtjes civile	Kredia e dytë për qëndrueshmërinë dhe politikën e zhvillimit të gjelbër (forcimi i qeverisjes indirekte)	mund të ofrojë asistencën teknike të specializuar të nevojshme për të ndërtuar metodologjitë e pikëzimit, për të përcaktuar kriteret e rrezikut dhe për të vendosur matjet e ekspozimit. EUKI mund ta plotësojë këtë duke financuar ngritjen e kapaciteteve dhe shkëmbimet mbi qeverisjen e riskut me Bashkiat evropiane. Në nivel kombëtar, kredia e Bankës Botërore përforcon MRV dhe sistemet e menaxhimit të rrezikut të fatkeqësive të Shqipërisë, duke krijuar mjedisin rregullator brenda të cilit Shkodra duhet të strukturojë proceset e veta të vlerësimit të rrezikut.	komponentë të butë, kreditë e politikave nuk sjellin financim të drejtpërdrejtë për bashkitë Metodologjia e rrezikut kërkon angazhim institucional afatgjatë.
Përmirësimi i mbledhjes dhe analizës së të dhënave mbi ndikimet klimatike (GIS, humbje ekonomike, sistemi i raportimit)	Planifikimi dhe kontrolli i territorit dhe mjedisit Shërbimet Publike Vendore Menaxhimi i ujitjes dhe kullimit	GFDRR / CRP GEF SCCF EUKI (projekte të dhënash dhe ndërgjegjësimi)	Shërbimet Bashkiake ofrojnë grupe të dhënash bazë. GFDRR/CRP mund të forcojë sistemet e monitorimit dhe analizën e ndikimit pas ngjarjes. GEF dhe SCCF mund të kontribuojnë përmes projekteve kombëtare për shërbimet e informacionit të klimës dhe vlerësimin e ndikimeve klimatike, nga të cilat mund të përfitojë Shkodra. EUKI mund të mbështesë trajnime ose iniciativa pilot për mbledhjen e	Fondet ndërkombëtare për sistemet e të dhënave shpesh kërkojnë koordinim kombëtar. Kapaciteti teknik Bashkial mund të kufizojë përthithjen. Grantet ndërkombëtare nuk do të financojnë infrastrukturën e plotë të IT Buxhetet e EUKI mbeten të vogla.

			të dhënave ose kontabilitetin e kostos së dëmit.	
Krijoni një sistem për të dokumentuar, monitoruar dhe analizuar infrastrukturën e cenueshme nga moti ekstrem	Ujësjiellës dhe kanalizime Shërbimet Publike Vendore Planifikimi dhe kontrolli i territorit dhe mjedisit	WBIF (dritarja e mjedisit dhe klimës) KfW (ujë, ujëra të zeza dhe infrastruktura Bashkiake) GFDRR / CRP	Programet lokale sigurojnë menaxhimin operacional të rrugëve, urave dhe transportit publik. GFDRR/CRP mund të ndihmojë në zhvillimin e inventarëve të cenueshmërisë, metodave të inspektimit pas ngjarjes dhe mjeteve të priorizimit të bazuara në rrezik. WBIF dhe KfW mund të financojnë përmirësime të mëdha në infrastrukturën e ndjeshme ndaj stuhisë ose të ekspozuar ndaj klimës pasi këto diagnostikime të jenë në vend.	WBIF kërkon shtrirje të fortë kombëtare dhe pjekuri të projektit KfW kërkon miratim sovran dhe bashkëfinancim të mundshëm Asistenca teknike e GFDRR varet nga priorizimi nga Banka Botërore Puna diagnostikuese duhet t'i paraprijë çdo investimi.
Krijimi i një regjistri të rrezikut dhe mundësive për të gjitha asetet kritike Bashkiake (rrugë, ndërtesa, shërbime)	Planifikimi dhe kontrolli i territorit dhe mjedisit Shërbimet Publike Vendore Ujësjiellës dhe Kanalizime	GFDRR / CRP EUKI Kredia e politikave të BB (përafrimi i qeverisjes indirekte)	Programet lokale ofrojnë inventarë të aseteve dhe përgjegjësi mirëmbajtjeje. EUKI mund të financojë ngritjen e kapaciteteve dhe mësimin nga kolegët me Bashkiat e BE-së për menaxhimin e rrezikut të aktiveve. Kredia e politikës së BB-së përforcon strukturat qeverisëse kombëtare që kornizojnë regjistrat e riskut Bashkialë.	Nuk ka financim të drejtpërdrejtë Bashkial në kuadër të kredisë së policës Mbështetja e GFDRR varet nga prioritetet kombëtare EUKI mbetet i vogël dhe konkurrues Sistemet e menaxhimit të aseteve kanë nevojë për

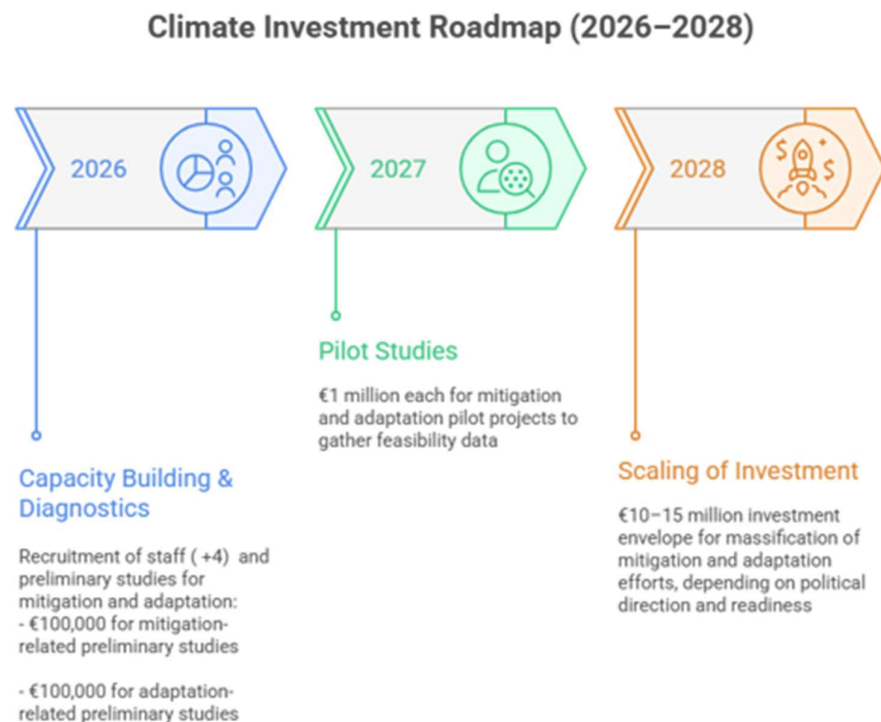
				burime Bashkiake afatgjata
Zhvillimi i një regjistri dhe plani i menaxhimit të infrastrukturës së mbrojtjes nga përmbytjet (përfshirë vlerësimet e rrezikut, përmirësimet e kullimit, sensorët)	Menaxhimi i ujitjes dhe kullimit Ujësjiellës dhe kanalizime Shërbimet Publike Vendore ADF	WBIF (mjedisi dhe klima) KfW (projektet e ujit dhe kullimit) GFDRR / CRP SCCF (përshtatja ndaj përmbytjeve të bazuara në ekosistem)	Programet lokale të kullimit dhe menaxhimit të ujit sigurojnë bazën operacionale. FSHZH është mjeti kryesor kombëtar për financimin e infrastrukturës së mbrojtjes nga përmbytjet dhe kullimit në nivel Bashkial. GFDRR/CRP mund të mbështesë vlerësimet e rrezikut të përmbytjeve, planet e menaxhimit të ujërave sipërfaqësore dhe pilotët e sensorit në distancë. WBIF dhe KfW mund të financojnë përmirësimet e mëdha të kullimit, përforcimin e urave dhe kanaleve dhe infrastrukturën e menaxhimit të përmbytjeve. SCCF mund të mbështesë projektet kombëtare të përshtatjes ndaj përmbytjeve të bazuara në ekosistem nga të cilat mund të përfitojë Shkodra.	WBIF kërkon përgatitje të fortë teknike dhe integrim kombëtar KfW kërkon miratim sovran dhe mund të kërkojë bashkëfinancim GFDRR është selektive Qasja në SCCF ndërmjetësohet përmes agjencive të akredituara të OKB-së ose BB Masat e bazuara në ekosistem mund të kërkojnë bashkëpunim me autoritetet kombëtare mjedisore.

Angazhimi me këtë mekanizëm do të kërkonte lundrimin e disa kufizimeve të rëndësishme. Procesi i financimit është kompleks dhe i gjatë, duke e bërë të vështirë përdorimin për projekte të shpejta ose të vogla të përshtatjes Bashkiake. Qasja në fond është me miratimin kombëtar nga Pika Qendrore Operacionale Shqiptare. Kjo mbështetje nga ndërmjetësit kombëtarë dhe ndërkombëtarë kufizon autonominë e komunës dhe mund të vonojë zbatimin.

Për më tepër, financimi i GEF kërkon dokumentacion teknik solid, përfitime të matshme globale mjedisore dhe bashkëfinancim të demonstruar. Këto kërkesa mund të paraqesin sfida për bashkinë me burime të kufizuara financiare dhe njerëzore. Shpërndarja kombëtare e Shqipërisë në kuadër të ciklit

aktual të GEF është relativisht modeste, gjë që rrit konkurrencën midis projekteve të propozuara. Në rastin e Shkodrës, kjo do të thotë se vetëm iniciativat e përgatitura mirë që kombinojnë masat lokale të përshtatjes me rëndësi më të gjerë mjedisore dhe partneritete të forta institucionale realisht do të kishin një shans për t'u mbështetur.

6 Udhërrëfyti me faza për financimin e veprimit klimatik

Për të kaluar nga planifikimi strategjik në projekte të gatshme për investime, Bashkia Shkodër do të duhet të ndjekë një rrugë gatishmërie në faza. Në këtë fazë, nuk është e mundur të vlerësohet kostoja e çdo veprimi zbutës ose përshtatjeje individualisht, duke pasur parasysh mungesën e objektivave operacionale të vërtetuara, mungesën e udhëzimeve politike për nivelet e ambicies. Prandaj, shifrat e përmendura këtu janë vlerësime paraprake të rendit të madhësisë. Afati kohor tregues mund të ndryshojë në varësi të prioriteteve politike, mobilizimit të burimeve dhe vendimeve të ardhshme strategjike. Sekuenca përfundimtare dhe buxhetimi do të kërkojnë arbitrazhe Bashkiake në ciklin e ardhshëm të planifikimit

2026 – Forcimi i kapaciteteve dhe studime përgatitore

Shkodra kërkon kapacitet shtesë të brendshëm të vlerësuar në katër staf teknik të dedikuar për planifikimin e klimës dhe zhvillimin e projekteve. Studimet përgatitore dhe diagnostikuese pritet të përfaqësojnë afërsisht 100,000 € për zbutjen dhe 100,000 € për përshtatjen. Këto studime do të përcaktojnë objektivat operacionale dhe do të ofrojnë bazën teknike për kostos më të saktë. Si qëllimi ashtu edhe afati kohor i kësaj faze mund të rregullohen me zhvillimin e prioriteteve institucionale.

2027 – Zhvillimi dhe testimi i projekteve pilot

Pas ngritjes së kapaciteteve dhe studimeve fillestare, Bashkia mund të fillojë ndërhyrje pilot në sektorë prioritarë si menaxhimi i përmytjeve, efikasiteti i energjisë ose lëvizshmëria e qëndrueshme. Një zarf paraprak prej rreth 1 milion euro për pilotët e zbutjes dhe 1 milion euro për pilotët e përshtatjes mund të mbështesë validimin e zgjidhjeve teknike dhe përgatitjen e modeleve të shkallës së investimit.

2028 – Rritja e infrastrukturës prioritare

Nga viti 2028 e tutje, dhe në varësi të gatishmërisë së bashkisë, Shkodra mund të rrisë investimet e saj klimatike përmes financimit të përzier me fonde kombëtare dhe partnerë ndërkombëtarë. Masifikimi fillestar i infrastrukturës prioritare vlerësohet midis 10-15 milionë euro, në pritje të inxhinierisë së detajuar, vlerësimeve mjedisore dhe përafrimit me dritaret kombëtare të financimit. Data e nisjes së kësaj faze do të varet nga vendimet strategjike të marra në vitet e ardhshme.

7 PËRFUNDIM

Pamja e financimit në dispozicion të Shkodrës kombinon baza të forta të investimeve Bashkiake me programe kombëtare selektive, por relevante të afta për të shkallëzuar veprimin lokal. FSHZH është investitori kombëtar më i rëndësishëm strukturalisht për infrastrukturën e rëndësishme për klimën, duke ofruar potencialin më të madh për mbrojtjen nga përmbytjet, lëvizshmërinë elastike, sistemet ujore dhe përmirësimet urbane.

RDPA ofron mundësi plotësuese për zhvillimin rural dhe rajonal, veçanërisht për përshtatjen në shkallë të vogël.

SEMP ofron mbështetje të synuar për të forcuar kapacitetet e menaxhimit të energjisë në Shkodër, duke vepruar si një program mundësues për investime më të konsiderueshme në të ardhmen. Ndërsa këto mekanizma paraqesin mundësi domethënëse, ato gjithashtu kërkojnë që Shkodra të pozicionohet në mënyrë proaktive brenda prioritetëve kombëtarë, të përgatisë projekte teknike të fuqishme dhe të koordinohet ngushtë me FSHZH-në dhe strukturat rajonale. Mobilizimi efektiv i këtyre programeve do të forcojë aftësinë e Shkodrës për të përmbushur axhendën e saj të përshtatjes dhe zbutjes së klimës dhe për të rritur qëndrueshmërinë për komunitetet e saj.

Përveç këtyre mundësive kombëtare, Shkodra mund të shfrytëzojë edhe disa instrumente ndërkombëtare.

Rishikimi i mekanizmave ndërkombëtarë tregon se secili nga prioritetet kryesore klimatike të Shkodrës mund të lidhet me mundësi specifike financimi tashmë në dispozicion të Shqipërisë. Masat për rezistencën ndaj përmbytjeve dhe kullimin urban korrespondojnë ngushtë me instrumente të tilla si Korniza e Investimeve të Ballkanit Perëndimor (WBIF) dhe Programi i Bankës Botërore për Qëndrueshmërinë e Qyteteve (CRP), të cilat financojnë qëndrueshmërinë urbane dhe planifikimin e përshtatjes. Në afat më të gjatë, Fondi i Gjellbër i Klimës (GCF) mund të sigurojë gjithashtu burime shtesë për përshtatje në shkallë të gjerë pasi të sigurohet koordinimi kombëtar. Projektet për eficiencën e energjisë dhe energjinë e rinovueshme në ndërtesat publike përputhen më së miri me financimin e KfW dhe IPA III, të cilat mbështesin rinovimin e energjisë dhe solarizimin përmes kredive dhe granteve koncesionare.

Këto veprime kontribuojnë drejtpërdrejt në tranzicionin e vazhdueshëm energjetik të Shqipërisë, mbështetur edhe nga programet e politikave të Bankës Botërore dhe AFD. Për lëvizshmëri të qëndrueshme, mundësitë qëndrojnë kryesisht në WBIF dhe IPA III, të plotësuara nga grantet e EUKI për studime fizibiliteti dhe aktivitete ndërgjegjësuere. Masat e buta si edukimi, bashkëpunimi dhe ndërgjegjësimi për çështjet klimatike mund të mbështeten në mekanizma më të vegjël, plotësisht të bazuar në grante si EUKI ose Fondi i Ballkanit Perëndimor (WBF), ndërsa mbështetja e GFDRR/CRP mbetet e vlefshme për forcimin e të dhënave dhe kapaciteteve të paralajmërimit të hershëm. Në përgjithësi, ky ushtrim përputhjeje tregon se Shkodra mund të strukturojë strategjinë e saj të financimit të klimës rreth një qasjeje të shtresuar dhe plotësuese:

- Në afat të shkurtër, fokusimi në veprimet përgatitore dhe pilot të financuara nga grantet (EUKI, WBF, GFDRR/CRP)

- Në afat të mesëm, zhvillimi i projekteve të gatshme për investime të pranueshme për bashkëfinancim përmes WBIF ose DFI-ve ndërkombëtare

Në planin afatgjatë, shfrytëzimi i objekteve shumëpalëshe si GCF ose GEF për programe përshtatjeje në shkallë të gjerë Duke përafuar prioritetet e saj lokale me këto dritare financimi dhe duke u koordinuar ngushtë me institucionet kombëtare, Bashkia e Shkodrës mund të kalojë progresivisht nga projekt-hartimi

APPENDIX-ANEKSI 1: BUXHETET E BASHKISË SË SHKODRËS NË LIDHJE ME PROGRAMET

Kodi i programit	Emri i programit	Përshkrimi i përgjithshëm i programit	Sfondi i programit	Financimi i Programit (Euro)
03280	Mbrojtja nga zjarri dhe civile (2022 - 2024)	Garantimi i shërbimit zjarrfikës në nivel vendor dhe administrimi i strukturave përkatëse; Parandalimi, mbrojtjen nga zjarri dhe përballimin e emergjencave të tjera që vijnë nga rreziqet natyrore ose aksidentet e trafikut rrugor	Funksionimi i njësive zjarrfikëse dhe shërbimeve të parandalimit/mbrojtjes nga zjarri, duke përfshirë mbështetjen për programet e trajnimit përkatës. Shërbimet dhe administrata e mbrojtjes civile, duke mbuluar ndërhyrje të tilla si shpëtimi malor, mbikëqyrja e plazheve dhe evakuimi i zonave të përmytura.	Buxheti fillestar i vitit 2021 – 1,925,630 2022 – 1,452,294 2023 – 1,478,972 2024 – 1,507,147
P04240	Menaxhimi i ujitjes dhe kullimit (2022 - 2024)	Programi mbulon menaxhimin e infrastrukturës së ujitjes dhe kullimit në territorin e Bashkisë së Shkodrës. Përmirësimi i rrjetit kullues dhe ujitës që është në inventarin e tij dhe përdorimi i tij për të përmirësuar prodhimin bujqësor.	1. Ndërtimi ose organizimi i sistemeve të kontrollit të përmytjeve, sistemeve të ujitjes dhe kullimit, duke përfshirë grantet, kreditë dhe financimin për vepra të tilla 2. Administrimi, përdorimi dhe mirëmbajtja e infrastrukturës së ujitjes dhe kullimit nën përgjegjësinë e njësive të vetëqeverisjes lokale.	Buxheti fillestar 2021 – 442,638 2022 – 390,874 2023 – 392,331 2024 – 402,663
04260	Menaxhimi i pyjeve dhe kullotave (2022 - 2024)	Në këtë program buxhetor, Bashkia planifikon shpenzimet buxhetore për sigurimin e administrimit të çështjeve dhe shërbimeve pyjore, administrimin e fondit pyjor dhe kullotave, shfrytëzimin	Administrimi i çështjeve pyjore, duke përfshirë pyjet publike dhe fondet e kullotave, dhe ruajtja, zgjerimi dhe përdorimi racional i rezervave pyjore.	Buxheti fillestar i vitit 2021 – 360,240 2022 – 185,348

		racional të rezervave pyjore dhe kullotave, ruajtjen dhe zgjerimin e tyre. Bashkia siguron mbikëqyrjen dhe disiplinën e operacioneve pyjore, lëshimin e licencave për prerjen e pemëve, ripyllëzimin, kontrollin e dëmtuesve dhe sëmundjeve dhe ofrimin e shërbimeve për operatorët pyjorë.	Mbikëqyrja e operacioneve pyjore, licencimi për prerjen e pemëve dhe mbështetja për ripyllëzimin, kontrollin e dëmtuesve/sëmundjeve, shërbimet zjarrfikëse dhe ndihmën për operatorët pyjorë. Prodhimi dhe shpërndarja e informacionit, dokumentacionit dhe statistikave pyjore, plus grante ose kredi për pylltari komerciale. Shpërndarja dhe menaxhimi i kullotave, përfshirë kullotën.	2023 – 169,116 2024 – 169,116
05630	Ndërgjegjësimi mjedisor (2022 - 2024)	Bashkia buxheton shpenzimet për mbrojtjen, ruajtjen dhe përmirësimin e mjedisit, si dhe për parandalimin dhe reduktimin e rreziqeve për shëndetin dhe sigurinë e qytetarëve. Ai zbaton kërkesat ligjore përmes strategjive, programeve dhe projekteve për përmirësimin e vazhdueshëm të mjedisit dhe rrit ndërgjegjësimin e publikut përmes nismave edukative për ruajtjen e mjedisit.	Administrimi, koordinimi dhe monitorimi i politikave, planeve, programeve dhe buxheteve të mbrojtjes së mjedisit. Prodhimi dhe shpërndarja e informacionit dhe ndërgjegjësimin mjedisor. Identifikimi, kontrolli dhe menaxhimi i burimeve ujore lokale.	
03280	Mbrojtja nga zjarri dhe mbrojtja civile (2023 - 2025)	Garantimi i shërbimeve zjarrfikëse në nivel lokal dhe administrimi i strukturave përkatëse; Parandalimin, mbrojtjen nga zjarri dhe përballimin e emergjencave të tjera që vijnë nga rreziqet natyrore ose aksidentet e trafikut rrugor.	Funksionimi i njësive zjarrfikëse dhe shërbimeve të tjera të parandalimit/mbrojtjes nga zjarri, duke përfshirë mbështetjen për programet e trajnimit përkatës. Mbrojtja civile dhe administrimi i strukturave të saj, duke mbuluar shërbime të tilla si	Buxheti fillestar i vitit 2022 – 1,771,908 2023 – 1,677,307 2024 –

			shpëtimi malor, mbikëqyrja e plazheve dhe evakuimet nga përmbytjet.	1,649,565 2025 – 1,658,017
04240	Menaxhimi i infrastrukturës së ujitjes dhe kullimit (2023 - 2025)	Mbështetja e zhvillimit të qëndrueshëm të prodhimit bujqësor, mbrojtjes së konsumatorit, ujitjes dhe menaxhimit të kullimit.	Ndërtimi ose organizimi i sistemeve të kontrollit të përmbytjeve, sistemeve të ujitjes dhe kullimit, duke përfshirë grantet, kreditë dhe financimin për punime të tilla. Administrimi, përdorimi dhe mirëmbajtja e infrastrukturës së ujitjes dhe kullimit nën përgjegjësinë e njësive të vetëqeverisjes lokale.	Buxheti fillestar i vitit 2022 – 466,640 2023 – 391,205 2024 – 391,205 2025 – 391,205
04260	Menaxhimi i pyjeve dhe kullotave (2023 - 2025)	Në këtë program buxhetor, Bashkia planifikon shpenzime buxhetore për sigurimin e administrimit të çështjeve dhe shërbimeve pyjore, administrimin e fondit pyjor dhe kullotave, shfrytëzimin racional të rezervave pyjore dhe kullotave, ruajtjen dhe zgjerimin e tyre. Bashkia siguron mbikëqyrjen dhe disiplinën e operacioneve pyjore, lëshimin e licencave për prerjen e pemëve, ripyllëzimin, kontrollin e dëmtuesve dhe sëmundjeve dhe ofrimin e shërbimeve për operatorët pyjore.	Administrimi i shërbimeve pyjore, duke përfshirë pyjet publike, kullotat dhe ruajtjen, zgjerimin dhe përdorimin racional të rezervave pyjore. Mbikëqyrja e operacioneve pyjore, licencimi për prerjen e pemëve dhe mbështetja për ripyllëzimin, kontrollin e dëmtuesve/sëmundjeve, shërbimet zjarrfikëse dhe shërbimet për operatorët pyjorë. Prodhimi dhe shpërndarja e informacionit, dokumentacionit dhe statistikave pyjore, plus grante ose kredi për pylltarinë komerciale. Shpërndarja dhe menaxhimi i kullotave, përfshirë kullotën.	Buxheti fillestar i vitit 2022 – 347,211 2023 – 170,841 2024 – 170,841 2025 – 170,841

06260	Shërbimet publike lokale (2023 - 2025)	Sigurimi i ofrimit të shërbimeve publike vendore	Mbjellja e bimësisë dekorative për të përmirësuar hapësirat e gjelbra lokale; menaxhimi i parqeve, kopshteve dhe zonave të gjelbra publike; dhe administrimin, instalimin, mirëmbajtjen dhe përmirësimin e ndriçimit rrugor dhe hapësirave publike.	Buxheti fillestar i vitit 2022 – 2,616,436 2023 – 2,509,467 2024 – 2,423,173 2025 – 2,504,343
03280	Mbrojtja nga zjarri dhe mbrojtja civile (2024 - 2026)	Garantimi i shërbimeve zjarrfikëse në nivel lokal dhe administrimi i strukturave përkatëse; Parandalimin, mbrojtjen nga zjarri dhe përballimin e emergjencave të tjera që vijnë nga rreziqet natyrore ose aksidentet e trafikut rrugor.	Funksionimi i njësive zjarrfikëse dhe shërbimeve të tjera të parandalimit/mbrojtjes nga zjarri, duke përfshirë mbështetjen për programet e trajnimit përkatës. Mbrojtja civile dhe menaxhimi i strukturave të saj, duke mbuluar shërbime të tilla si shpëtimi malor, mbikëqyrja e plazheve dhe evakuimet nga përmbytjet.	Buxheti fillestar i vitit 2023 – 783,247 2024 – 869,676 2025 – 888,015 2026 – 907,729
P04240	Menaxhimi i ujitjes dhe kullimit (2024 - 2026)	Programi menaxhon infrastrukturën e ujitjes dhe kullimit të komunës dhe përmirëson rrjetin nën inventarin e saj për të rritur prodhimin bujqësor.	Ndërtimi dhe financimi i sistemeve të kontrollit të përmbytjeve, ujitjes dhe kullimit, si dhe administrimi, përdorimi dhe mirëmbajtja e infrastrukturës së tillë të menaxhuar nga njësitë e vetëqeverisjes vendore.	Buxheti fillestar i vitit 2023 – 391,205 2024 – 450,522 2025 – 439,766 2026 – 439,487
04260	Menaxhimi i pyjeve dhe kullotave (2024 - 2026)	Ky program mbulon shpenzimet buxhetore për administrimin e shërbimeve pyjore dhe fondin pyjor/kullota, duke siguruar përdorimin	Administrimi i shërbimeve pyjore, duke përfshirë pyjet publike, kullotat dhe ruajtjen, zgjerimin dhe përdorimin racional të rezervave pyjore. Mbikëqyrja e operacioneve	Buxheti fillestar i vitit 2023 – 170,841

		racional, ruajtjen dhe zgjerimin e këtyre rezervave. Ai gjithashtu përfshin mbikëqyrjen e operacioneve pyjore, lëshimin e licencave për prerjen e pemëve dhe mbështetjen e ripyllëzimit, kontrollin e dëmtuesve/sëmundjeve dhe shërbimet për operatorët pyjore.	pyjore dhe licencave të prerjes së pemëve; mbështetje për ripyllëzimin, kontrollin e dëmtuesve/sëmundjeve dhe shërbimet pyjore të lidhura me zjarret. Prodhimi i informacionit dhe statistikave pyjore, mbështetje financiare për pylltarinë komerciale dhe menaxhimi i shpërndarjes dhe kullotës së kullotave.	2024 – 207,851 2025 – 207,727 2026 – 184,056
06260	Shërbimet publike lokale (2024 - 2026)	Sigurimi i ofrimit të shërbimeve publike vendore	Mbjellja e bimësisë dekorative për të përmirësuar zonat e gjelbra lokale; menaxhimi i parqeve, kopshteve dhe hapësirave të gjelbra publike; dhe administrimin, instalimin, mirëmbajtjen dhe përmirësimin e ndriçimit rrugor dhe hapësirave publike.	Buxheti fillestar i vitit 2023 – 2,509,467 2024 – 3,180,787 2025 – 3,042,078 2026 – 3,084,481
06370	Ujësjiellës dhe kanalizime (2024 - 2026)	Sigurimi i ujit të pijshëm për banorët dhe bizneset, operimi i sistemit të trajtimit të ujërave të zeza dhe të zeza dhe ndërtimi dhe menaxhimi i kolektorëve, kanaleve, tubacioneve dhe pompave për largimin e të gjitha ujërave të zeza.	Administrimi, mbikëqyrja dhe mbështetja e sistemeve të kanalizimeve dhe trajtimit të ujërave të zeza, si dhe ndërtimi dhe menaxhimi i kolektorëve, kanaleve, tubacioneve dhe pompave për largimin e të gjitha llojeve të ujërave të zeza.	Buxheti fillestar i vitit 2023 – 382,567 2024 – 154,981 2025 – 154,981 2026 – 154,981

AB141	Siguria Publike dhe Mbrojtja Civile (2026 - 2028)	Administrimi i shërbimeve policore për të siguruar rendin publik, paqen, mbështetjen për punët publike, sportin, aktivitetet kulturore dhe parandalimin/zbulimin e informalitetit. Masat për të forcuar besimin e qytetarëve dhe për të përafruar shërbimet me nevojat e komunitetit. Garantimi i shërbimeve lokale zjarrfikëse dhe menaxhimi i strukturave përkatëse, duke përfshirë parandalimin e zjarrit, mbrojtjen dhe reagimin ndaj emergjencave të shkaktuara nga rreziqet natyrore ose aksidentet e trafikut.	Sigurimi i mbrojtjes, rendit, paqes dhe mirëqenies publike brenda territorit të njësisë kur nuk është nën kompetencën e një autoriteti tjetër, dhe aktet zbatuese të nxjerra nga Udhëheqësi i Njesisë dhe Këshilli. Funksionimi i njësive zjarrfikëse dhe shërbimeve të tjera të parandalimit/mbrojtjes nga zjarri, duke përfshirë trajnimin përkatës. Administrimi i strukturave dhe shërbimeve të mbrojtjes civile si shpëtimi malor, mbikëqyrja e plazheve dhe evakuimet nga përmbytjet.	Buxheti fillestar i vitit 2025 – 2,015,271 2026 – 2,012,450 2027 – 2,015,798 2028 – 2,022,173
AD141	Planifikimi dhe Kontrolli i Territorit dhe Mjedisit (2026 - 2028)	Planifikimi, administrimi, zhvillimi dhe kontrolli i territorit; Ndërtimi dhe rehabilitimi i rrugëve lokale; Mbikëqyrja dhe rregullimi i shërbimeve të transportit publik vendor; Administrimi, koordinimi dhe monitorimi i politikave, planeve, programeve dhe buxheteve për promovimin e mbrojtjes së mjedisit; Menaxhimi i burimeve ujore dhe pyjore brenda territorit të NJQV-së.	Administrimi i shërbimeve pyjore, duke përfshirë ruajtjen, zgjerimin dhe përdorimin racional të rezervave pyjore, mbikëqyrjen e operacioneve dhe licencave të prerjes së pemëve, dhe mbështetjen për ripyllëzimin, kontrollin e dëmtuesve/sëmundjeve dhe shërbimet pyjore të lidhura me zjarret. Ndërtimi dhe mirëmbajtja e rrugëve lokale, urave, tuneleve, zonave të parkimit, terminaleve të autobusëve, korsive të këmbësorëve/biçikletave, sinjalistikës dhe sheseve publike. Hartimi, administrimi dhe monitorimi i politikave, planeve, programeve dhe buxheteve të shërbimit në komunitet.	Buxheti fillestar i vitit 2025 – 3,065,470 2026 – 3,487,672 2027 – 3,772,136 2028 – 3,989,018
AE141	Shërbimet publike lokale (2026 - 2028)	Sigurimi i ofrit të shërbimeve publike vendore	Sigurimi i shërbimeve publike lokale si parqet, kopshtet, varrimet, ndriçimi dhe dekorimi i qytetit; grumbullimi, trajtimi dhe pastrimi i	Buxheti fillestar i vitit 2025 – 8,630,748

Plani financiar i Planit të Veprimit për Klimën - Bashkia Shkodër

			mbetjeve të rrugëve dhe hapësirave publike; mirëmbajtja rutinë e kanaleve të ujitjes dhe kullimit; dhe mirëmbajtja e kanaleve kulluese të ujërave të bardha.	2026 8,447,539	—
				2027 8,447,539	—
				2028 8,447,539	—